

Lahti

Aluepalveluohjelma 2040 ehdotus: lausuntoversio

Aluepalvelutoimikunta 11.8.2026

lahti.fi/aluepalveluohjelma

Päivitetty aluepalveluohjelman ehdotus etenee lausunnoille

- Aluepalveluohjelmaa on valmisteltu aluepalvelutoimikunnassa asiantuntijakuulemisten, tausta-aineistojen, palveluverkkotarkastelun ja työpajojen pohjalta.
- Ohjelmaehdotuksesta on kerätty palautetta kuntalaisilta, henkilöstöltä, sidosryhmiltä ja poliittisilta toimijoilta, ja palautteen perusteella ohjelmaa on täsmennetty. Tämä asiakirja on päivitetty lausuntoversio.
- Aluepalveluohjelman valmistelun viimeisessä vaiheessa ennen päätöksentekoa pyydetään lausuntoja kumppanuuspöydiltä, vammais- ja vanhusneuvostoilta, nuorisovaltuustolta sekä Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta. Jos haluat osallistua lausunnon antamiseen, [ota yhteyttä näihin vaikuttajaryhmiin.](#)
- Lisätiedot ja tausta-aineistot: [aluepalveluohjelman verkkosivut.](#)

Lahti

Johdanto

20.8.2026

Aluepalveluohjelma – mistä on kyse?

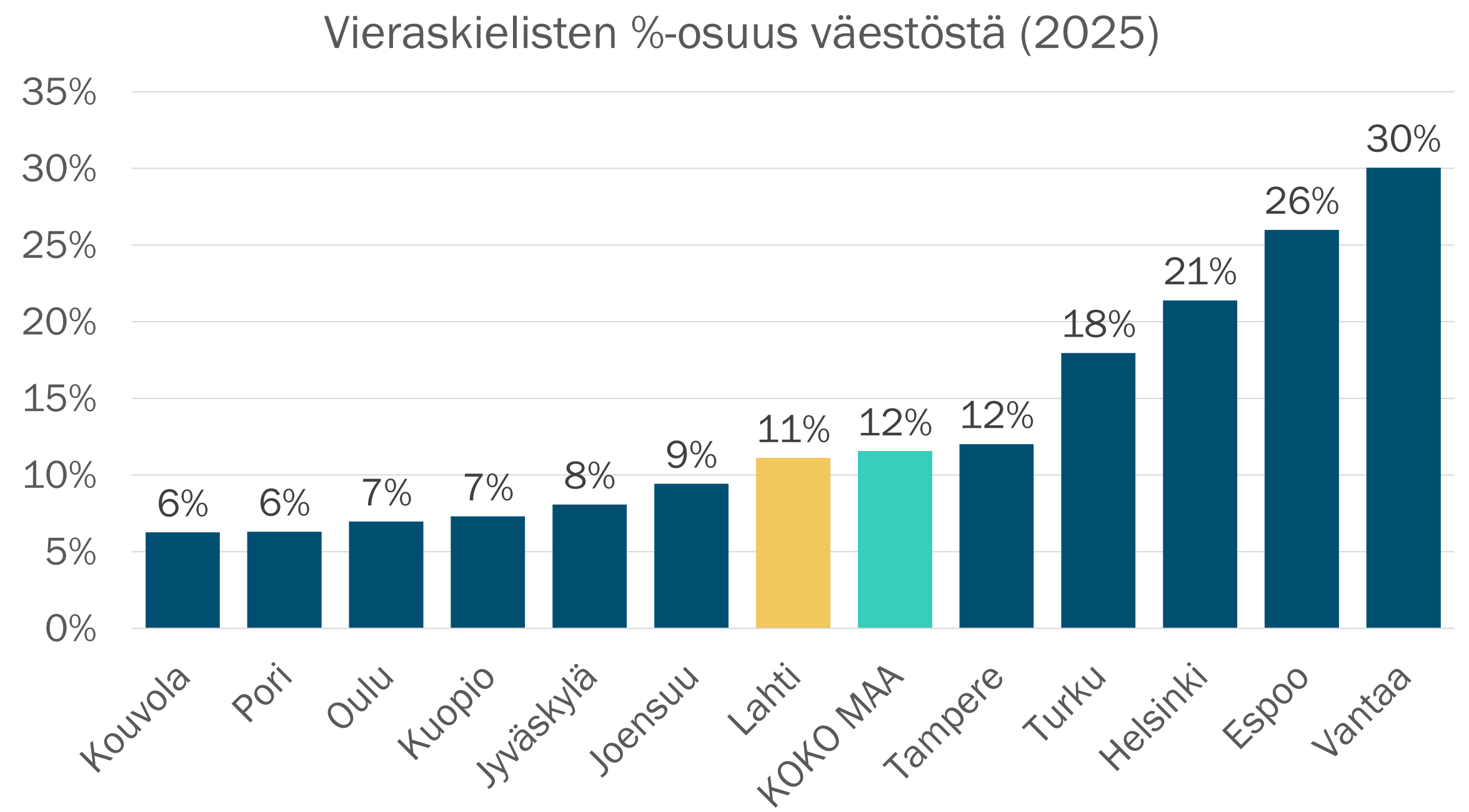
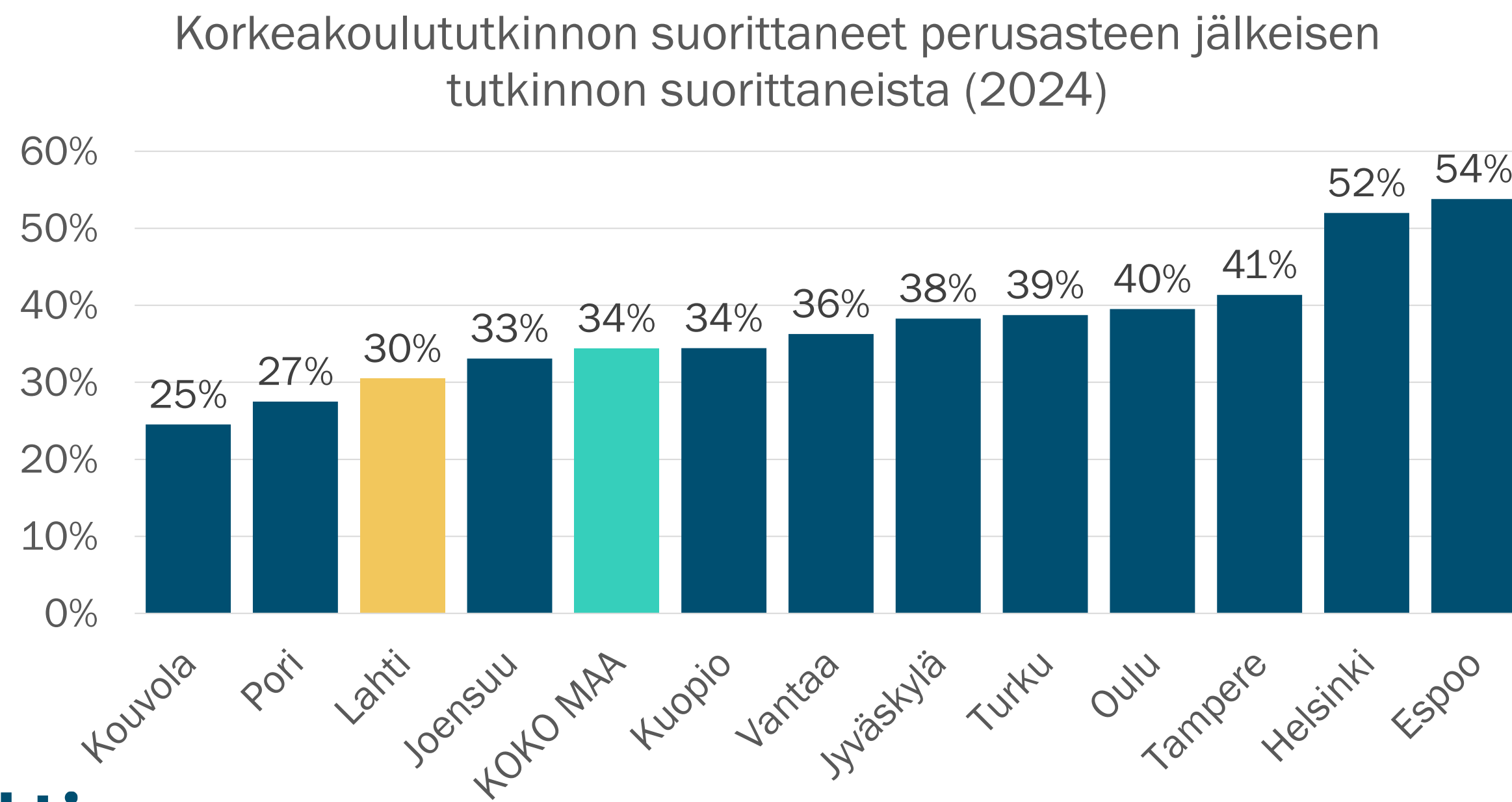
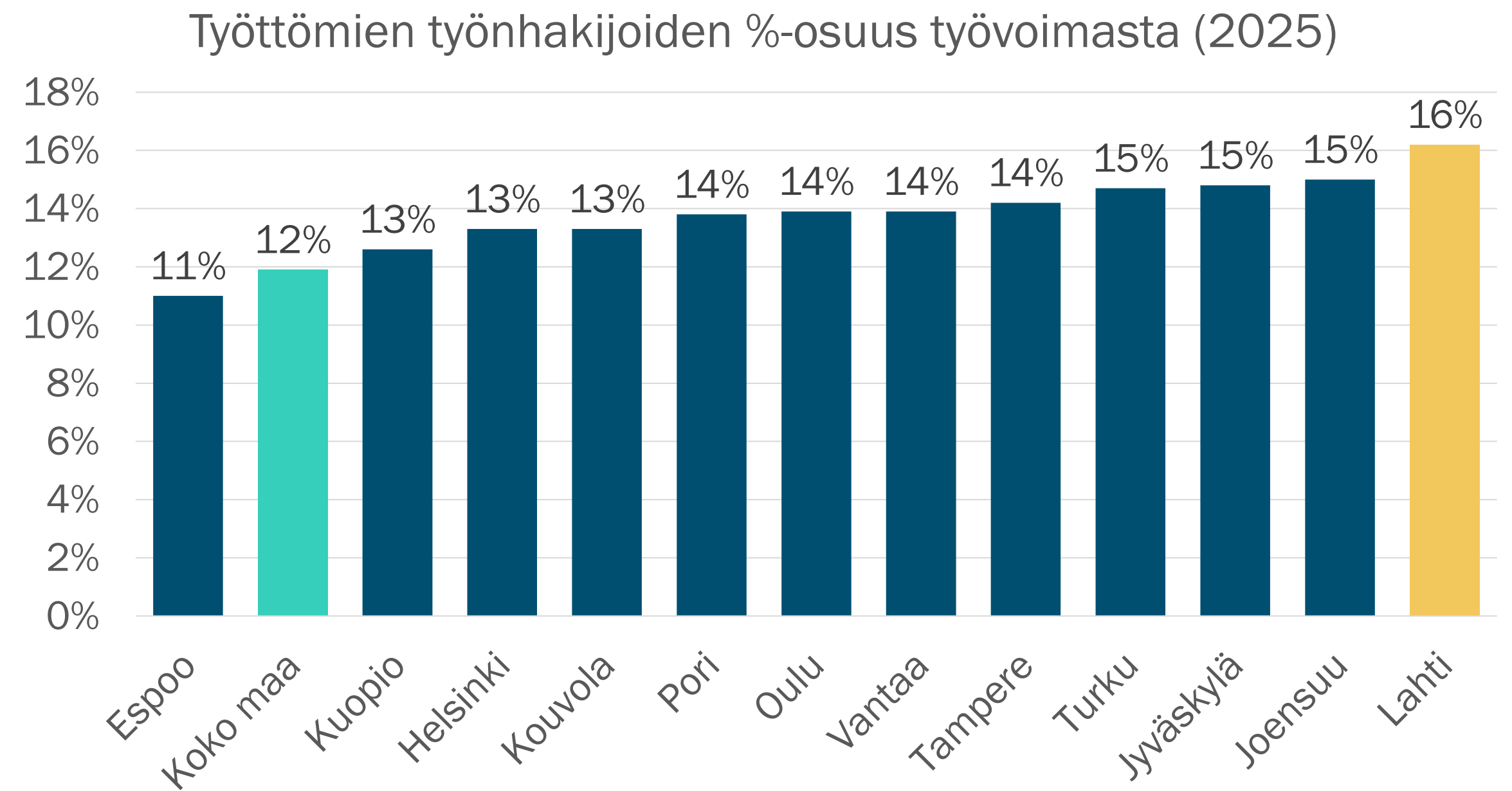
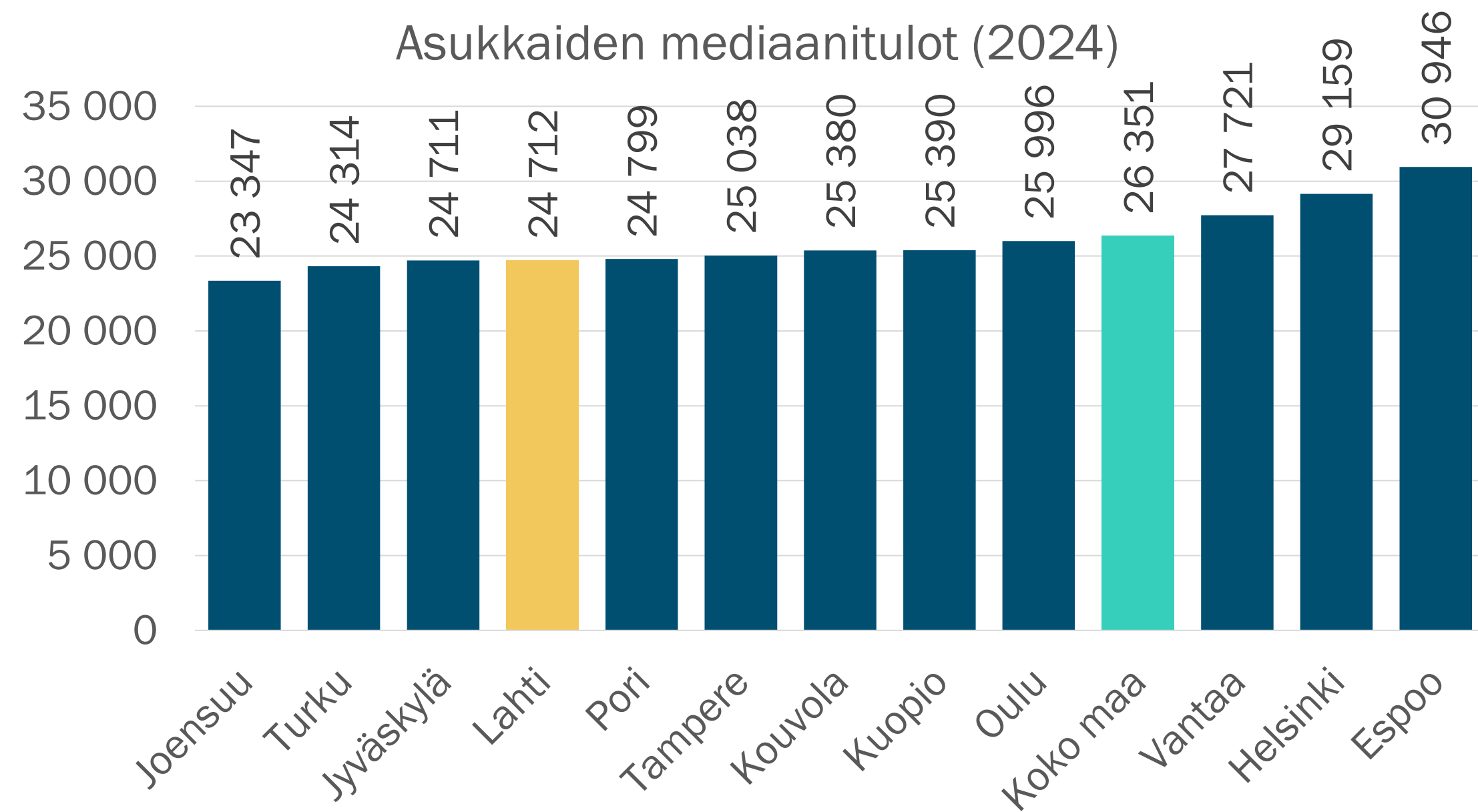
- Aluepalveluohjelman lähtökohtana ovat valtuustosopimuksen linjaus laatia Lahden kaupungille aluepalveluohjelma monipuolisen, turvallisen ja vetovoimaisen kaupungin kehittämiseksi sekä eri kaupunginosien tasapuolisen kohtelun ja kehityksen varmistamiseksi sekä segregaaation ehkäisemiseksi.
- [Kaupunginhallituksen elokuussa 2025 asettaman](#) aluepalvelutoimikunnan tehtäväksi annettiin poikkihallinnollisen palveluverkkotarkastelun tekeminen kaikista kaupungin palvelupisteistä. Aluepalveluohjelman tavoitteeksi asetettiin monipuolisen, turvallisen ja vetovoimaisen kaupungin kehittäminen, eri kaupunginosien tasapuolinen kohtelu, kehityksen varmistaminen ja segregaaation ehkäiseminen. Ohjelman politiikka- ja palveluverkkomuutosten tavoitevuosi on 2040.
- Aluepalvelutoimikunnan työ edistää erityisesti seuraavia Lahden kaupungin strategian tavoitteita
 - Puramme segregatiota. Lisäämme kokonaisturvallisuutta ja yhteisöllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa yhdessä kumppaneiden kanssa.
 - Rakennamme inspiroivaa, kestävää ja saavutettavaa kaupunkia. Keskusta sekä asuinalueet ovat eläviä ja viihtyisiä.
 - Olemme osallisuuden ja vuorovaikutuksen suunnannäyttäjä. Annamme lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää omaa asuinympäristöään.

Aluepalveluohjelma – mistä on kyse?

- Aluepalveluohjelma ohjaa ja vaikuttaa erityisesti:
 - palveluverkkolinjauksiin,
 - investointiohjelmien ja hankesuunnittelun ajoitukseen ja painotuksiin sekä
 - periaatteisiin, joilla palveluja, tiloja ja erilaisia toimintamalleja kehitetään eri alueilla.
- Ohjelma luo yhteiset poliittiset lähtökohdat päätöksenteolle, mutta yksittäiset investointi- ja palveluverkkopäätökset sekä niihin liittyvät vaikutusten arvioinnit tehdään erikseen omissa prosesseissaan.
- Aluepalveluohjelmaa hyödynnetään jatkossa:
 - päätöksenteon ohjaavana asiakirjana,
 - palveluverkon ja investointien valmistelun yhteisenä viitekehyksenä sekä
 - Kaupunginvaltuuston periaatepäätöksenä, kun eri alueiden tarpeita ja ratkaisuja tarkastellaan kokonaisuutena.

Segregaatio ja alueellinen eriytyminen Lahdessa

- **Segregaatio** tarkoittaa asuinalueiden ja väestöryhmien eriytymistä, jossa erot esimerkiksi tulotasossa, koulutuksessa, työllisyydessä ja hyvinvoinnissa kasautuvat alueellisesti ja heijastuvat palvelutarpeisiin, lasten ja nuorten kasvu- ja oppimisympäristöihin sekä asuinalueiden kehittymiseen. Segregaatio ei synny yksittäisestä päätöksestä vaan kasautuu ajan myötä useiden päätösten ja kehityskulkujen yhteisvaikutuksena.
- Lahden kaupungin yleiskaava 2035 -työn yhteydessä on tehty [asuinalueiden sosioekonomista tarkastelua](#) hyödyntäen kolmesta muuttujasta (korkeakoulutettujen osuus, työttömien osuus ja asukkaiden mediaanitulot) muodostettua summaindeksiä kartalla.
- Aineiston mukaan Lahdessa sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevat asuinalueet näyttävät painottuvan erityisesti kerrostalovaltaisiin, pääosin 1960–1970-luvuilla rakennettuihin lähiöihin, joissa vuokra-asumisen osuus on suhteellisen suuri. Sosioekonomisesti paremmin pärjäävät asuinalueet ovat puolestaan useammin pientalovaltaisia. Erityisesti 2000-luvulla rakennetuilla uudemmilla pientaloalueilla väestön sosioekonominen tilanne on keskimäärin muita alueita vahvempi.
- Tarkastelussa heikompiosaisten asuinalueiden eriytymisen voidaan havaita osittain vahvistuneen tai laajentuneen viimeisen reilun kahdenkymmenen vuoden aikana, joskin kehitys ei ole yksiselitteistä ja vaihtelee alueittain.
- Alueellista eriytymistä voi tarkastella yleispiirteisemmällä tasolla postinumeroalueittain [Diakin](#) avoimesta karttasovelluksesta.

Miten toimikunta päätyi ehdotukseen?

- Aluepalvelutoimikunta on työskentelyssään kuullut useita asiantuntijoita, tutustunut aiheeseen liittyvään laajaan aineistoon, nykyiseen palveluverkkoon sekä kaupungin aiempiin ohjelmiin, suunnitelmiin ja päätöksiin.
- Jokaisessa kokouksessa on työskennelty kokousaiheiden parissa tunnistaen esittelyjen oleelliset asiat aluepalveluohjelman kannalta.
- Alueellisten palvelukarttojen kautta on tunnistettu palveluverkon muutostarpeita peilaten niitä väestön nykytila- ja väestösuunnitetietoihin sekä asuinalueiden sosioekonomiseen tilanteeseen.
- Toimikunnan kokousten pöytäkirjat ovat saatavilla [aluepalveluohjelman verkkosivuilla](#).
- Aluepalveluohjelman ehdotus sisältää viisi politiikkatavoitetta, neljätoista palveluverkkolinjausta sekä kolme selvityskohdetta.

Kuinka ohjelmaan on voinut vaikuttaa?

- Aluepalveluohjelman ehdotuksen kommentointiin on osallistettu kuntalaisia, henkilöstöä, eri sidosryhmiä ja poliittisia toimijoita. Saatujen kommenttien perusteella aluepalveluohjelmaa on täsmennetty.
- Aluepalvelutoimikunnan järjestämät tilaisuudet ja kyselyt:
 - Aluepalvelutoimikunnan ja kumppanuuspöytien jäsenet keräsivät kommentteja aluepalveluohjelman ehdotuksista seuraavissa Kerro Pois! –tilaisuuksissa:
 - 3.5. klo 10-14.30 Koko perheen kevättapahtuma, Rakokiven kulttuuripuisto, Laturitie
 - 12.5. klo 17–19 Nastolan asukasilta, Rakokiven monitoimitalo Loisto
 - 17.5. klo 10–14 Iloinen päivä –perhepuistossa, Launeen perhepuisto, Kaarikatu 26
 - 17.5. klo 12–15 Kivijärven tapahtuma, Kivijärven kylätalo
 - 19.5. klo 17–19 Patomäen kentän avajaiset, Porvoonjoentie 12
 - 28.5. klo 17–19 Salpausselän seurakunnan kevättapahtuma, Sarvikatu 9
 - 11.6. klo 15–18 Kiusaamisen vastainen tapahtuma, Launeen perhepuisto, Kaarikatu 26
 - Asukastilaisuus pidettiin 9.6. klo 17.30-19.30 Palvelutorilla, kauppakeskus Trion 2. kerroksessa, Aleksanterinkatu 18
 - OmaLahti –kyselyalustalla oli kommentoitavana politiikkatavoitteet sekä palveluverkon muutosehdotukset 7.5.2026-14.6.2028 välisenä aikana
 - Koosteet tilaisuuksista ja kyselyistä löytyy [aluepalveluohjelman sivulta](#).
- Asukasyhdistysten, kumppanuuspöytien ja vaikuttamistoimielimien yhteisseminaari pidettiin 20.8.2026 ja keskeisten lautakuntien yhteisseminaari pidetään 26.8.2026.
- Lahden kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle valmistelun etenemisestä on viestitty säännöllisesti. Tavoitteena on päättää aluepalveluohjelmasta kaupunginvaltuustossa lokakuussa 2026.

Aluepalveluohjelman luonne ja päivittyminen

- Aluepalveluohjelman **politiikkalinjaukset** määrittävät strategisen suunnan palveluverkon ja palveluiden kehittämiseksi. Toimenpiteet tukevat linjausten toimeenpanoa, mutta niiden sisältö ja toteutus tarkentuvat jatkovalmistelussa. Tarvittaessa toimenpiteitä ja linjauksia voidaan tarkistaa toimintaympäristön muuttuessa.
- Aluepalveluohjelman **palveluverkkovalmistelu** on perustunut voimassa olevaan väestösuunnitteeseen, asuinalueiden sosioekonomiseen tarkasteluun, nykyiseen palveluverkkoon sekä käytettävissä olevaan tietoon rakennuskannan kunnosta ja toiminnallisuudesta. Näihin tekijöihin liittyy kuitenkin väistämättä epävarmuuksia ja muutoksia, jotka voivat edellyttää ohjelman tarkistamista.
- Väestönkehityksen ennusteiden päivittyminen voi muuttaa palvelutarpeita alueittain. Samoin palveluverkon rakennuksiin voi nousta ennakoimattomia teknisiä tai toiminnallisia haasteita, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen ja tilaratkaisuihin.
- Ohjelman toimeenpanoa ja vaikutuksia seurataan, ja palveluverkkoa tarkastellaan uudelleen, kun toimintaympäristössä tapahtuu olennaisia muutoksia. Näin varmistetaan, että palvelut vastaavat jatkossakin kaupunkilaisten tarpeisiin kestävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Lahti

Politiikkatavoitteet

20.8.2026

Politiikkatavoitteet – mitä niillä tavoitellaan?

- Aluepalveluohjelman tavoitteeksi on asetettu monipuolisen, turvallisen ja vetovoimaisen kaupungin kehittäminen, eri kaupunginosien tasapuolinen kohtelu, positiivisen kehityksen varmistaminen ja segregaaation ehkäiseminen. Näitä tavoitteita täsmennetään aluepalveluohjelmassa politiikkatavoitteilla, joiden avulla ohjataan valmistelua, päätöksentekoa ja palveluiden järjestämistä yli toimialarajojen.
- Aluepalveluohjelman politiikkatavoitteilla:
 - linjataan millaisiin periaatteisiin palveluverkon ja alueiden kehittämisen tulisi perustua
 - vahvistetaan ennakoivaa ja tiedolla johdettua päätöksentekoa yksittäisten, toisistaan irrallisten ratkaisujen sijaan
 - tuetaan alueiden yhdenvertaisuutta, eriytymisen hallintaa sekä lasten ja nuorten hyvinvointia
 - varmistetaan, että rajalliset resurssit kohdentuvat vaikuttavasti ja strategian mukaisesti.
- Jokaiselle politiikkatavoitteelle on tunnistettu myös ensimmäiset toimenpiteet, joilla tavoitteen toteuttamista lähdetään edistämään. Lisäksi on tunnistettu toimenpidettä edistävät vastuutahot ja annettu esimerkkejä mahdollisista talousvaikutuksista.
- Aluepalveluohjelman politiikkatavoitteet ja niitä edistävät toimenpiteet ovat syntyneet toimikunnassa pidettyjen asiantuntijaesittelyjen, aiheeseen liittyvien materiaalien ja toimikunnan työpajatyöskentelyjen tuloksena.

Politiikkatavoite 1 :

Vahvistamme oppimista ja harrastamisen mahdollisuuksia

Edistämme yhdenvertaisuutta vahvistamalla oppimisen, osaamisen ja harrastamisen mahdollisuuksia osana lasten, nuorten ja aikuisten arkea. Lasten ja nuorten arki ja hyvinvointi ohjaavat aluekehittämistä ja palveluratkaisuja. Panostamme opetuksen laatuun sekä lukutaitoon, kielitaitoon ja oppimisen tukeen. Hyödynnämme olemassa olevia resursseja vaikuttavasti alueiden elinvoiman vahvistamiseksi.

Miksi tämä tavoite on tärkeä?

Oppiminen ja harrastaminen tukevat osaamisen kehittymisen lisäksi kiinnittymistä yhteisöihin ja arjen sujuvuutta. Lasten ja nuorten kasvu- ja oppimisympäristöt vaikuttavat ratkaisevasti myöhempään koulutus-, työ- ja hyvinvointipolkuihin. Jos erot pääsevät kasvamaan jo varhain, ne kasaantuvat ja vaikeutuvat myöhemmin korjattaviksi. Asettamalla lapset ja nuoret aluekehittämisen keskiöön kaupunki tukee lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia, vahvistaa yhdenvertaisuutta ja ehkäisee eriytymistä ennen kuin siitä muodostuu pysyvä rakenteellinen ongelma.

Politiikkatavoite 1 : Vahvistamme oppimista ja harrastamisen mahdollisuuksia

Ehdotukset toimenpiteiksi

SIVLA=sivistyslautakunta, ELHY=elinvoima- ja hyvinvointilautakunta

Toimenpide (vastuutaho)	aikataulu	esimerkkejä talousvaikutuksista
Kohdennetaan oppimisen tukea sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen resursseja sinne, missä tarve on suurin sekä ennalta määriteltuihin ja yhteisesti sovittuihin kriteereihin perustuen (SIVLA)	6/2027 mennessä kriteerit laadittu ja hyväksytty, tuen kohdentaminen alkaa viimeistään 2028	1 % perusopetuksen palkkakustannuksista 0,5 M€
Vakiinnutetaan toimiviksi todetut toimintamallit osaksi pysyvää arjen toimintaa (esim. ProKoulu, ProVaka) (SIVLA)	kaikki koulut ja sovitut päiväkodit vuoden 2029 loppuun mennessä. Raportointi etenemisestä kärkiohjelman yhteydessä.	Suunnitellut ProKoulu ja ProVaka koulutus-kokonaisuudet n. 102 000 €/vuosi (kesto 4 vuotta)
Tehdään kehittämistoimia, joilla nostetaan asteittain varhaiskasvatuksen osallistumisastetta oppimisvalmiuksien ja sosiaalisten taitojen parantamiseksi sekä varhaisen puuttumisen mahdollistamiseksi (SIVLA)	Määritetään toimenpiteet vuoden 2027 loppuun mennessä	osallistumisasteen nostaminen 77 %:sta 80 %:iin netto 2,2 M€/vuosi (sisältää kotihoidon tuen säästön)
Tarjotaan painotettua opetusta ja yläkoulujen laajaa lisääainevalintamahdollisuutta myös alueilla, joissa koulutuksellinen eriytyminen uhkaa kasvaa (SIVLA)	Selvitys ja suunnitelmat vuoden 2027 aikana, laajennetaan tarjontaa 2028 syksyllä, sisällytetään vuoden 2028 talousarvioon	Yksi valinnaisaine-tunti/vko noin 2 700 €/lukuvuosi
Pienennetään perusopetuksen luokkakokoja oppimistulosten ja yksilöllisen kohtaamisen parantamiseksi (SIVLA)	Toteutus osana kärkiohjelmää, raportointi kaupunginhallitukselle vähintään kerran vuodessa	ryhmäkoon pienentäminen keskimäärin yhdellä oppilaalla 1,1 M€
Puretaan koulutuksellista eriytymistä yhdessä yksityiskoulujen kanssa selvittämällä keinoja oppilasvalinnan ja oppilaaksioton kehittämiseksi (SIVLA)	Vuoropuhelu vuoden 2027 aikana, mahdolliset muutokset voimaan lukuvuoden 2028 alussa	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta. Vuoropuhelu toteutetaan nykyisillä viranhaltijaresursseilla.
Kohdennetaan positiivista erityiskohtelua tunnistetuille kohderyhmille, kuten syrjäytymisvaarassa oleville lapsille (SIVLA, ELHY)	Kohderyhmät tunnistettu 2027 aikana. Esitykset 2028 talousarvioon	Yksi IceHearts ryhmä maksaa 60 000 €/ryhmä/vuosi, ryhmässä 18-25 lasta
Laajennetaan harrastustoimintaa koulupäivän yhteyteen ja tavoitetaan erityisesti vähän harrastavat lapset (SIVLA)	Suunnittelu 2027, toteutus syksystä 2028 alkaen	Kerhotoiminnan kulu 150 €/lapsi tai nuori/lukuvuosi (Harrastamisen Lahden malli)
Selvitetään harrastamisen palvelusetelimallin käyttöönottoa (ELHY)	Selvitys 2027 loppuun mennessä	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta. Selvitystyö toteutetaan nykyisillä resursseilla
Tuetaan aikuisväestön kieli- ja osaamisvalmiuksia yhteistyössä koulutuksenjärjestäjien, Wellamo-opiston ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa (SIVLA, ELHY, SALPAUS)	Luodaan toimintamallit vuoden 2027 loppuun mennessä, toteutus 2028 alkaen	Wellamo-opiston kielikoulutus 103 €/h. Työllisyyspalveluiden kolme kuukauden mittaista koulutusta 22 000 euroa.

Politiikkatavoite 2 :

Turvaamme peruspalvelujen saavutettavuuden ja kohdennamme resursseja vaikuttavasti

Huolehdimme siitä, että peruspalvelut ovat toimivia ja saavutettavia eri puolilla kaupunkia. Tarkastelemme palveluverkkoa kokonaisuutena ja kehitämme sitä joustavasti ja kustannustehokkaasti siten, että palvelut vastaavat alueiden tarpeisiin ja väestömuutoksiin. Resurssien ja investointien kohdentaminen vahvistaa kaupunkilaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja kaventaa alueellisia eroja.

Miksi tämä tavoite on tärkeä?

Saavutettavat peruspalvelut ovat sujuvan arjen perusta ja keskeinen osa alueiden vetovoimaa. Jos palvelut etääntyvät arjesta tai keskittyvät liiaksi, eriytyminen voi voimistua ja alueiden kehitys erkaantua toisistaan. Kohdentamalla resursseja vaikuttavasti kaupunki varmistaa, että palveluratkaisut tukevat tasapainoista kaupunkikehitystä ja vastaavat eri alueiden todellisiin tarpeisiin.

Politiikkatavoite 2 : Turvaamme peruspalvelujen saavutettavuuden ja kohdennamme resursseja vaikuttavasti

Ehdotukset toimenpiteiksi

SIVLA=sivistyslautakunta, ELHY=elinvoima- ja hyvinvointilautakunta,
KH=kaupunginhallitus, JOLI=joukkoliikennelautakunta

Toimenpide (vastuutaho)	aikataulu	esimerkkejä talousvaikutuksista
Kehitetään palveluverkkoa väestö-, oppilas- ja sosioekonomisen tiedon perusteella (SIVLA, ELHY)	Yhteinen tiedontuotanto käynnissä syksyyn 2027 mennessä	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta. Kehitystyö toteutetaan nykyisillä resursseilla.
Kohdennetaan rahoitusta ja resursseja ennalta määriteltyihin kriteereihin perustuen alueille, joissa tarve ja vaikuttavuus ovat suurimmat (KH)	Sovittu kriteereistä vuoden 2027 loppuun mennessä. Kriteerien arviointi 2029 loppuun mennessä.	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta. Kriteerien kehittäminen toteutetaan nykyisillä resursseilla.
Sijoitetaan alakoulut ja lasten palvelut pääsääntöisesti lähelle arkea. (SIVLA, KYLA, KH)	Otetaan käyttöön aluepalveluohjelmassa kuvatut käytännöt palveluverkon suunnittelussa	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta.
Yhteensovitetään palveluverkkoratkaisut toimivan joukkoliikenteen kanssa (JOLI, SIVLA, ELHY, KH)	Luodaan palvelualueiden ja Lahden Seudun Liikenteen yhteinen jatkuva toimintamalli vuoden 2027 loppuun mennessä	koululaislinja koulupäivisin alkaen 60 000 €/vuosi
Hyödynnetään muuntojoustavia ja monikäyttöisiä tilaratkaisuja investoinneissa (KH)	Toteutetaan hankekohtaisesti perusparannus- ja uudisrakennus-hankkeissa toimitilaohjelman linjausten mukaisesti	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta. Hankekohtainen tarkastelu toteutetaan nykyisillä resursseilla.

Politiikkatavoite 3 : Vahvistamme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta

Vahvistamme osallisuuden rakenteita ja hyödynnämme erilaisia yhteisöjä ja tiloja osallisuuden tukena. Tunnistamme arjen ilmiöt varhain ja reagoimme niihin asukkaita kuunnellen. Haluamme mukaan kaupungin kehittämiseen eri-ikäisiä ja erilaisista taustoista tulevia asukkaita.

Miksi tämä on tärkeää?

Yhteisöllisyys ja osallisuus vahvistavat luottamusta, turvallisuuden tunnetta ja asukkaiden sitoutumista omaan asuinalueeseensa. Kun ihmiset kokevat voivansa osallistua ja vaikuttaa, alueet kehittyvät myönteisesti ja eriytymisen riskit pienenevät. Osallistumisen esteiden, kuten kielimuurien, vähentäminen mahdollistaa laajemman joukon mukaan ottamisen yhteiseen tekemiseen.

Politiikkatavoite 3 : Vahvistamme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta **Ehdotukset toimenpiteiksi**

SIVLA=sivistyslautakunta, ELHY=elinvoima- ja hyvinvointilautakunta, KH=kaupunginhallitus, KYLA=kaupunkiympäristölautakunta

Toimenpide (vastuutaho)	aikataulu	esimerkkejä talousvaikutuksista
Sujuvoitetaan kaupungin tilojen, kuten monitoimitalojen, monipuolista käyttöä (SIVLA, ELHY, KH)	Otetaan käyttöön uusi toimintamalli tilojen käyttämiseksi 6/2027 mennessä	Varauduttava henkilöstön lisäkorvauksiin ja korjauskuluihin
Kehitetään osallisuuden rakenteita (kumppanuuspöydät, OSBU, lähidemokratian muodot) yhteistyössä järjestöjen, asukastoimijoiden ja muiden kumppaneiden kanssa (ELHY)	Osallisuuden rakenteiden kehittäminen vuoden 2027 loppuun mennessä, uusi malli hyväksytty vuoden 2028 loppuun mennessä	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta. Kehitystyö toteutetaan nykyisillä resursseilla
Viestitään osallistumismahdollisuuksista monikanavaisesti ja monikielisesti (KH, ELHY)	Selvitys nykytilanteesta ja suunnitelma vuoden 2027 loppuun mennessä, arviointi 2028 aikana	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta.
Kehitetään yhdessä kaupunkilaisten kanssa uusia, kevyitä tapoja tukea asukastoimintaa, kuten talkoita ja tapahtumia, matalalla kynnyksellä (ELHY, KYLA)	Tunnistettu ja otettu käyttöön uudet asukastoiminnan tukemisen tavat vuoden 2027 loppuun mennessä	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta. Suunnittelutyö toteutetaan nykyisillä resursseilla
Luodaan mahdollisuuksia naapurustoajattelun, yhteisöllisyyden ja asukkaiden osallisuuden vahvistumiselle (ELHY, KYLA, KH)	Naapurustoajattelua tukevan yhteistyömallin luominen vuoden 2027 loppuun mennessä	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta. Suunnittelutyö toteutetaan nykyisillä resursseilla
Parannetaan vieraskielisten asukkaiden osallistumis- ja osallisuusmahdollisuuksia. Vahvistetaan MultiCultin toimintaa (SIVLA)	Selvitys nykytilasta ja toimenpiteet vuoden 2027 loppuun mennessä	1 htv MultiCultin toimintaan n. 40 000 €/vuosi
Reagoidaan nopeasti alueilla nouseviin arjen ilmiöihin pienillä ja ketterillä ratkaisuilla (kaikki lautakunnat, KH)	Edistetään henkilöstön ja päättäjien toimintakulttuuria, joka mahdollistaa nopean reagoinnin alueilla nouseviin arjen ilmiöihin	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta.

Politiikkatavoite 4 : Uudistamme asuinympäristöjä

Parannamme asuinympäristöjen laatua ja turvallisuutta korjaamalla, purkamalla tai uudistamalla rakennuskantaa. Luomme viihtyisää ja toimivaa lähiympäristöä. Edistämme kaavoituksella ja aktiivisella asuntopolitiikalla eri kokoisten asuntojen ja hallintamuotojen sekoittumista.

Miksi tämä tavoite on tärkeä?

Asuinympäristön laatu ja asuntorakenteen monipuolisuus vaikuttavat suoraan siihen, miten alueet kehittyvät ja millaisiksi ne koetaan. Yksipuolinen asuntokanta ja heikentyvä rakennettu ympäristö voivat vauhdittaa eriytymistä. Suunnitelmallinen uudistaminen tukee alueiden pitkäjänteistä kehitystä ja ehkäisee kehityksen lukkiutumista.

Politiikkatavoite 4 :Uudistamme asuinympäristöjä Ehdotukset toimenpiteiksi

SIVLA=sivistyslautakunta, KH=kaupunginhallitus,
 KYLA=kaupunkiympäristölautakunta,
 RAKLA=rakennus- ja ympäristölupalautakunta

Toimenpide (vastuutaho)	aikataulu	esimerkkejä talousvaikutuksista
Hyödynnetään maankäyttösopimuksia, tontinluovutusehtoja ja asuntokokojakaumaa ohjaavia kaavamääräyksiä monipuolisen asuntorakenteen edistämiseen (KYLA)	Päivitetään tontinluovutusehdot vuoden 2028 loppuun mennessä	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta. Voi vaikuttaa alentavasti maankäyttömaksuihin.
Luovutaan tarpeettomista kaupungin omistamista rakennuksista myymällä tai purkamalla osana alueiden uudistamista ja ympäristön laadun parantamista (KH, KYLA, RAKLA)	Raportoidaan vähintään kaksi kertaa vuodessa KHlle ja vähintään joka toinen vuosi KV:lle toimitilasalkun tilanteesta	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta
Luodaan käytöstä poistuville päiväkot- ja koulukiinteistöille suunnitelma jatkokäytöstä ennen käytön päättymistä (KH, KYLA, SIVLA)	jatkuvaa	Voi edellyttää Tilakeskuksen tai kaupunkisuunnittelun lisäresurssointia, 1 htv n. 60 000 €/vuosi
Käynnistetään valituilla alueilla kaupunkiuudistushankkeet vuosille 2028-2038, joilla kehitetään alueiden palveluita, yhteisöllistä toimintaa, täydennysrakentamista, liikennetkaisuja ja asuinympäristöjen kehittämistä (KH)	suunnittelu vuonna 2027, toteutus 2028 alkaen	Talousvaikutukset arvioidaan osana kaupunkiuudistushankkeiden valmistelua, voi edellyttää esimerkiksi hankerahoitusten omavastuuosuuksia
Toteutetaan konkreettisia parannuksia lasten ja nuorten lähiympäristöihin (esim. koulumatkat ja koulujen lähiympäristöt) (KYLA, KH)	Koulujen liikkumis-suunnitelmat tehty ja luotu toimintamalli havaittujen haasteiden ohjautumisesta investointi- ja korjaus-listoille vuoden 2028 loppuun mennessä	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta
Hyödynnetään Lahden Talojen roolia aktiivisesti alueiden tasapainoisen kehittämisen tukena. Kannustetaan ja tarvittaessa ohjataan Lahden Taloja purkavaan uudistamiseen (KH)	Ylläpidetään tiivistä yhteyttä kaupungin ja Lahden Talojen välillä alueiden kehittämiseksi	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta

Politiikkatavoite 5 :

Johdamme segregaaation ehkäisyä ja lieventämistä ennakoivasti ja tietoon perustuen

Johdamme segregaaation ehkäisyä ja lieventämistä osana kaupungin normaalia johtamista, valmistelua ja päätöksentekoa. Tunnistamme ajoissa alueellisia ja väestöryhmiin liittyviä eriytymiskehityksiä ja teemme niistä tietoon perustuvia ja johdonmukaisia päätöksiä. Hyödynnämme ajantasaista ja kokonaisvaltaista tilannekuvaa sekä arvioimme päätösten vaikutuksia laaja-alaisesti yli hallintorajojen. Johdamme kokonaisuutta tiiviissä yhteistyössä kaupungin eri palvelualueiden ja keskeisten kumppaneiden kanssa, selkeällä vastuunjaolla ja yhteisillä tavoitteilla.

Miksi tämä on tärkeää?

Segregaatio kehittyy usein vähitellen ja huomaamatta, ellei sitä tarkastella systemaattisesti. Ennakoiva ja tietoon perustuva johtaminen mahdollistaa sen, että kehitykseen voidaan vaikuttaa ajoissa eikä vasta silloin, kun ongelmat ovat jo kasautuneet. Yhteinen tilannekuva ja selkeä vastuunjako parantavat päätöksenteon laatua ja vaikuttavuutta.

Politiikkatavoite 5 : Johdamme segregaatin ehkäisyä ja lieventämistä ennakoivasti ja tietoon perustuen

Ehdotukset toimenpiteiksi

KH=kaupunginhallitus, KYLA=kaupunkiympäristölautakunta

Toimenpide (vastuutaho)	aikataulu	esimerkkejä talousvaikutuksista
Sovitaan kaupungin, hyvinvointialueen ja keskeisten kumppaneiden kanssa yhteiset tavoitteet, vastuut ja toimintatavat segregaatin ehkäisyyn osana nykyisiä rakenteita (KH)	Selvitys nykytilanteesta 6/2027 mennessä, toimintamalli 2027 loppuun mennessä	Ei tässä vaiheessa arvioitua talousvaikutusta
Otetaan käyttöön yhtenäinen segregaatiotiedon tuotanto ja raportointi palveluverkkopäätösten, investointien valmistelun ja kaavoituksen tueksi sekä laaditaan säännöllisesti tilannekuva segregatiokehityksestä (KH, KYLA)	Suunnitelma tehty 6/2027 mennessä. Toteutus syksystä 2027 alkaen	1 henkilökuukausi asiantuntijatyötä n. 5000 €/vuosi
Vahvistetaan henkilöstön osaamista segregaatin tunnistamisessa ja ehkäisyssä sekä päätösten segregatiovaikutusten arvioinnissa koulutuksella ja yhteisillä toimintamalleilla (KH)	Suunnitelma vuoden 2027 loppuun mennessä. Toteutus 2028 alkaen.	Puolen päivän webinaari koko henkilöstölle noin 10 000 euroa tai noin 30 keskeisen viranhaltijan koulutus 5 päivää noin 20 000 euroa (ei sisällä henkilöstön palkkakuluja)

Lahti

Muutokset palveluverkkoon

20.8.2026

Miten palveluverkkoa tarkasteltiin?

- Aluepalvelutoimikunnan tehtäväksi on annettu poikkihallinnollisen palveluverkkotarkastelun tekeminen kaikista kaupungin palvelupisteistä. Aiemmin palveluverkkoa on Lahden kaupungissa tarkastelu yksittäisten palvelujen näkökulmasta.
- Aluepalvelutoimikunta päätti tarkastella kaupungin tarjoamia palveluita yhdeksän suuralueen näkökulmasta ja tunnistaa eri alueiden palveluverkon avainkohteita, joista tulisi aluepalveluohjelmassa tehdä linjaus. Suuralue on Tilastokeskuksen ylläpitämä, useista kaupunginosista muodostuva tarkastelualue, jota käytetään väestön, palveluverkon, saavutettavuuden ja aluekehityksen analysointiin sekä päätöksenteon tukena. Tilastokeskus tuottaa tietoja suuralueittain, mutta myös pienempiä aluejakoja on käytössä.
- Työskentelyssä hyödynnettiin laajasti kartta-aineistoa, tietoja alueen väestöstä sekä väestösuunnitteesta ja rakentamisennusteista. Lisäksi käytettävissä oli kartta-aineistoja esimerkiksi palvelupisteiden saavutettavuudesta, joukkoliikenteestä ja palveludiversiteetistä. Kartta-aineistoa on saatavilla aluepalveluohjelman nettisivuilla. [Väestösuunnite- ja rakentamisennustetiedot](#) löytyvät erillisestä raportista.
- Seuraavilla sivuilla on esitelty Lahden kaupungin palveluverkkoa, siihen tehtävät muutokset ja selvitystarpeet vuoteen 2040 mennessä yhdeksällä suuralueella. Nastolan suuralue on jaettu kahteen osaan: eteläiseen ja pohjoiseen. Aluekohtaiset tarkastelut sisältävät lyhyen kuvauksen suuralueesta ja sen väestökehityksestä, nykyisen ja vuoden 2040 palveluverkon kartalla sekä alueen palveluverkon muutokset ja tulevaisuuden selvityskohteet.

Muutosten vaikutuksia arvioidaan vaiheittain osana jatkovalmistelua ja päätöksentekoa

- Aluepalveluohjelma kokoaa yhteiset poliittiset lähtökohdat palveluverkon, investointien ja alueiden kehittämisen valmistelulle. Ohjelma tukee kokonaiskuvaa siitä, miten palveluja, tiloja ja toimintamalleja kehitetään tasapainoisesti eri alueilla.
- Ohjelmalla ohjataan palveluverkkolinjauksia, investointiohjelmien ja hankesuunnittelun ajoitusta sekä periaatteita, joilla palveluja ja tiloja kehitetään eri alueilla. Ohjelmassa ei tehdä yksittäisiä hankkeita tai päätöksiä koskevia vaikutusten arviointeja, mutta annetaan suosituksia mitä näkökulmia vaikutusten arvioinneissa tulisi erityisesti huomioida. Ohjelman pitkän aikajänteen vuoksi toimenpiteitä arvioidaan valmistelu- ja päätöksentekohetkellä käytettävissä olevan ajantasaisen tiedon pohjalta.
- Ohjelman yksittäiset investointi- ja palveluverkkopäätökset sekä niihin liittyvät tarkemmat vaikutusten arvoinnit tehdään erikseen omissa valmistelu- ja päätöksentekoprosesseissaan kaupungin oman ohjeistuksen mukaisesti (seuraavalla sivulla). Näissä arvioinneissa tarkennetaan muun muassa vaihtoehdot, kustannukset, toteutusaikataulu, palvelujen järjestämisen vaikutukset, lapsi- ja perhevaikutukset, henkilöstövaikutukset sekä alueelliset vaikutukset. Asukkaille ja muille sidosryhmille tarjotaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa yksittäisten toimenpiteiden valmisteluun ennen päätöksentekoa.
- Hankepäätöksistä ja niiden toteutusaikataulusta vastaa kaupungin eri toimielimet hallintosäännön mukaisesti.

Lahden kaupungin ohjeistuksessa vaikutusten ennakoarvioinnin valmistelusta suositellaan huomioimaan seuraavat osa-alueet

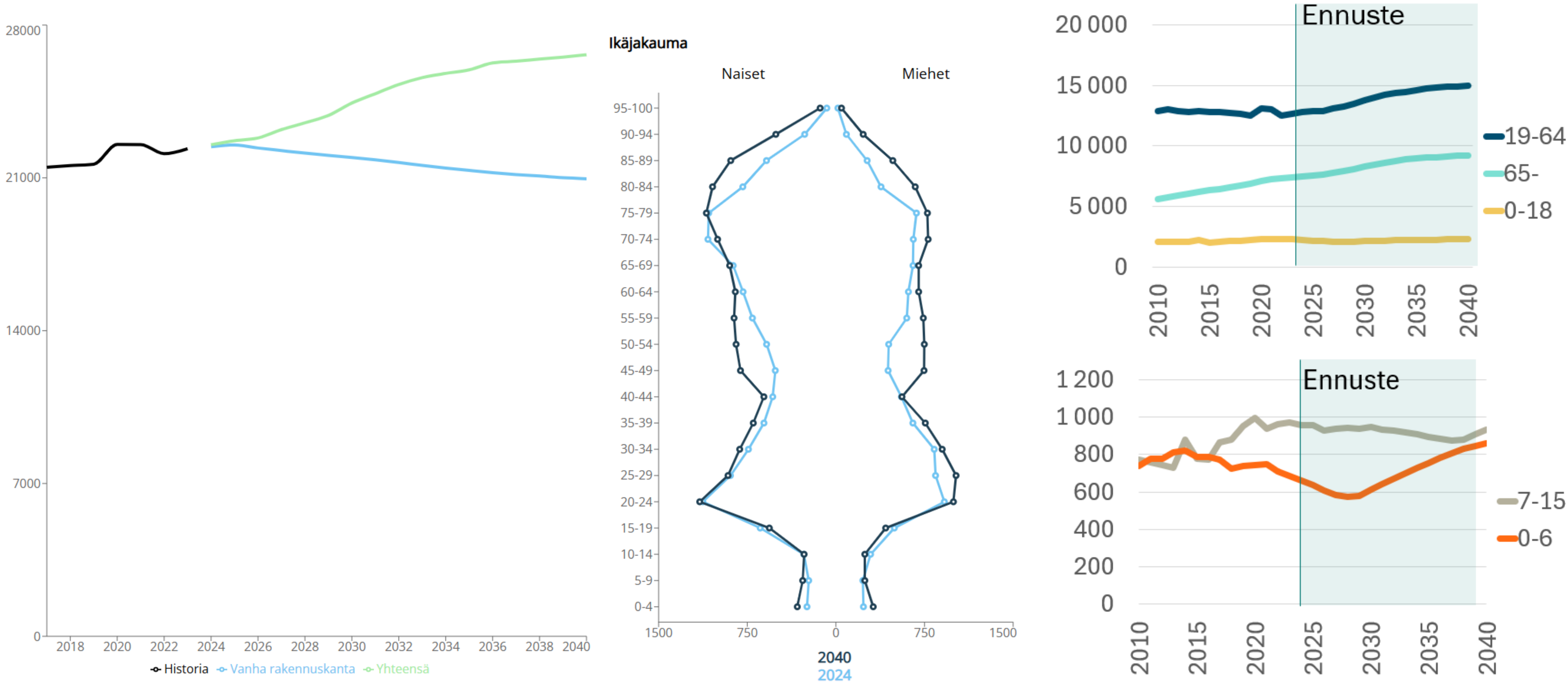
- **Kuntalaisvaikutukset:** Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä: mm. terveys ja hyvinvointi, yhdenvertaisuus, sukupuolten ja kieliryhmien välinen tasa-arvo, osallisuus, työllisyys ja elinkeinoelämä, turvallisuus, tietoturva, palvelujen taso, kattavuus ja saatavuus eri alueilla.
- **Organisaatiovaikutukset:** Mm. toimivaltamuutokset, palveluiden tuottamistavat, tehtävien määrä, laatu tai menettelytavat, henkilöstön määrä, asema ja osallisuus, organisaation raportointi-, tiedottamis- ja selvitysvelvoitteet, muut hallinnolliset tehtävät lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä.
- **Ympäristövaikutukset:** Ihmisten elinolot, terveys ja viihtyvyys, maaperä, luonnon monimuotoisuus, ilmasto, maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperintö, rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä.
- **Talousvaikutukset:** Väestöryhmien ja kotitalouksien asema ja käyttäytyminen, yritysten toiminta, yritystenvälinen kilpailu ja kansainvälinen kilpailu, markkinoiden toimivuus, kunnallistalouden yhteisöjen rahoitus, voimavarojen jako, työllisyys ja tuottavuus, palvelutuotannon muutos lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä.
- **Yhteys kaupungin strategian toteuttamiseen**

Keskusta

- Suuralue sijaitsee pääradan ja Salpausselän sekä Vesijärven välissä mäkien reunustamassa laaksossa.
- Ydinkeskustan asuntokanta sijaitsee pääosin kerrostaloissa. Kartanon alueella, Radiomäen pohjoisrinteellä ja Paavolassa on myös pientalo- ja pienkerrostaloasutusta.
- Rakentamismahdollisuuksia on radanvarressa, keski-Lahdessa, Ranta-Kartanossa ja Paavolassa.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on selvästi keskimääräistä korkeampaa 59,7 % (Lahti 42,4 %).
- Joukkoliikenteellä Lahden tiheimmin palveltu alue
- Palveluiltaan kaupungin monipuolisin alue

Keskustan suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

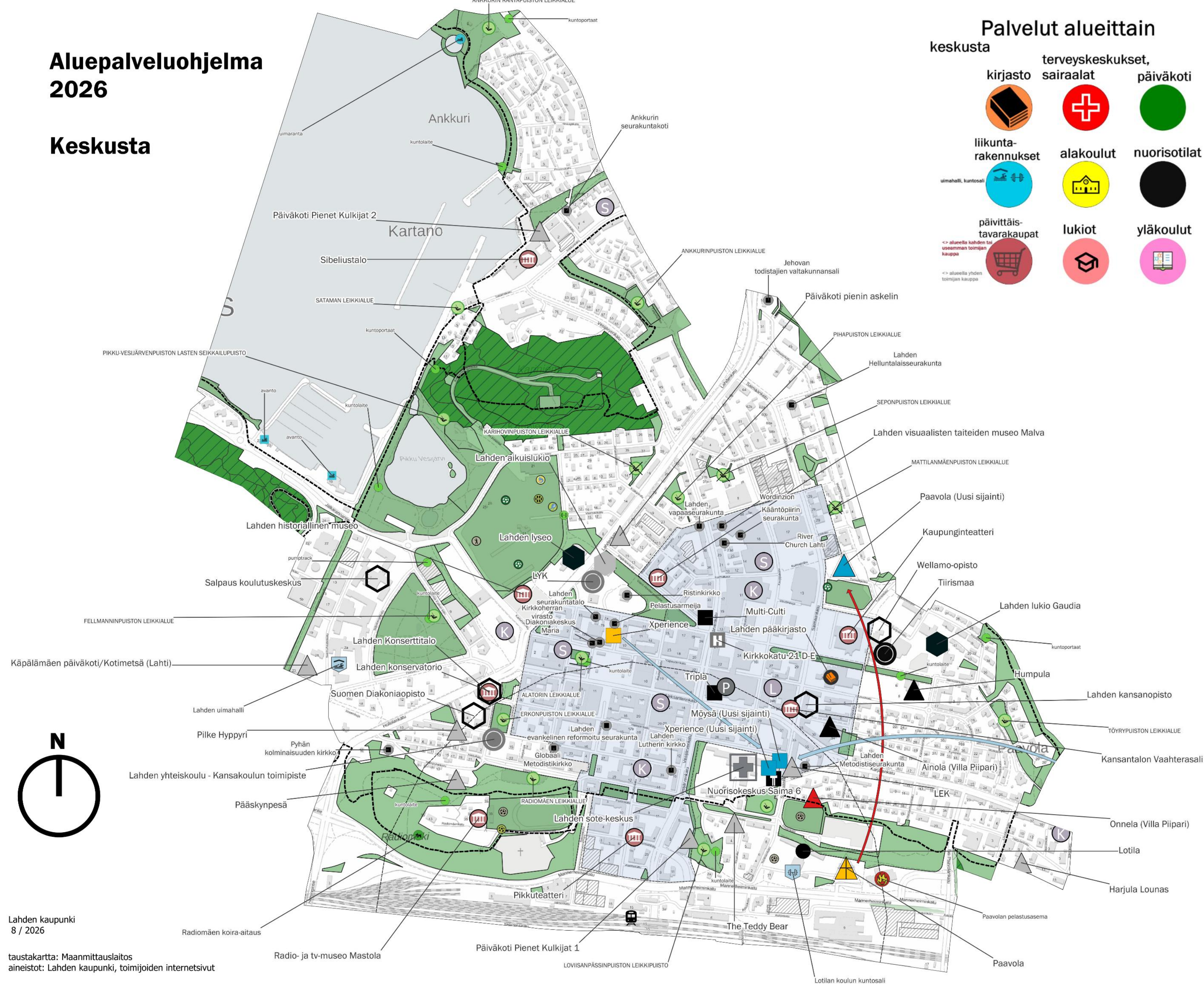
Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

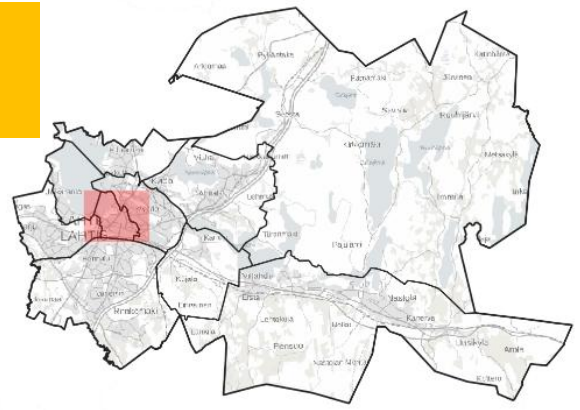
Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Aluepalveluohjelma 2026

Keskusta

Nykyiset palvelut

Lahden kaupunki
8 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

0 0,5 1 1,5 2 km

Palveluverkon muutosehdotus 1:

Villa Piiparin päiväkodin Onnelan toimipisteen toimintaa ei jatketa

- Villa Piiparin päiväkoti on yksi hallinnollinen päiväkoti, joka toimii kolmessa toimipisteessä (Ainola, Onnela, Lotilan peruskoulu). Päiväkodissa on yhteensä 113 lasta seitsemässä ryhmässä, joista esiopetusta 2 ryhmässä. Ainolassa on kolme ryhmää ja se toimii vuokratiloissa. Onnelassa toimii kolme ryhmää ja tilan kunto vaatii korjauksia lähitulevaisuudessa. Esiopetusryhmät toimivat Lotilan peruskoulun tiloissa.
- **Toimikunta ehdottaa**, että luovutaan Villa Piiparin Onnelan toimipisteestä.
- **Perustelut:** Toimipisteestä luopumisella valmistaudutaan kaupunkitasoiseen lapsimäärän vähenemiseen ja palveluverkon tiivistämiseen. Onnelan toimipisteen peruskorjaustarve kohdistuu kooltaan ja toiminnallisilta edellytyksiltään rajalliseen yksikköön, jonka piha-alueiden käytettävyys on hankala. Esiopetuksen keskittäminen Lotilan peruskoululle selkeyttää palveluverkkoa. Hajautunut toiminta lisää kustannuksia ja heikentää toiminnallista tehokkuutta, minkä vuoksi ratkaisulla vähennetään toimipisteiden määrää. Kiinteistön sijainti ja potentiaali yksityiseen jatkokäyttöön tukee nykykäytöstä luopumista.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** Varhaiskasvatuspalvelujen saavutettavuus eri kulkutavoilla, vaikutukset alueen vetovoimaan lapsiperheiden näkökulmasta, uusien tilojen riittävyys ja toiminnallinen laatu.

Palveluverkon muutosehdotus 2:

Lahden uimahalli suljetaan vesiliikuntakeskuksen valmistuessa

- Vesiliikuntakeskus on nimetty [valtuustosopimuksessa](#) yhdeksi keskeisistä investointihankkeista. Vesiliikuntakeskus edistää kaupungin strategisia hyvinvoinnin, elinvoiman ja ympäristövastuun tavoitteita. Se tarjoaa laadukkaat puitteet uimaopetukselle, kilpaurheilulle, liikunnalle ja harrastustoiminnalle. Vesiliikuntakeskus on suunniteltu rakennettavaksi urheilukeskukseen.
- Lahden kaupunginhallitus on hyväksynyt helmikuussa 2026 [Vesiliikuntakeskuksen hankesuunnitelman](#) hankkeen jatkovalmistelun lähtökohdaksi. Hankkeen arvioidaan valmistuvan kesällä 2030.
- **Toimikunta ehdottaa**, että vesiliikuntakeskuksen valmistuessa Lahden uimahalli suljetaan. Vesiliikuntakeskuksen valmistumisen jälkeen seurataan uimahallien asiakasmääriä ja arvioidaan vaikutuksia palveluverkkoon.
- **Perustelut:** Uimahallit ovat energiasäästöä ja teknisesti vaativia kohteita sekä niiden henkilöstötarve on suuri. Toiminnan kannattavuus ja perusteltavuus edellyttää suurta asiakasmäärää, joka puolestaan perustuu riittävään asukaspohjaan ja laajaan vaikutusalueeseen. Lahden uimahalli sijaitsee Vesiliikuntakeskuksen välittömässä läheisyydessä eikä palveluverkossa ole perusteltua olla lähekkäin kahta uimahallia. Lahden uimahalli on käyttöikänsä lopussa eikä vastaa nykypäivän vaatimuksia. Peruskorjaus ei ole taloudellisesti ja toiminnallisesti perusteltua.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** vesiliikunnan saavutettavuus eri puolilta kaupunkia, ikääntyneiden, lasten, koululaisten ja erityisryhmien palvelujen saavutettavuus, joukkoliikenne- ja liikkumisvaikutukset, kiinteistön jatkokäytön ja -kehittämisen potentiaali

Palveluverkon selvityskohteet: Keskusta

Tutkitaan mahdollisuudet sijoittaa Palvelutori vuoden 2029 jälkeen kaupunkikonsernin tiloihin

- Palvelutori on vuonna 2020 perustettu julkisten palveluiden alusta, jossa palveluita tarjoaa Lahden kaupungin eri palveluiden lisäksi toimijoita Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta sekä Lahden seurakunnasta. Palvelutoimintaa rikastuttavat eri asiakasryhmille suunnatut säännölliset pop up-palvelut sekä digiasiointi. Palvelutorin monipuoliset tilat ja palvelut mahdollistavat arjen sujuvan asioinnin sekä tapahtumien sekä erilaisten tapaamisten ja toiminnan toteuttamisen. Aasukkaat, yleishyödylliset yhdistykset ja järjestöt voivat varata tiloja maksuttomasti kokous- ja tapahtumakäyttöön.
- Palvelutorin sijainti on helposti saavutettavissa ja se toimii keskeisellä paikalla kauppakeskus Trion 2. kerroksessa. Se mahdollistaa yhden käynnin taktiikalla usean asioinnin onnistumisen Palvelutorilla ja kauppakeskus Triossa. Tilana alusta on avoinna arkisin klo 8-18, palveluntarjoajilla on omat palveluajat. Tapahtumien ja tilaisuuksien järjestäminen on mahdollista maanantaista torstaihin klo 20 saakka ja perjantaisin klo 18 saakka.
- Palvelutorin viikoittainen asiakasmäärä vaihtelee 5000-10 000 asiakkaan välillä. Asiakaskokemustutkimuksen mukaan Palvelutorin suositteluindeksi on korkea (NPS 77).

Palveluverkon selvityskohteet: Keskusta

Tutkitaan mahdollisuudet sijoittaa Palvelutori vuoden 2029 jälkeen kaupunkikonsernin tiloihin

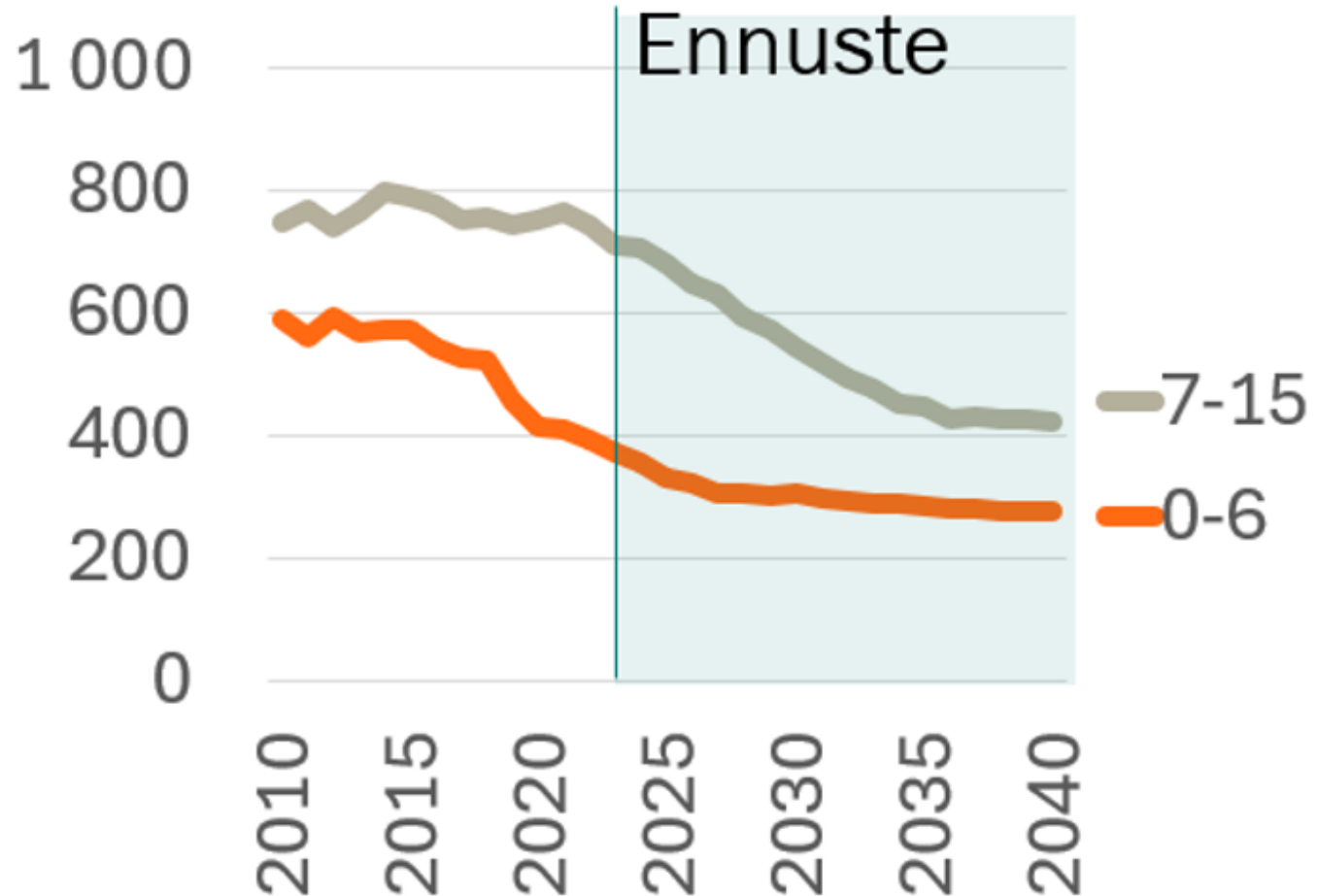
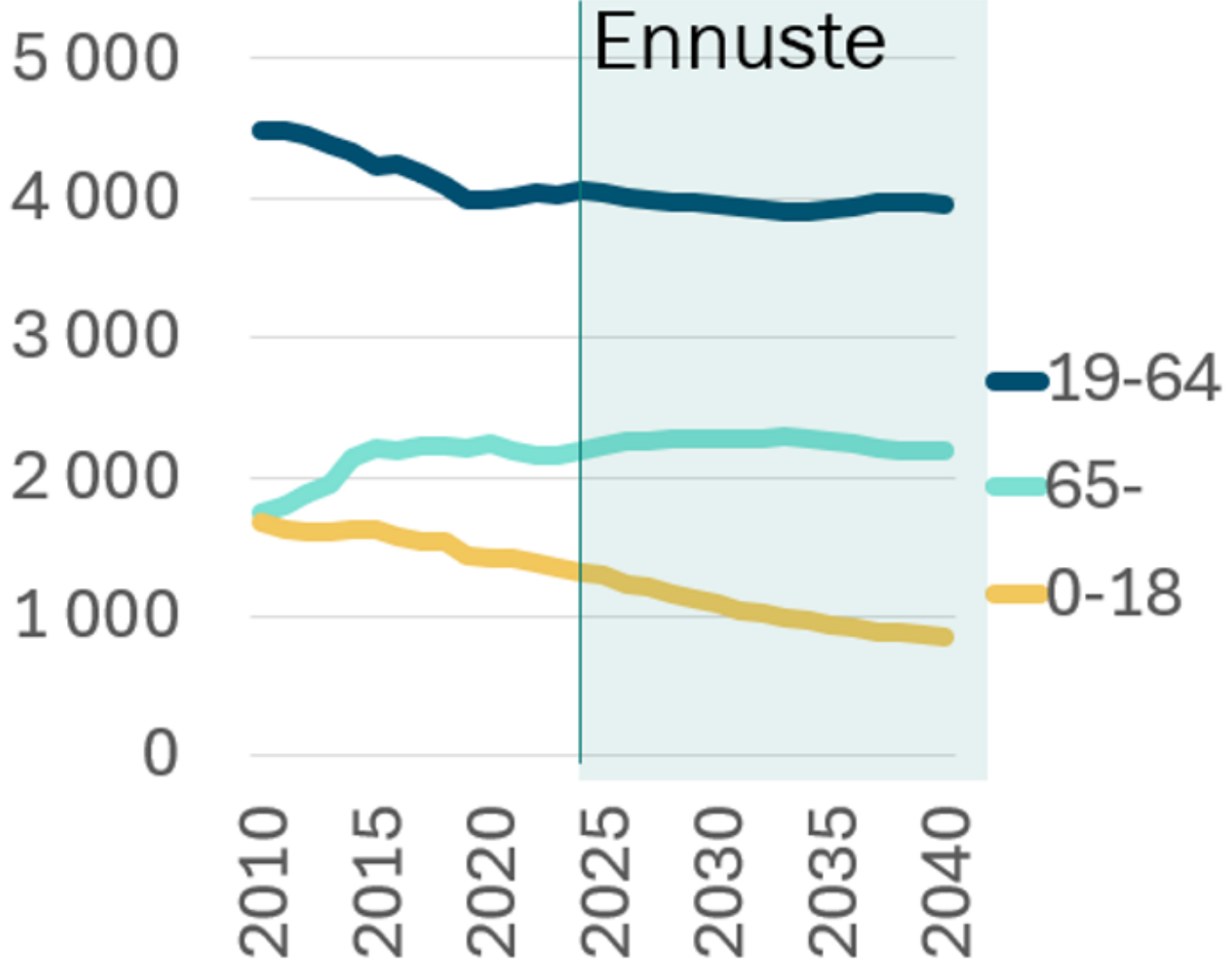
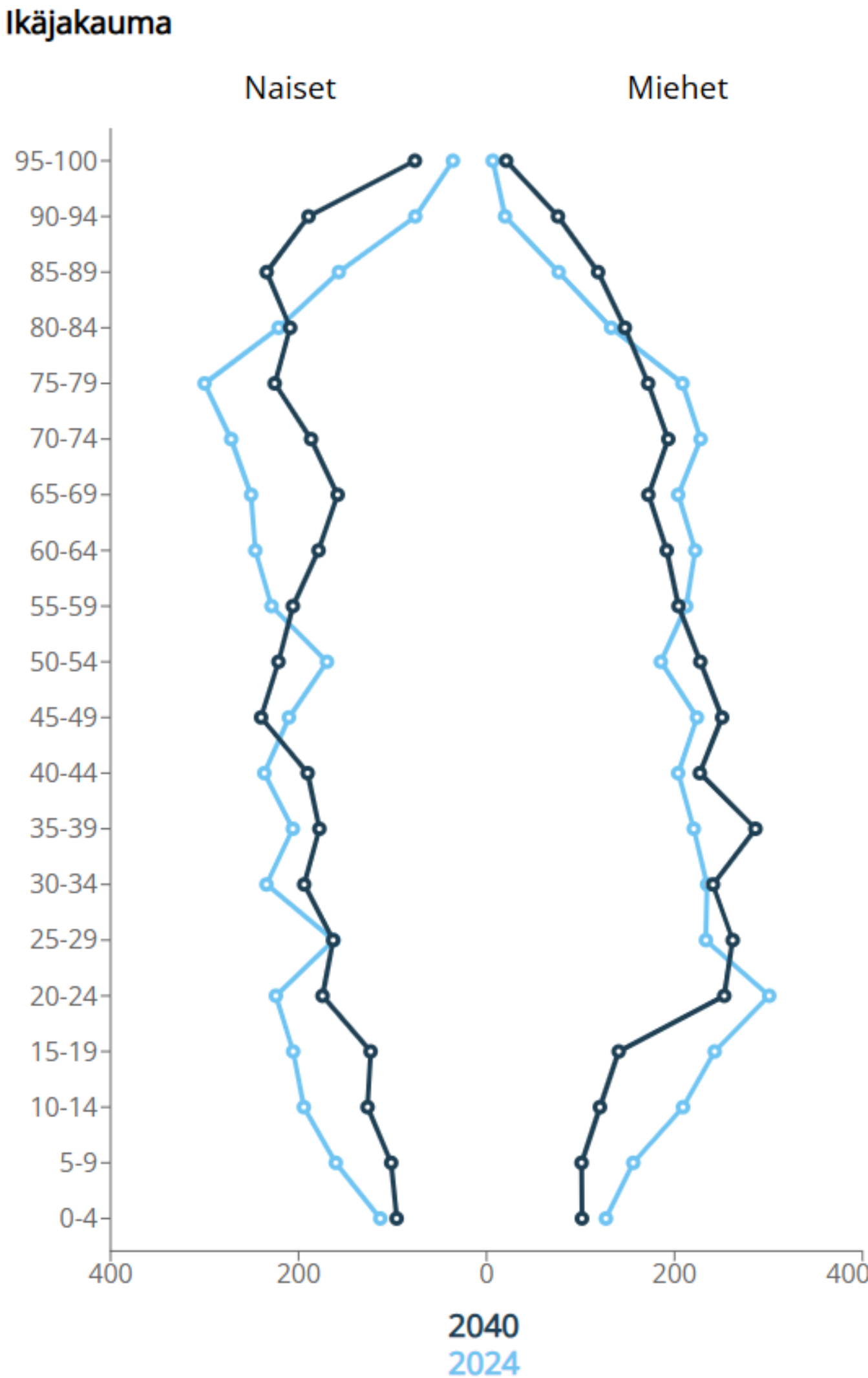
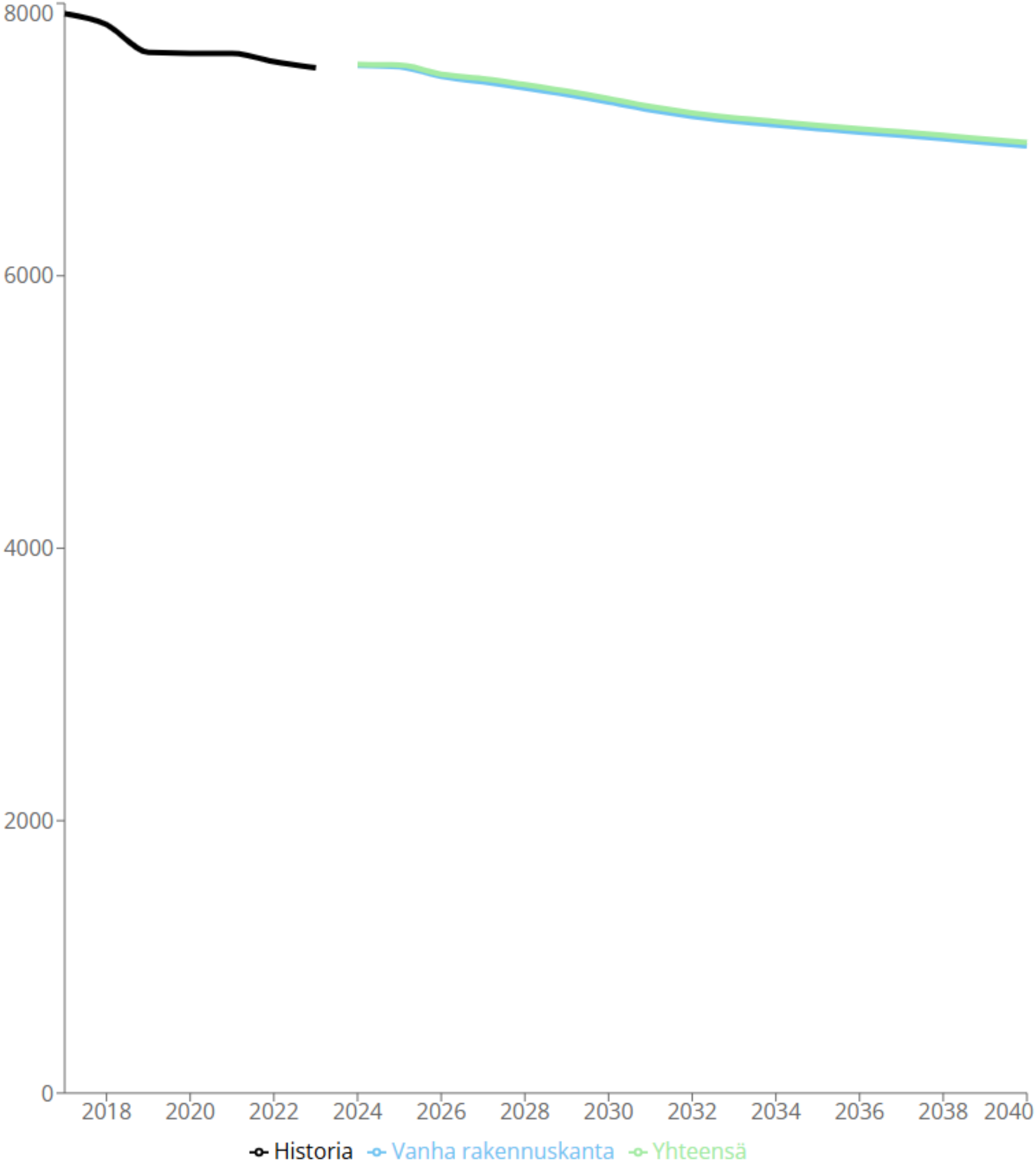
- **Perustelut selvitystyölle:** Palvelutorin vuokrataso on tällä hetkellä korkea, koska se sisältää Palvelutorin perustamiskustannusten takaisinmaksun. Vuokrataso saattaa alentua vuoden 2029 jälkeen, kun perustamiskustannukset on katettu. Työllisyyspalveluiden siirrettyä palvelunsa pääosin keskustassa erillisiin tiloihin Palvelutorin tiloissa on ollut vajaakäyttöä. Kaupunkikonsernin tiloihin on suunniteltu keskustan alueella peruskorjauksia, joiden yhteydessä voidaan tarkastella olisiko Palvelutorin toiminta mahdollista sijoittaa jatkossa konsernin tiloihin ja vahvistaa näin kaupungin tasetta sekä parantaa kaupunkikonsernin omien tilojen käyttöä.
- **Selvitystyössä erityisesti huomioitavat näkökulmat:** Palvelujen saavutettavuus erityisesti ikääntyneiden, autottomien ja paljon palveluja käyttävien asiakkaiden näkökulmasta, matalan kynnyksen asiointiin ja palvelujen yhteensovittamisen säilyminen, digipalveluiden käytön yleistyminen, uusien palveluiden sijoittuminen palvelutorille sekä vaikutukset palvelujen käyttöasteeseen

Mukkula

- Suuralueen länsiosa rajautuu Vesijärveen ja siellä sijaitsevaan Enonsaareen ja itäosa Savontiehen. Alueella on runsaasti luonnonsuojelualueita, kuten esimerkiksi itäosassa sijaitseva laaja Pesäkallion luonnonsuojelualue VT24:n ja Merrasjärven itäpuolella.
- Karjusaari, Kilpiäinen ja Soltti ovat pientalovaltaista aluetta. Kerrostaloasutus on keskittynyt Mukkulan keskukseen.
- Vähäistä rakentamisen mahdollisuutta on Mukkulan keskuksessa, Haapalanmäellä ja Soltissa.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 44,5 % (Lahti 42,4 %).
- Alueelle kulkee kaksi joukkoliikenteen laatukäytävää.
- Joukkoliikenteen näkökulmasta yksi suunnittelun pääsuunnista.
- Tarjoaa peruspalvelut, liikunta ja kauppa yksipuolisia.

Mukkulan suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

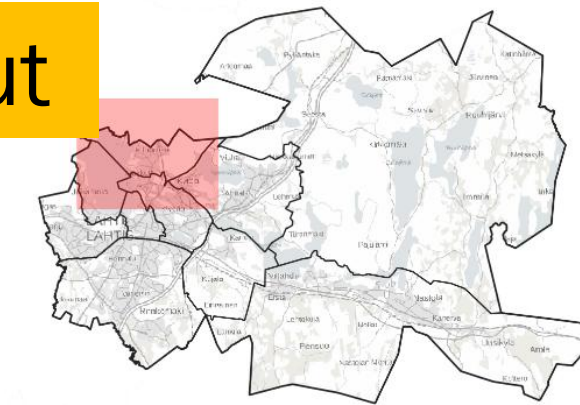

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista
Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.
Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Aluepalveluohjelma 2026

Mukkula

Nykyiset palvelut

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet

- tilapäinen rakennus
- muuttava kohde
- suunniteltu kohde
- tulevaisuuden muutostarve
- poistuva kohde
- muutto (koulut)
- muutto (nuorisotilat)
- muutto (päiväkodit)

Palvelurakennukset

Päiväkodit

- vuoropäiväkoti
- päiväkoti
- päiväkoti (yksityinen)

Koulut

- alakoulu

yhtenäiskoulut

- Yhtenäiskoulu
- Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
- Yhtenäiskoulu (Yksityinen)
- Erityiskoulu
- yläkoulu

lukio

- lukio
- lukio (yksityinen)
- muut koulut

nuorisotilat

- nuorisotila
- nuorten työ- ja valmennuspalvelut
- nuorten tukipalvelut ja hallinto
- Kulttuurilaitokset
- palvelutori
- kirjastot
- pelastuslaitokset

terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

- jäähalli
- kuntosali
- liikuntatila
- uimahalli

Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet

liikuntapaikat ja -laitteet

- hiekkakenttä
- nurmikenttä
- tekonurmikenttä
- pesäpallokenttä
- koripallokenttä
- tenniskenttä
- lentopallokenttä
- uimarannat ja -paikat
- virikstysrannat
- ulkokuntosali
- ulkoilureitit ja ladut
- leikkipaikat
- viljelypalstat

- asemakaavan viheralueet
- suojelumetsät asemakaava-alueella
- metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
- suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]

ruokakaupat

- K-ryhmä
- Lidl
- S-ryhmä

uskonnolliset rakennukset

- yleiskaavavaranto - asumisen alueet
- asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)
- kaupallisen keskustan rajaus

juna-asemat / -seisakkeet

- nykyinen
- suunniteltu
- 800 m vyöhyke juna-aseman ympärillä

Palvelut alueittain

kirjasto terveyskeskukset, sairaalat päiväkoti

liikunta- rakennukset alakoulut nuorisotilat

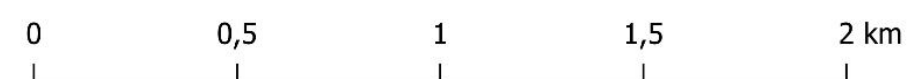

päivittäis- tavarakaupat lukiot yläkoulut

Lahden kaupunki
8 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

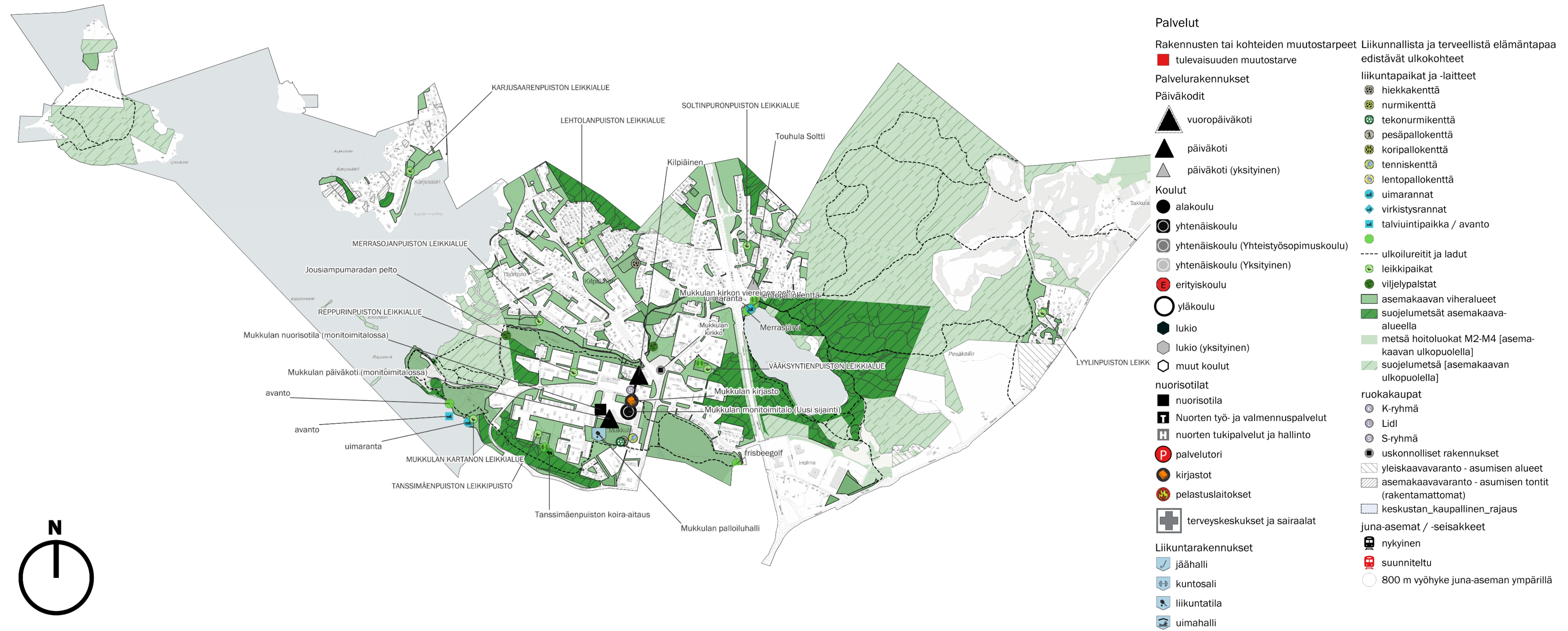
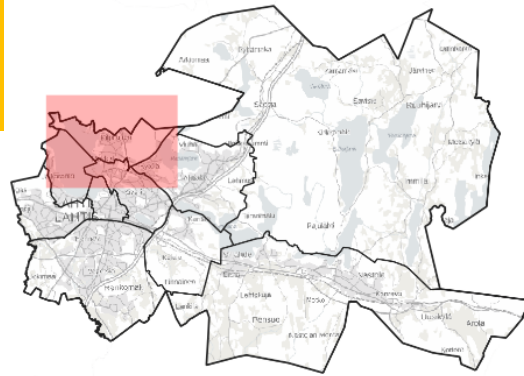
Palveluverkon muutosehdotus 3:

Mukkulan alueelle rakennetaan monitoimitalo

- Mukkulan alueella koulu-, päiväkot-, kirjasto- ja nuorisotoimintaa on siirtynyt vuodesta 2017 alkaen vaiheittain väistötiloihin tilojen kunnon takia. Alueelle rakennettavan uuden monitoimitalon hankesuunnitelmia on käsitelty vuosina 2023 ja 2024, mutta ne on palautettu uudelleen valmisteluun.
- Aluepalvelutoimikunta esitti helmikuussa 2026 kaupunginhallitukselle, että se edellyttää Mukkulan monitoimitalon hankesuunnitelman päätöksenteon vauhdittamista. [Sivistyslautakunta antoi maaliskuussa 2026 lausunnon](#) monitoimitaloon sijoittuvista toiminnoista kaupunginhallituksen hankevalmistelun tueksi.
- [Kaupunginhallitus päätti maaliskuussa 2026](#), että Mukkulan monitoimitalon hankesuunnitelma tuodaan päätöksentekoon 1.9.2026 mennessä. Hankesuunnitelman tulee sisältää kaksisarjainen yhtenäiskoulu, kahdeksanryhmäinen päiväkot, nuorisotila, kirjasto, liikuntatilat sekä tarvittavat yhteiset tilat mukaan.
- **Perustelut:** Alueen koulu-, päiväkot-, kirjasto- ja nuorisotoimintaa on toteutettu jo lähes kymmenen vuotta väistötiloissa. Alueen nykyinen ja ennusteen mukainen väestörakenne sekä sosioekonominen tilanne puoltavat monitoimitalon rakentamista alueelle. Samalla edistetään alueen tasapuolista kohtelua ja kehittymistä myös jatkossa.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** Mahdollisuudet vahvistaa yhteisöllisyyttä ja alueen vetovoimaa, tilojen monikäyttöisyys ja yhteiskäyttö eri toimijoiden kesken, vaikutuksen asuinalueen kehittämisedellytyksiin

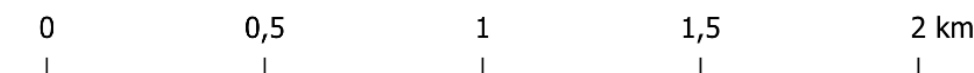
Aluepalveluohjelma 2026
palveluverkko vuonna 2040
Mukkula

PALVELUVERKKO 2040

Lahden kaupunki
kaavoitus 5 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

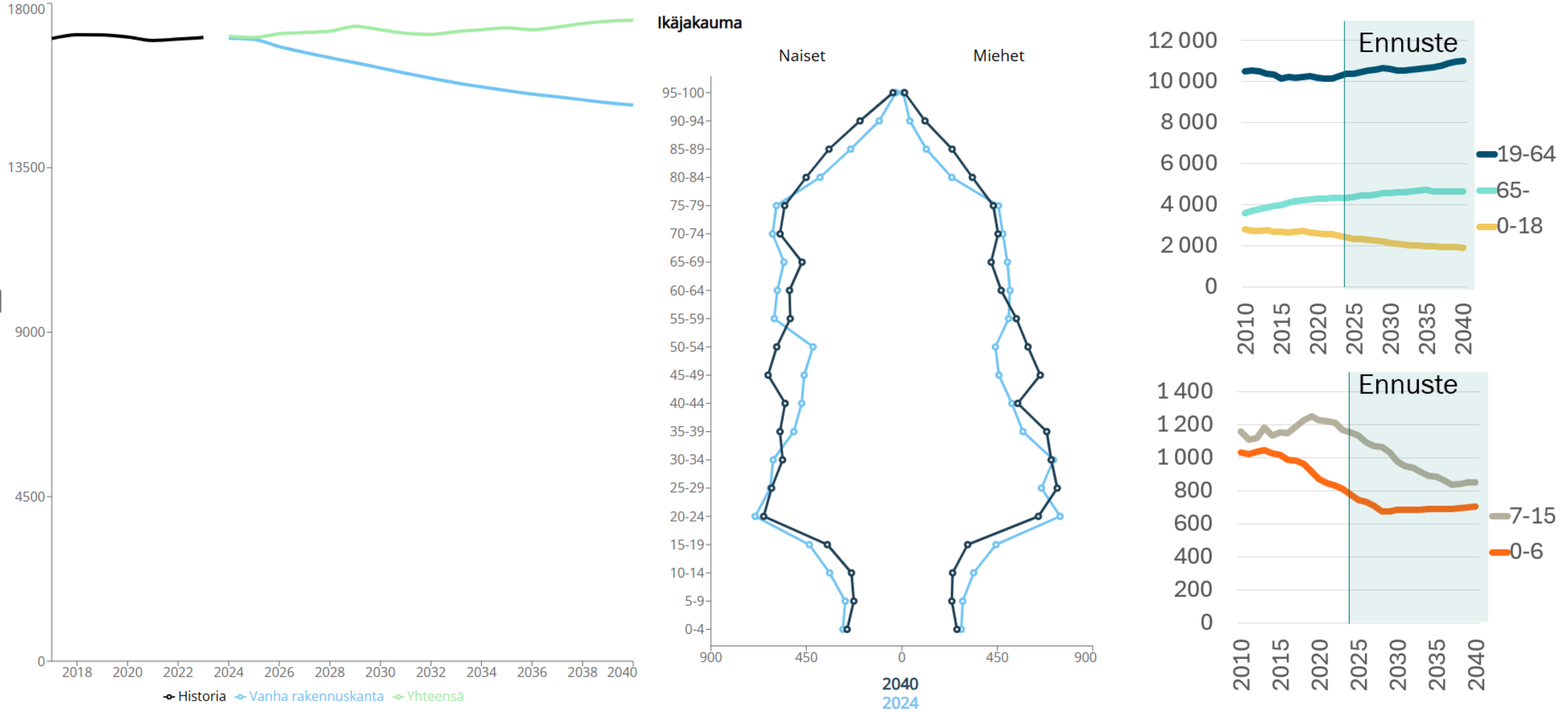

Kivimaa-Kiveriö- Joutjärvi

- Suuralue sijoittuu VT4:n, VT24:n, Vesijärven, Kivistönmäen ja Salpausselän rajaamalle mäkiselle alueelle. Alueen koillisosassa on Kymijärven voimalaitos ja teollisuusaluetta. Teollisuusraide kulkee alueen läpi pääradalta Niemeen, jossa sijaitsee yliopistokampus.
- Kivimaa ja Kiveriö ovat pientaloaluetta. Paavola, Möysä ja Mustankallionmäki ovat pientalo- ja kerrostaloaluetta. Ruoriniemi ja Niemi ovat kerrostaloaluetta.
- Niemessä on runsaasti rakentamisen mahdollisuuksia elinkeinoelämältä vapautuvalla alueella, kun taas Möysässä ja Kiveriössä vain vähän.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 49,8 % (Lahti 42,4 %).
- Tiheä joukkoliikennepalvelu tiheän asutuksen alueilla Joutjärvellä, Kiveriössä ja Mukkulankadulla.

Kivimaa-Kiveriö-Joutjärvi suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Palveluverkon muutosehdotus 4:

Möysän päiväkoti siirretään keskustan alueelle 2030-luvulla

- Möysän päiväkodissa on 207 lasta ja 10 ryhmää, joista esiopetusryhmiä kolme. Kaksi esiopetusryhmää toimii Möysän peruskoululla. Päiväkoti toimii väliaikaisissa vuokratiloissa. Möysän peruskoulun tiloissa ei korjaustarpeita.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Möysän päiväkoti siirretään 2030-luvulla keskustaan, ensisijaisesti keskustan länsipuolelle.
- **Perustelut:** Nykyinen sijainti ei vastaa pitkän aikavälin palveluverkon kehittämistavoitteita. Möysän alueen lapsimäärä vähenee ja sijainniltaan keskustan alue palvelee tulevaisuudessa paremmin. Vuokrasopimuksen päättymisen mahdollistaa rakenteellisten ratkaisujen tarkastelun.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** päiväkotipaikkojen riittävyys sekä nykyisellä että uudella sijaintialueella, kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen toimivuus, keskustan alueen väestömäärän ja palvelutarpeen kehittyminen

Palveluverkon muutosehdotus 5: Ruoriniemen päiväkodin toiminta siirtyy Kivimaan monitoimitalon yhteyteen

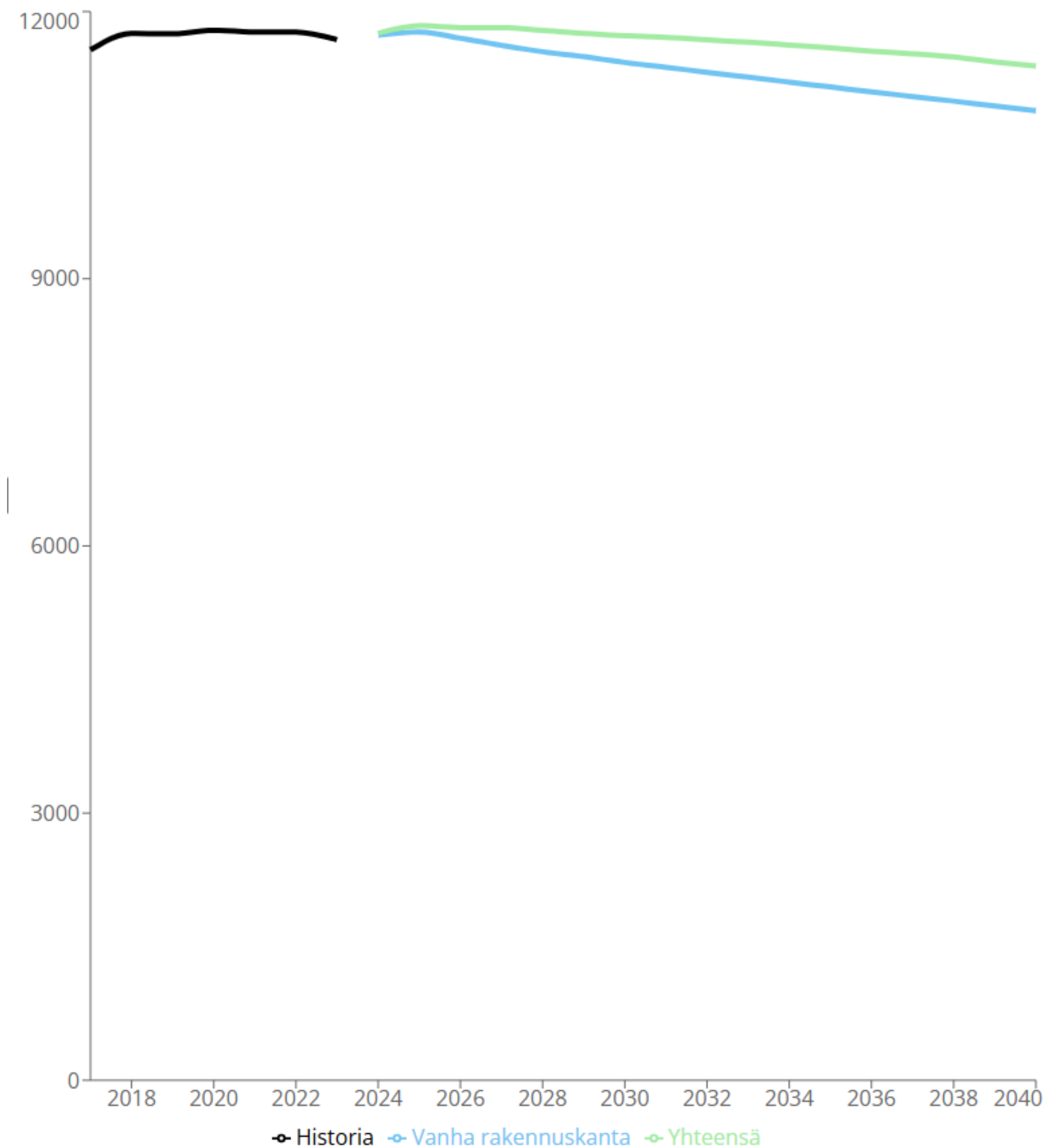
- Ruoriniemen päiväkodissa on 122 lasta seitsemässä ryhmässä, joista neljä on esiopetusryhmiä. Esiopetusryhmät toimivat Kivimaan monitoimitalo Aarteessa. Ruoriniemen päiväkotirakennuksessa on todettu esiintyvän terveyshaittaa ja toiminta on siirtymässä Kivimaan monitoimitaloon väistötilojen kautta. Väistötilojen hankinnasta on päätös, siirtyminen loka-marraskuussa 2026.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Ruoriniemen päiväkoti siirtyy Kivimaan monitoimitalon yhteyteen vuoden 2026 aikana ja yhdistyy osaksi monitoimitaloa 2030-luvulla. Niemen alueen kaavoitus- ja kehitystyössä tarkastellaan tarvetta varaukselle päiväkodin rakentamiseksi alueelle tulevaisuudessa.
- **Perustelut:** Päiväkoti toimii vuoden 2026 lopusta väistötiloissa ja toiminta vaatii pysyvät tilat. Kivimaan alueen oppilasmäärän ennustettu väheneminen mahdollistaa päiväkodin toimintojen sijoittamisen Kivimaan monitoimitalon yhteyteen.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** Vaikutukset lasten kulkumatkoihin ja turvallisiin reitteihin, Ruoriniemen alueen palvelutarjonnan muutokset ja alueen kehittäminen, monitoimitaloratkaisun vaikutukset palvelujen laatuun ja yhteistyöhön.

Ahtiala

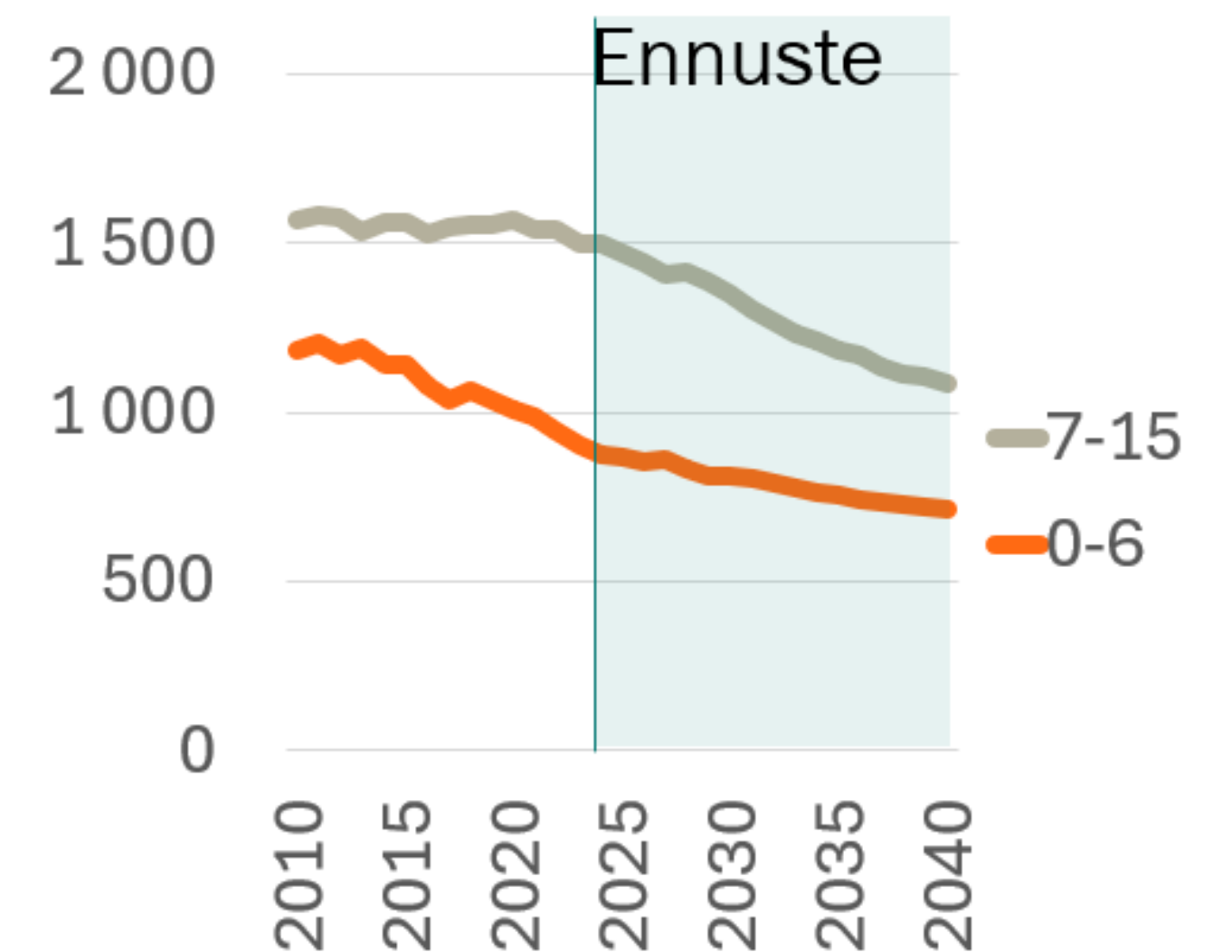
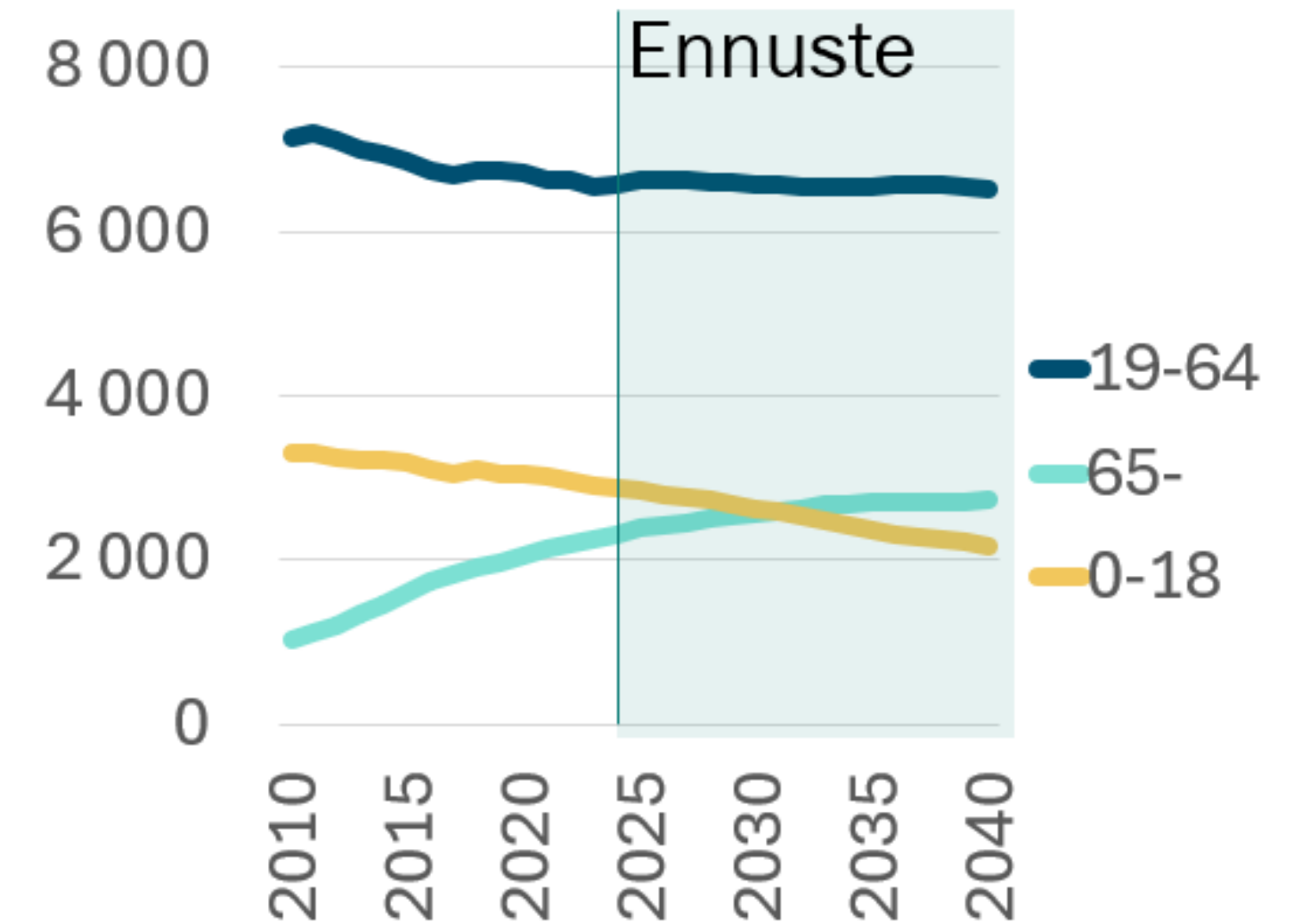
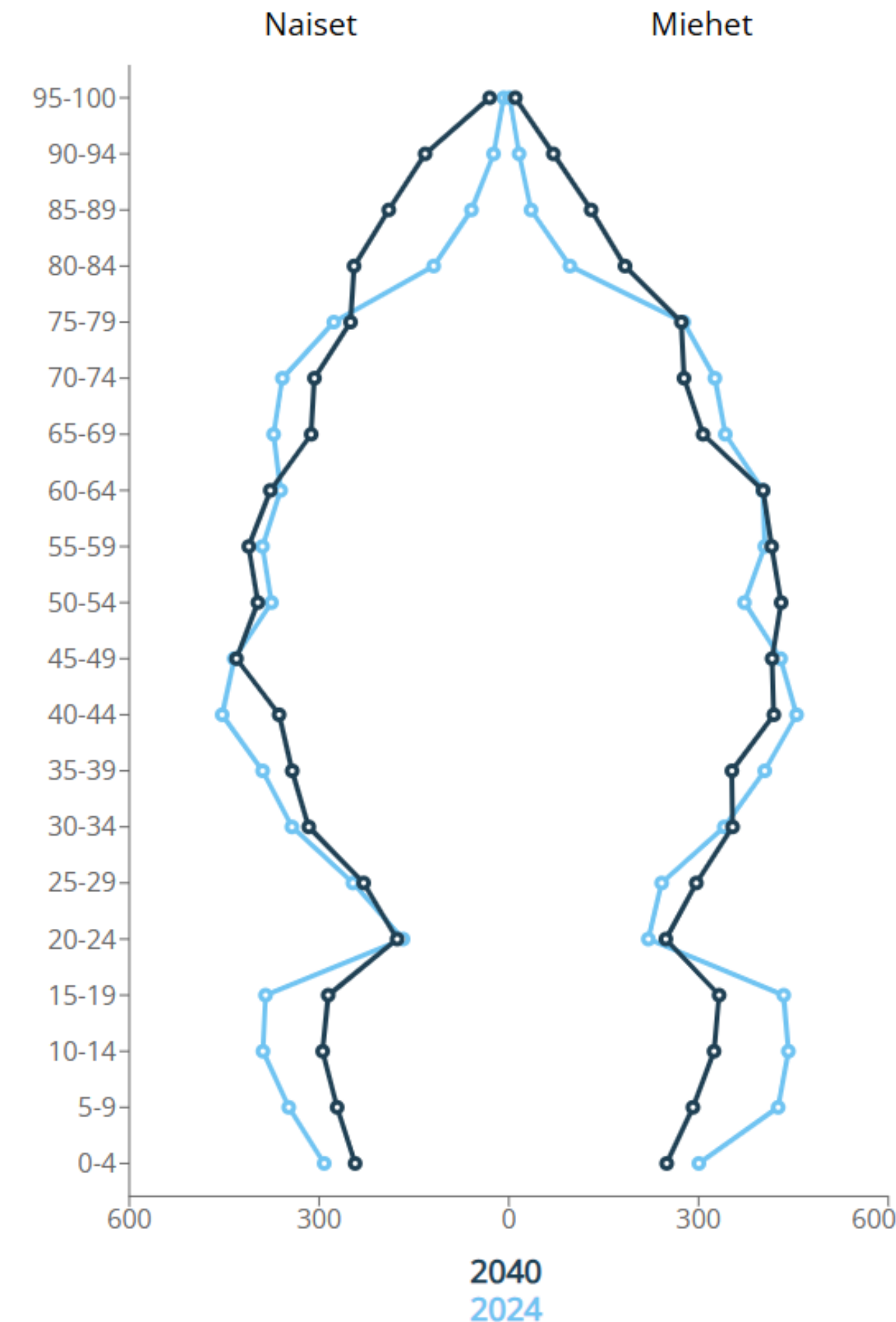
- Suuralue rajautuu lännessä Savontiehen, etelässä VT24:ään ja Kymijärveen sekä idässä ja pohjoisessa entisen Nastolan kunnan maa- ja metsätalousalueisiin. Aluetta halkoo Savonrata ja valtatie 4.
- Asuntokanta on pääasiassa pientaloja Kytölässä, Viuhassa, Ahtialassa, Kunnaksessa ja Koiskalassa, ja sijoittuu suurimmalta osin VT4:n länsipuolelle ja Alasenjärven ympäristöön.
- Rakentamisen mahdollisuuksia on runsaasti Kytölässä, Viuhassa, Ahtialan ja Kunnaksen pohjoisosissa ja Koiskalassa Koiskalantien ja Kymijärven välisellä alueella.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 20,8 % (Lahti 42,4 %).
- Joukkoliikenne palvelee pääsääntöisesti Ahtialantien ympäristöä, täydentävää joukkoliikennepalvelua mm. Kaukkarissa ja Herrasmannissa.
- Tarjoaa peruspalvelut.

Ahtialan suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

Ikäjakauma

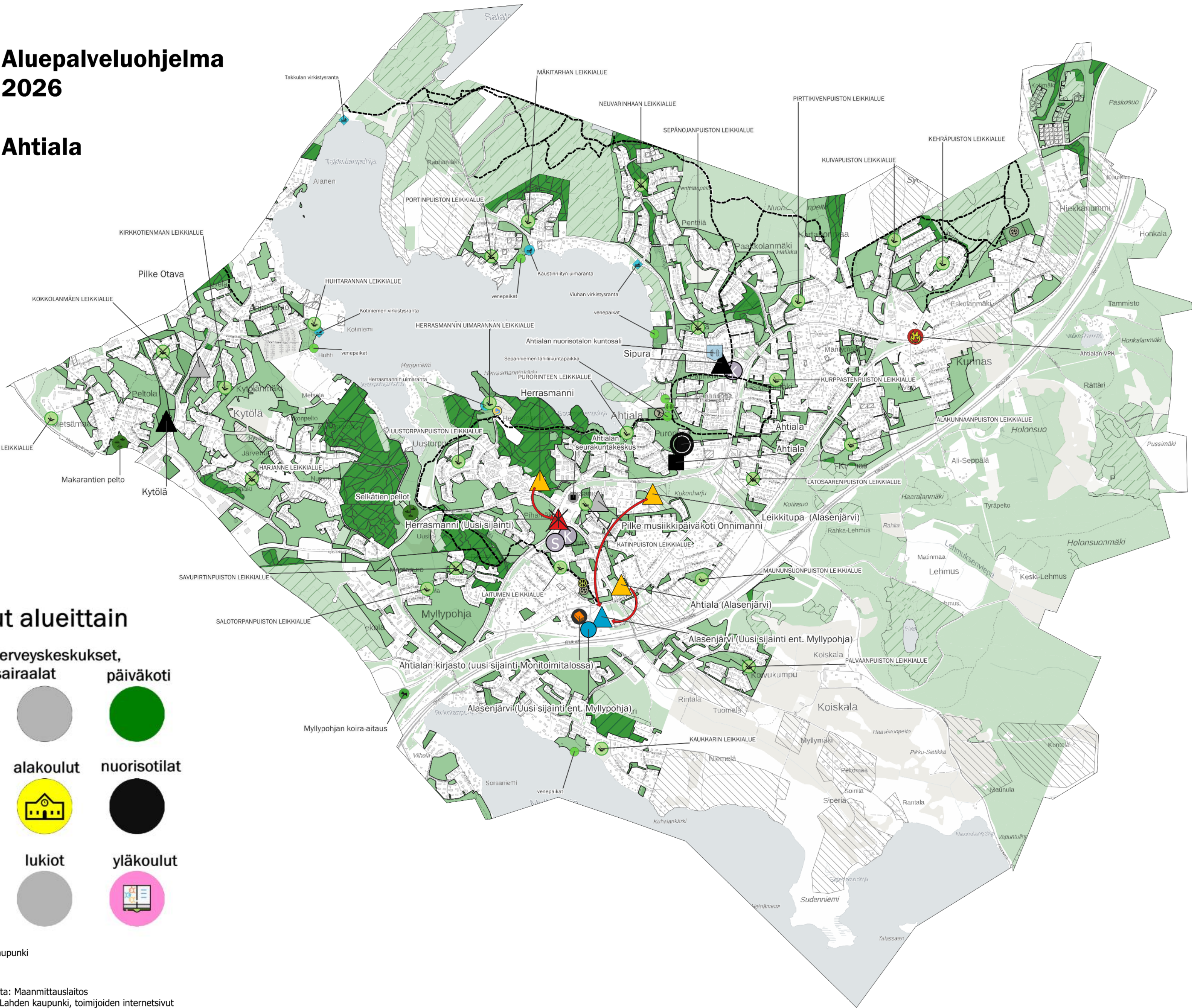
Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Aluepalveluohjelma
2026

Ahtiala

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutosta

- tilapäinen rakennus
- muuttava kohde
- suunniteltu kohde
- tulevaisuuden muutostarve
- poistuva kohde
- muutto (koulut)
- muutto (nuorisotilat)
- muutto (päiväkodit)

Palvelurakennukset

Päiväkodit

- vuoropäiväkoti
- päiväkoti
- päiväkoti (yksityinen)

Koulut

- alakoulu

yhtenäiskoulut

- Yhtenäiskoulu
- Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
- Yhtenäiskoulu (Yksityinen)

Erityiskoulu

yläkoulu

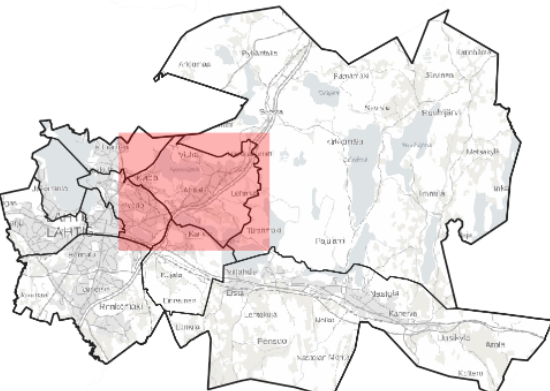
lukio

- lukio
- lukio (yksityinen)

muut koulut

nuorisotilat

- nuorisotila
- nuorten työ- ja valmennuspalvelut
- nuorten tukipalvelut ja hallinto
- Kulttuurilaitokset
- palvelutori
- kirjastot
- pelastuslaitokset

terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

- jäähalli
- kuntosali
- liikuntatila
- uimahalli

Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet

liikuntapaikat ja -laitteet

- hiekkakenttä
- nurmikenttä
- tekonurmikenttä
- pesäpallokenttä
- koripallokenttä
- tenniskenttä
- lentopallokenttä
- uimarannat ja -paikat
- virikstysrannat
- ulkokuntosali

ulkolureitit ja ladut

- leikkipaikat
- viljelypalstat
- asemakaavan viheralueet
- suojelemetsät asemakaava-alueella
- metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
- suojelemetsä [asemakaavan ulkopuolella]

ruokakaupat

- K-ryhmä
- Lidl
- S-ryhmä

uskonnolliset rakennukset

- yleiskaavavaranto - asumisen alueet
- asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)
- kaupallisen keskustan rajaus

juna-asemat / -seisakkeet

- nykyinen
- suunniteltu
- 800 m vyöhyke juna-aseman ympärillä

Palvelut alueittain

Ahtiala

kirjasto

terveyskeskukset, sairaalat

päiväkoti

liikunta-rakennukset

alakoulut

nuorisotilat

päivittäis-tavarakaupat

lukiot

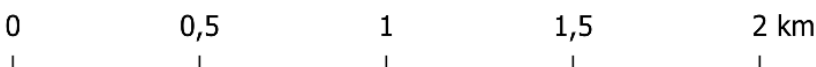

yläkoulut

Lahden kaupunki
8 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

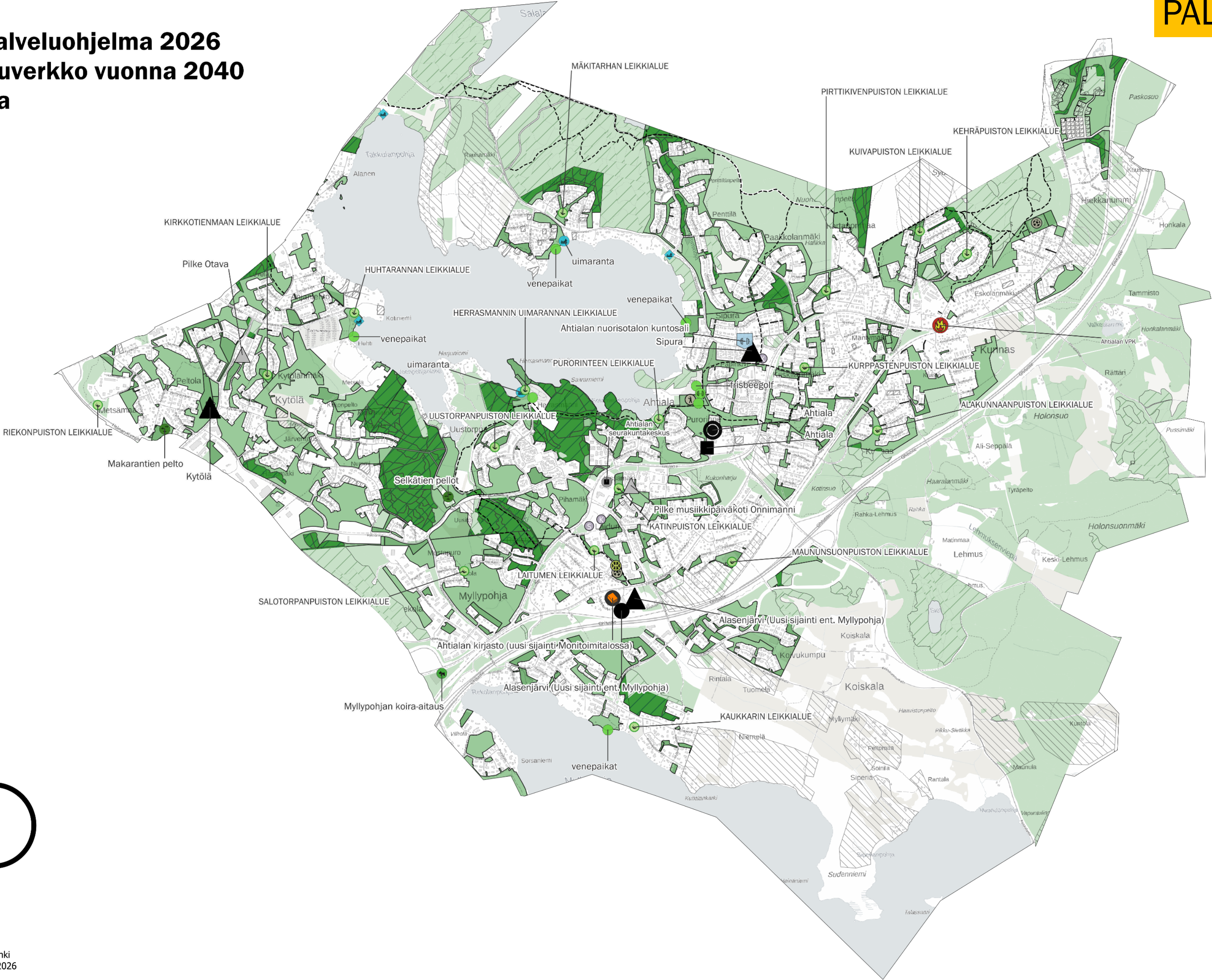
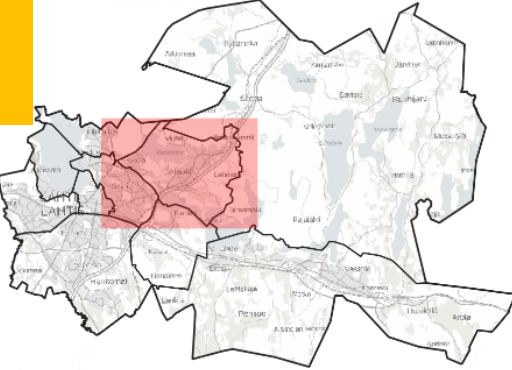

Palveluverkon muutosehdotus 6: Herrasmannin päiväkodista luovutaan 2030-luvulla

- Herrasmannin päiväkodissa on 66 lasta neljässä ryhmässä. Päiväkotia vaatisi peruskorjausta lähitulevaisuudessa. Toiminta siirretään vuoden 2027 alussa noin viideksi vuodeksi väliaikaisiin tiloihin Ahtialan terveysasemalle.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Herrasmannin päiväkodin toiminnasta luovutaan 2030-luvulla.
- **Perustelut:** Päiväkodista luopumisella valmistaudutaan alueen lapsimäärän vähenemiseen ja palveluverkon tiivistämiseen. Väliaikaiset tilaratkaisut mahdollistavat hallitun siirtymän.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** Väestökehitykseen liittyvät epävarmuudet ja niiden vaikutus palvelutarpeeseen, korvaavien palvelujen saavutettavuus, vapautuvan tontin kaavoitus- ja kehittämismahdollisuudet.

Aluepalveluohjelma 2026
palveluverkko vuonna 2040
Ahtiala

PALVELUVERKKO 2040

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkoalueet

Palvelurakennukset

Päiväkodit

- vuoropäiväkoti
- päiväkoti
- päiväkoti (yksityinen)

Koulut

- alakoulu
- yhtenäiskoulu
- yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
- yhtenäiskoulu (Yksityinen)
- erityskoulu
- yläkoulu
- lukio
- lukio (yksityinen)
- muut koulut

nuorisotilat

- nuorisotila
- Nuorten työ- ja valmennuspalvelut
- nuorten tukipalvelut ja hallinto
- palvelutori
- kirjastot
- pelastuslaitokset

terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

- jäähalli
- kuntosali
- liikuntatila
- uimahalli

liikuntapaikat ja -laitteet

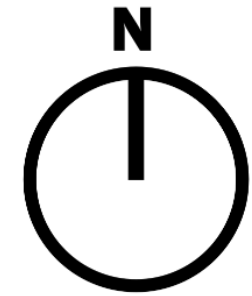
- hiekkakenttä
- nurmikenttä
- tekonurmikenttä
- pesäpallokenttä
- koripallokenttä
- tenniskenttä
- lentopallokenttä
- uimarannat
- virkestysrannat
- talviuintipaikka / avanto

ulkoilureitit ja ladut

- leikkipaikat
- viljelypalstat
- asemakaavan viheralueet
- suojelumetsät asemakaava-alueella
- metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
- suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]

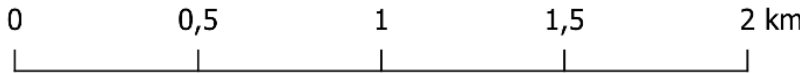
ruokakaupat

- K-ryhmä
- Lidl
- S-ryhmä
- uskonnolliset rakennukset
- yleiskaavavaranto - asumisen alueet
- asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)
- keskustan_kaupallinen_rajaus
- juna-asemat / -seisakkeet
- nykyinen
- suunniteltu
- 800 m vyöhyke juna-aseman ympärillä

Lahden kaupunki
kaavoitus 5 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

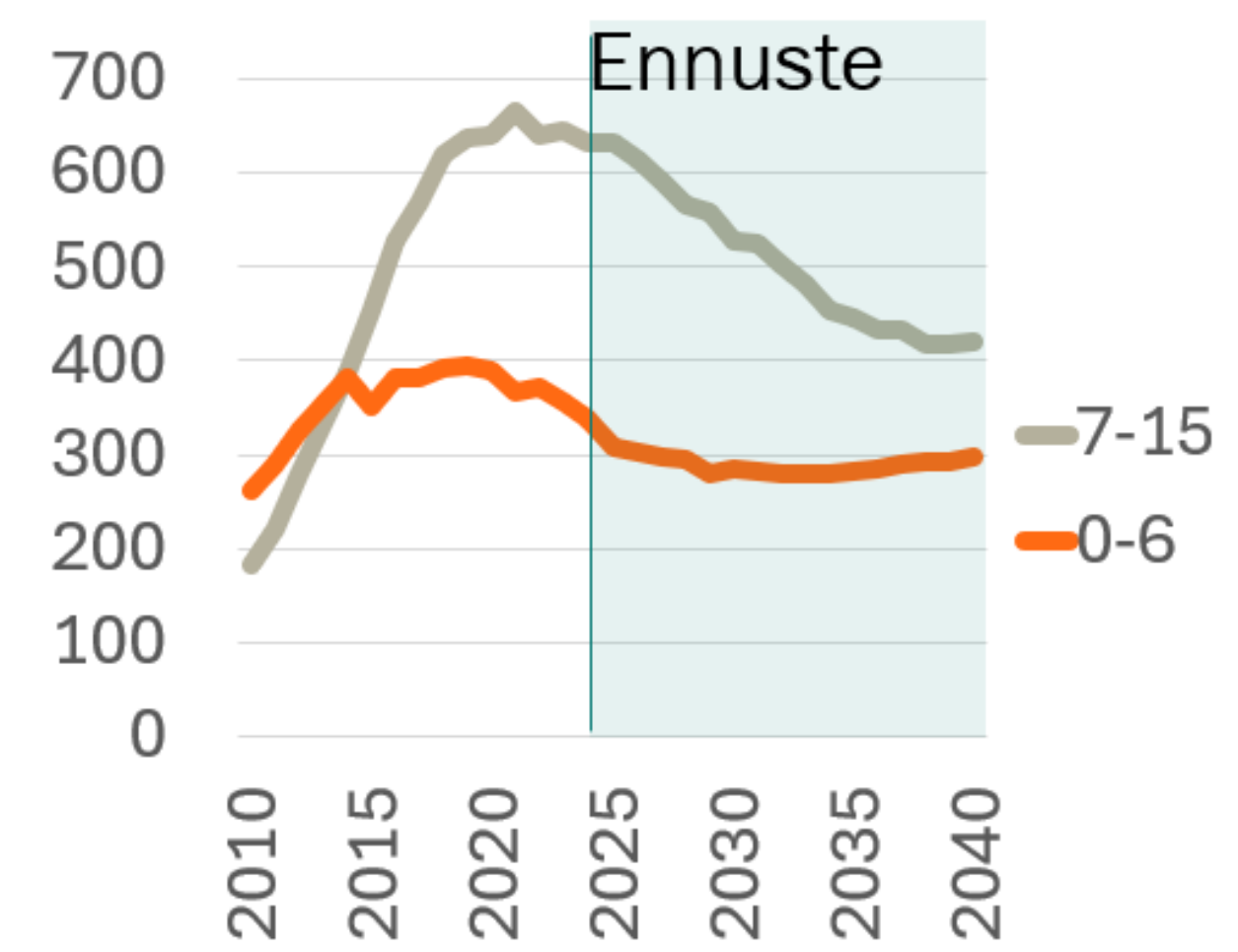
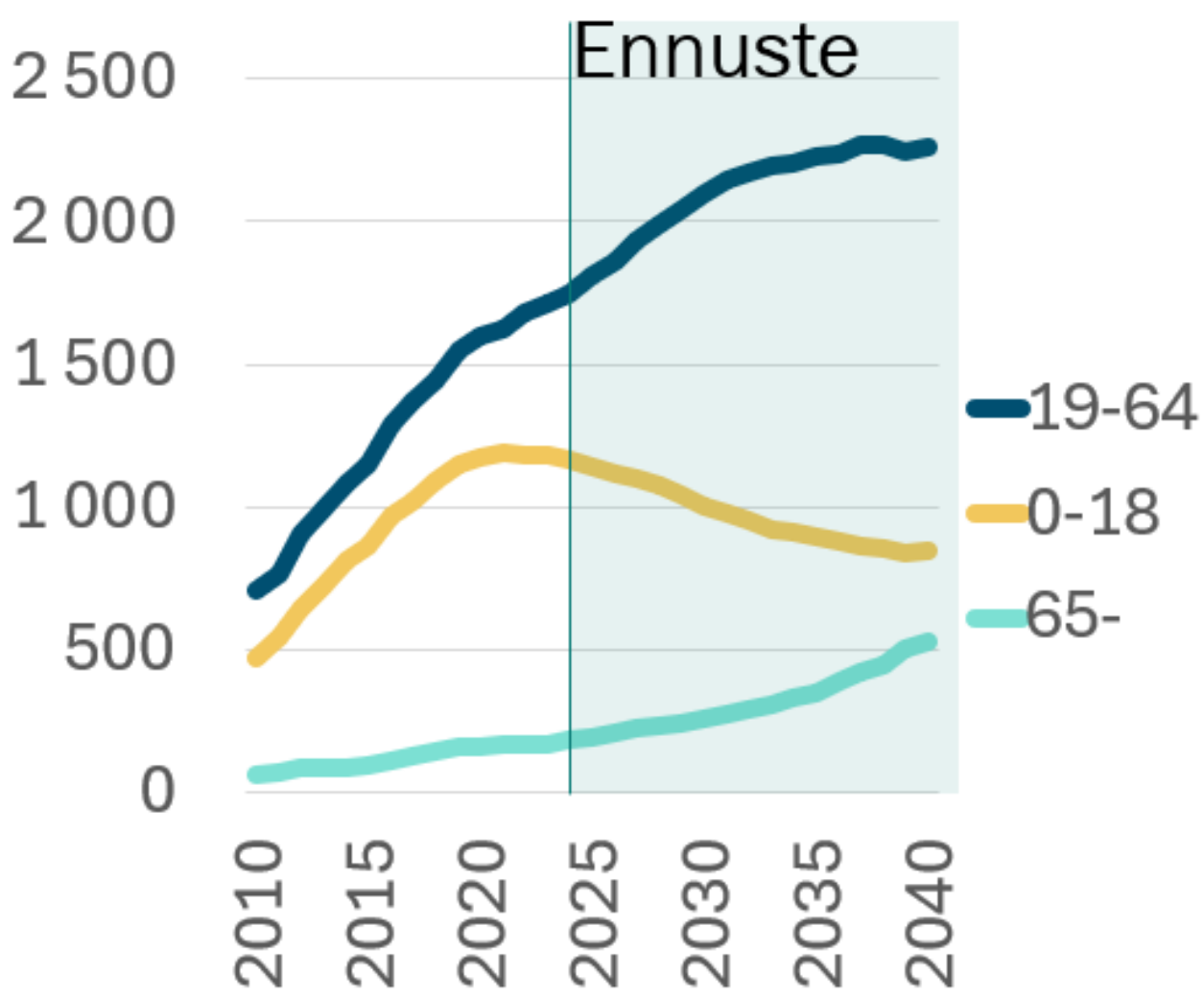
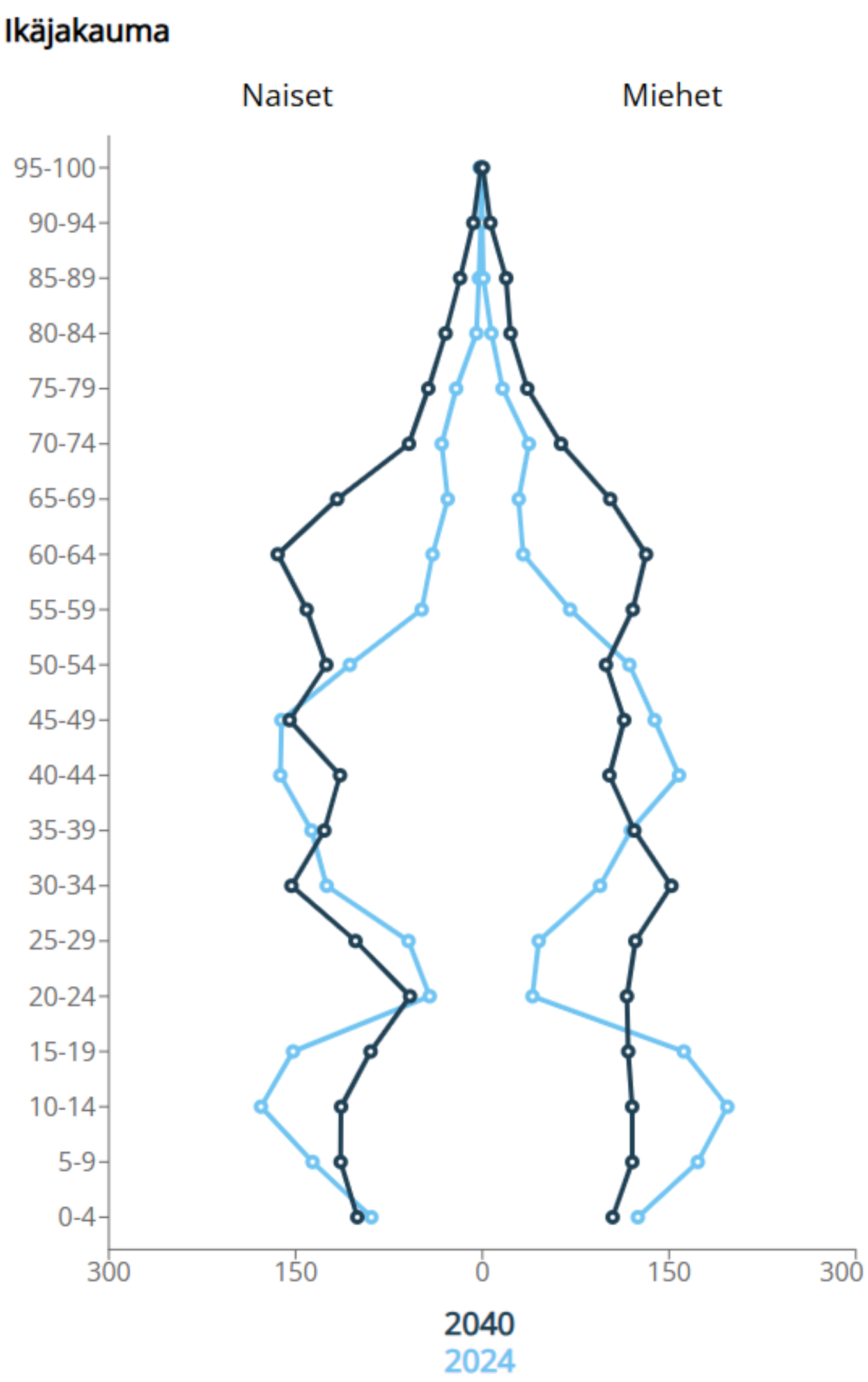
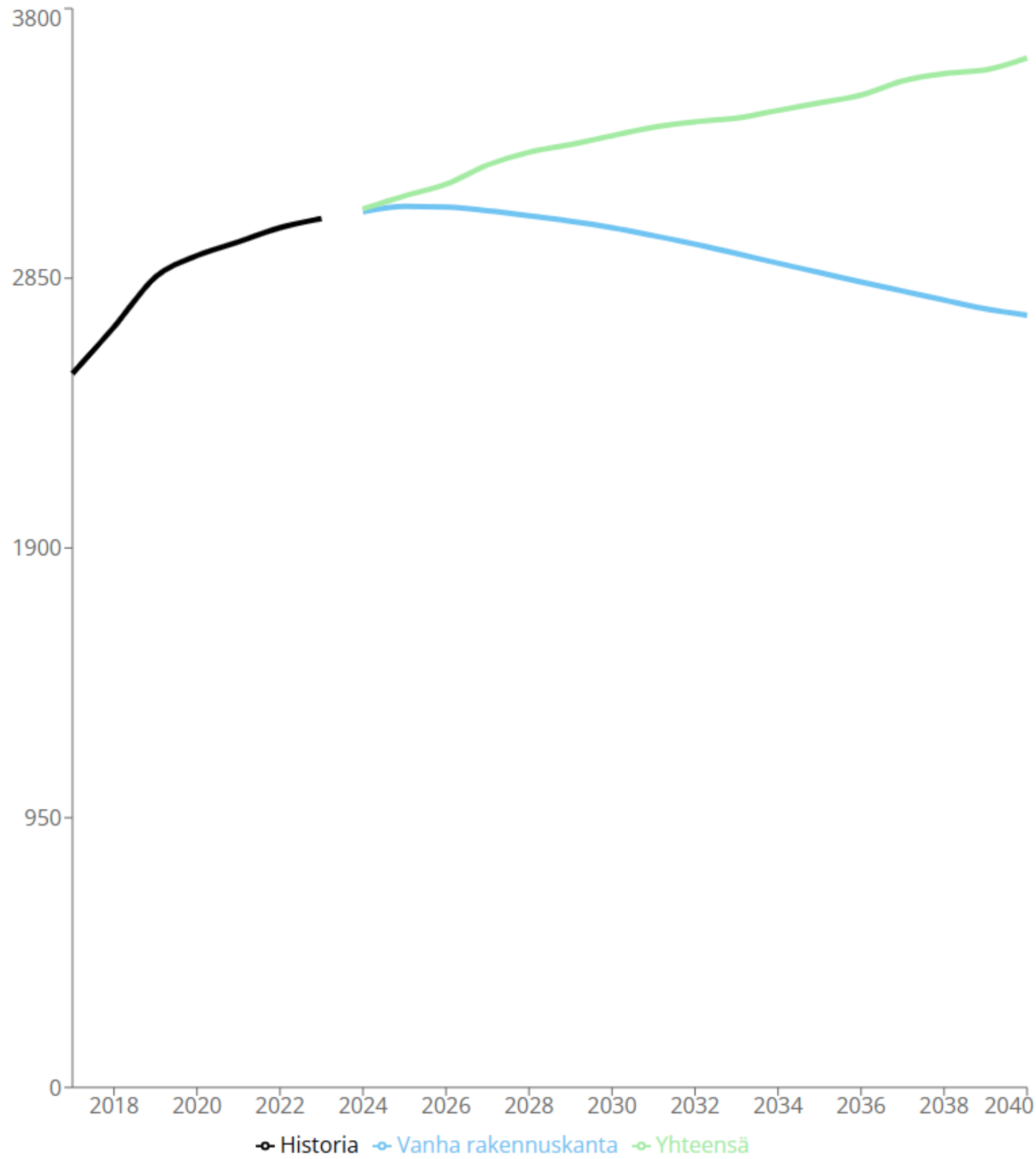

Kolava-Kujala

- Suuralue rajoittuu pohjoisessa Kymijärveen, idässä Villähteeseen, etelässä Linnaistensuohon ja lännessä valtatie neljään sekä Loviisan rataan. Salpausselkä, päärata ja valtatie 12 halkovat aluetta lännestä itään.
- Asuntokanta koostuu pientaloista Järvenpään ja Kolavan kaupunginosissa sekä Kujalan kyläalueella.
- Rakentamismahdollisuutta on runsaasti jäljellä Kolavassa sekä nykyisen Kariston pientaloalueen koillis- ja itäpuolella.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 4,5 % (Lahti 42,4 %).
- Joukkoliikenne sijoittuu Karistoon ja Villähteentien varteen.
- Yksipuolinen palvelutarjonta.

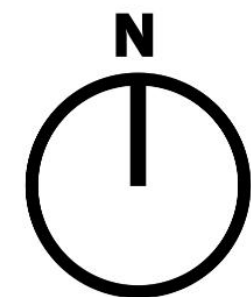

Kolava-Kujalan suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

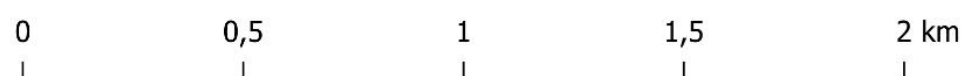

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista
Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.
Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Kolava

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

 nelectuslaitekeet

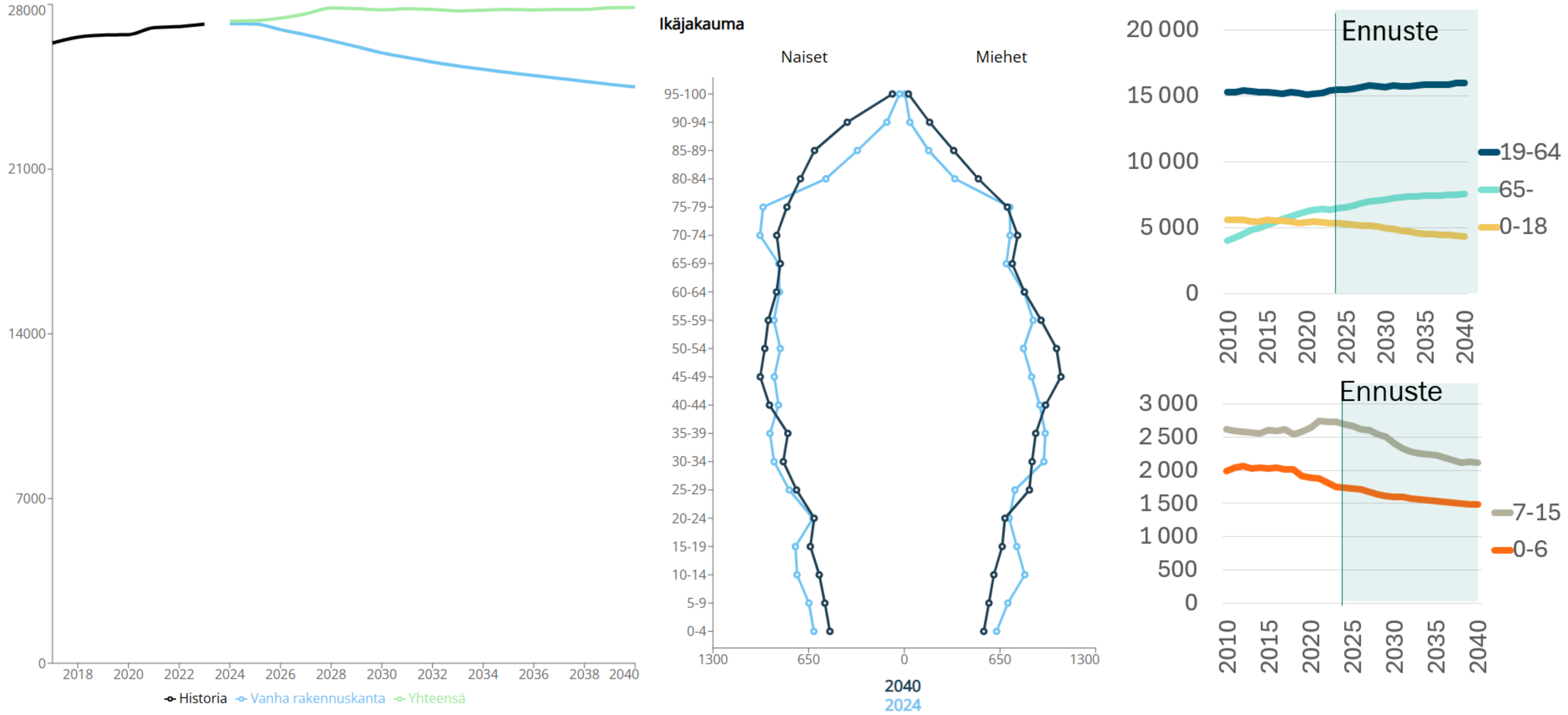
© 2006 W. J. G. J. van der Grinten et al.

Laune

- Suuralue sijaitsee pääradan, Loviisan radan sekä Hollolan kunnan ja Orimattilan kaupungin rajaamalla, suhteellisen tasaisella alueella. Aluetta halkoo VT4 pohjois-eteläsuunnassa ja VT12 itä-länsisuunnassa.
- Alueen asuntokanta on pohjoisosissa Hennalassa, Asemantaustassa ja Kerinkalliossa kerrostalovoittoista, muualla taas pääasiassa pientaloja.
- Rakentamismahdollisuuksia on runsaasti Hennalassa, Renkomäessä ja Ämmälässä.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 41,8 % (Lahti 42,4 %).
- Joukkoliikennepalvelut jakaantuvat laajasti alueen eri osiin.
- Tarjoaa monipuolisesti peruspalveluja.

Launeen suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista
Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.
Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Palveluverkon muutosehdotus 7:

Laune-Hennalan päiväkotitoiteutetaan Hennalaan

- Hennalan päiväkodissa on 78 lasta neljässä ryhmässä. Kohde vaatii peruskorjauksen ja tontti on kaavoitettu asumiseen. Launeen päiväkodissa on 141 lasta kahdeksassa ryhmässä. Päiväkotitoimii väliaikaisissa parakitiloissa.
- Laune-Hennalan päiväkodista on olemassa hyväksytty hankesuunnitelma, mutta hankesuunnitelman hyväksymisen jälkeen Hennalan alueen asuntorakentamisen ennuste on pienentynyt. Lisäksi hankesuunnitelmapäätöksessä edellytettiin, että entinen Launeen päiväkodin rakennus saadaan myytyä, mitä ei ole saatu toteutettua. Laune-Hennalan yhdistetylle päiväkodille on yhä tarve.
- **Toimikunta ehdottaa,** että Hennalan ja Launeen päiväkotien toiminnot yhdistetään Laune-Hennalan päiväkodiksi. Toiteutetaan Laune-Hennalan päiväkotitoiteutetaan Hennalaan. Selvitetään alkuvuoden 2027 aikana vaihtoehtoiset tavat uuden päiväkodin toteuttamiseksi. Päiväkodin esiopetusryhmät sijoittuvat Länsiharjun koulun yhteyteen.
- **Perustelut:** Ratkaisulla korvataan kaksi vanhaa toimipistettä ja pystytään luopumaan väliaikaisista tilaratkaisuista. Samalla tehostetaan palveluverkon rakennetta vastaamaan lapsimääräennusteita. Mahdollistetaan laadukkaat ja tarkoituksenmukaiset tilat pitkälle tulevaisuuteen.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** Väestönkasvun ja rakentamisen ennusteiden toteutuminen, palvelun vaikutukset Hennalan alueen kehitykseen, vaikutukset nykyisten päiväkotien käyttöasteisiin, liikenne- ja saavutettavuusvaikutukset

Palveluverkon muutosehdotus 8: Asemantaustan päiväkodista luovutaan

- Asemantaustan päiväkodissa on 60 lasta viidessä ryhmässä, joista kaksi on erityisryhmiä. Toiminta on siirretty väistötiloihin alkuvuonna 2026.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Asemantaustan päiväkodista luovutaan Laune-Hennalan päiväkodin valmistuttua. Erityisryhmät siirtyvät muihin alueen toimipisteisiin.
- **Perustelut:** Päiväkotitoiminta toimii väistötiloissa. Alueen lapsimäärän ennustetaan vähenevän ja palvelu voidaan järjestää alueen muissa yksiköissä. Ratkaisu tukee palveluverkon tiivistämistä.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** vaikutukset Asemantaustan palvelujen saavutettavuuteen, vaikutukset alueen lapsiperheiden palvelutarjontaan, lasten kulkumatkat sekä turvallisuusvaikutukset, vaikutukset alueen vetovoimaan

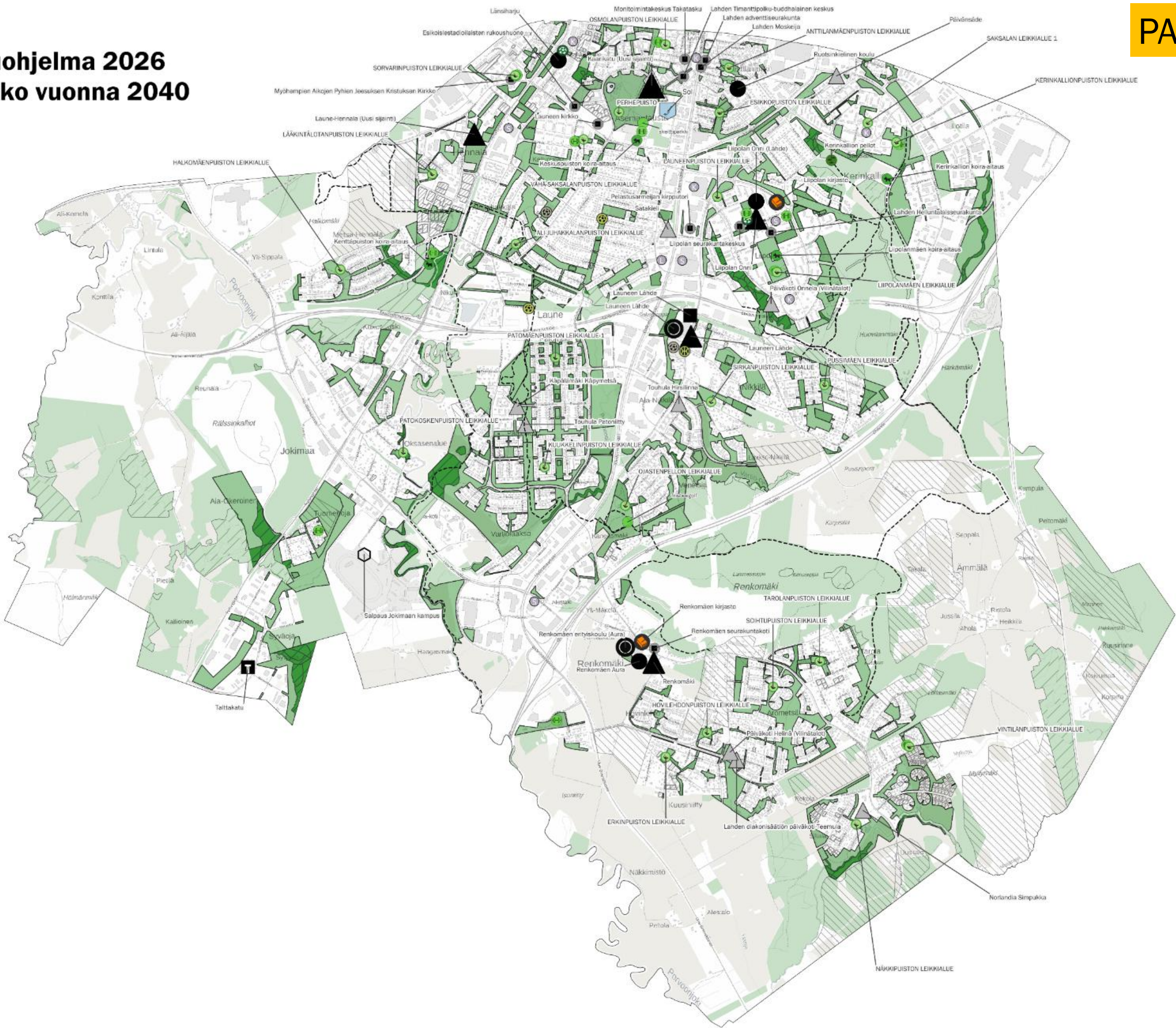
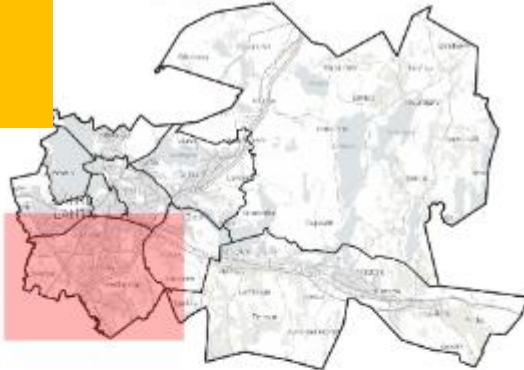
Palveluverkon muutosehdotus 9:

Saksalan uimahalli suljetaan vesiliikuntakeskuksen valmistuessa

- Saksalan uimahalli on valmistunut vuonna 1976 ja se on peruskorjattu vuonna 2007. Urheilukeskukseen valmistuu suunnitelmien mukaan vuonna 2030 Vesiliikuntakeskus, joka lisää kaupungin uimahallikapasiteettiä. [Lahden liikuntapaikkasuunnitelman 2025-2035](#) linjausten mukaan Lahden uimahalli ja Saksalan uimahalli suljetaan Vesiliikuntakeskuksen valmistuessa. Saksalan uimahallin suunnittelukäyttöikä (yleensä 50 vuotta) on Vesiliikuntakeskuksen valmistuessa ylittynyt ja tekninen käyttöikä (yleensä 20-25 vuotta) päättymässä.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Vesiliikuntakeskuksen valmistuessa Saksalan uimahalli suljetaan. Linjaus vastaa Lahden liikuntapaikkasuunnitelman 2025-2035 linjauksia.
- **Perustelut:** Uimahallit ovat energiasäästöä ja teknisesti vaativia kohteita sekä niiden henkilöstötarve on suuri. Toiminnan kannattavuus ja perusteltavuus edellyttää suurta asiakasmäärää, joka puolestaan perustuu riittävään asukaspohjaan ja laajaan vaikutusalueeseen. Vesiliikuntakeskuksen valmistuessa kaupungin uimahallikapasiteetti lisääntyy merkittävästi. Saksalan uimahalli on käyttöikänsä lopussa eikä vastaa nykypäivän vaatimuksia. Peruskorjaus ei ole taloudellisesti ja toiminnallisesti perusteltua.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** Vesiliikuntapalvelujen saavutettavuus eri puolilta kaupunkia, vaikutukset lasten, nuorten, ikääntyneiden ja erityisryhmien liikuntamahdollisuuksiin, vaikutukset Saksalan alueen palvelutarjontaan ja elinvoimaan, joukkoliikenne-, asiointi- ja matkustusvaikutukset suhteessa uuteen vesiliikuntakeskukseen.

Aluepalveluohjelma 2026
palveluverkko vuonna 2040
Laune

PALVELUVERKKO 2040

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
tulevaisuuden muutostarve

Palvelurakennukset

Päiväkodit

- vuoropäiväkoti
- päiväkoti
- päiväkoti (yksityinen)

Koulut

- alakoulu
 - yhtenäiskoulu
 - yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
 - yhtenäiskoulu (Yksityinen)
 - erityiskoulu
 - yläkoulu
 - lukio
 - lukio (yksityinen)
 - muut koulut
- nuorisotilat
- nuorisotila
 - Nuorten työ- ja valmennuspalvelut
 - nuorten tukipalvelut ja hallinto
- palvelutori
- kirjastot
 - pelastuslaitokset

terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

- jäähalli
- kuntosali
- liikuntatila
- uimahalli

Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet

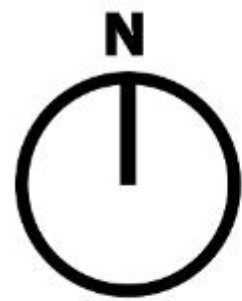
liikuntapaikat ja -laitteet

- hiekkakenttä
- nurmikenttä
- tekonurmikenttä
- pesäpallokenttä
- koripallokenttä
- tenniskenttä
- lentopallokenttä
- uimarannat ja -paikat
- ulkokuntosali, kuntoilulaitteet
- ulkoilureitit ja ladut
- leikkipaikat
- viiljelpalstat

- asemakaavan viheralueet
- suojelumetsät asemakaava-alueella
- metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
- suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]

ruokakaupat

- K-ryhmä
- Lidl
- S-ryhmä
- uskonnolliset rakennukset
- yleiskaavavaranto - asumisen alueet
- asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Lahden kaupunki
kaavoitus 5 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

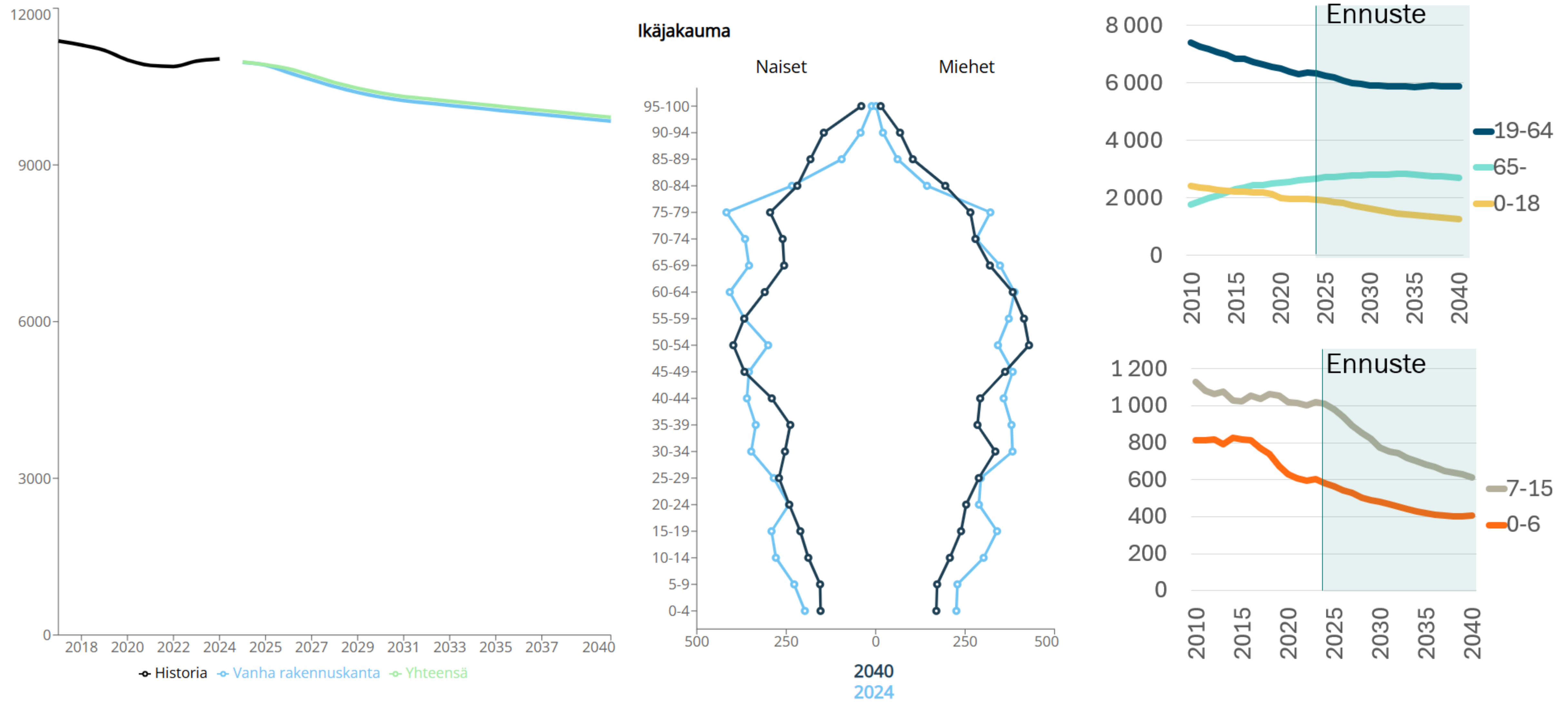

Kärpänen

- Suuralue sijaitsee Salpausselällä ja sille nousevalla rinteellä pääradan pohjoispuolella. Alueen asutus on sijoittunut Hämeenlinnantien eteläpuolelle ja Päijät-Hämeen keskussairaalan ympäristöön, ja teollisuusalueet radan varteen.
- Kerrostalovaltainen asuntokanta on keskittynyt Kärpäsen kaupunginosaan Metsäkankaan entisen ostoskeskuksen ympäristöön, muualla on pientaloja.
- Sopenkorven vanhalla teollisuusalueella on runsaasti rakentamisen mahdollisuuksia, mutta vain hieman Metsäkankaalla, Pirttiharjussa ja Ala-Okeroistentien lounaispuolella .
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 39,3 % (Lahti 42,4 %).
- Joukkoliikenne palvelee aluetta Kärpäsen ja PHKS:n laatukäytävillä.
- Monipuolinen palvelutarjonta.

Kärpäsens suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

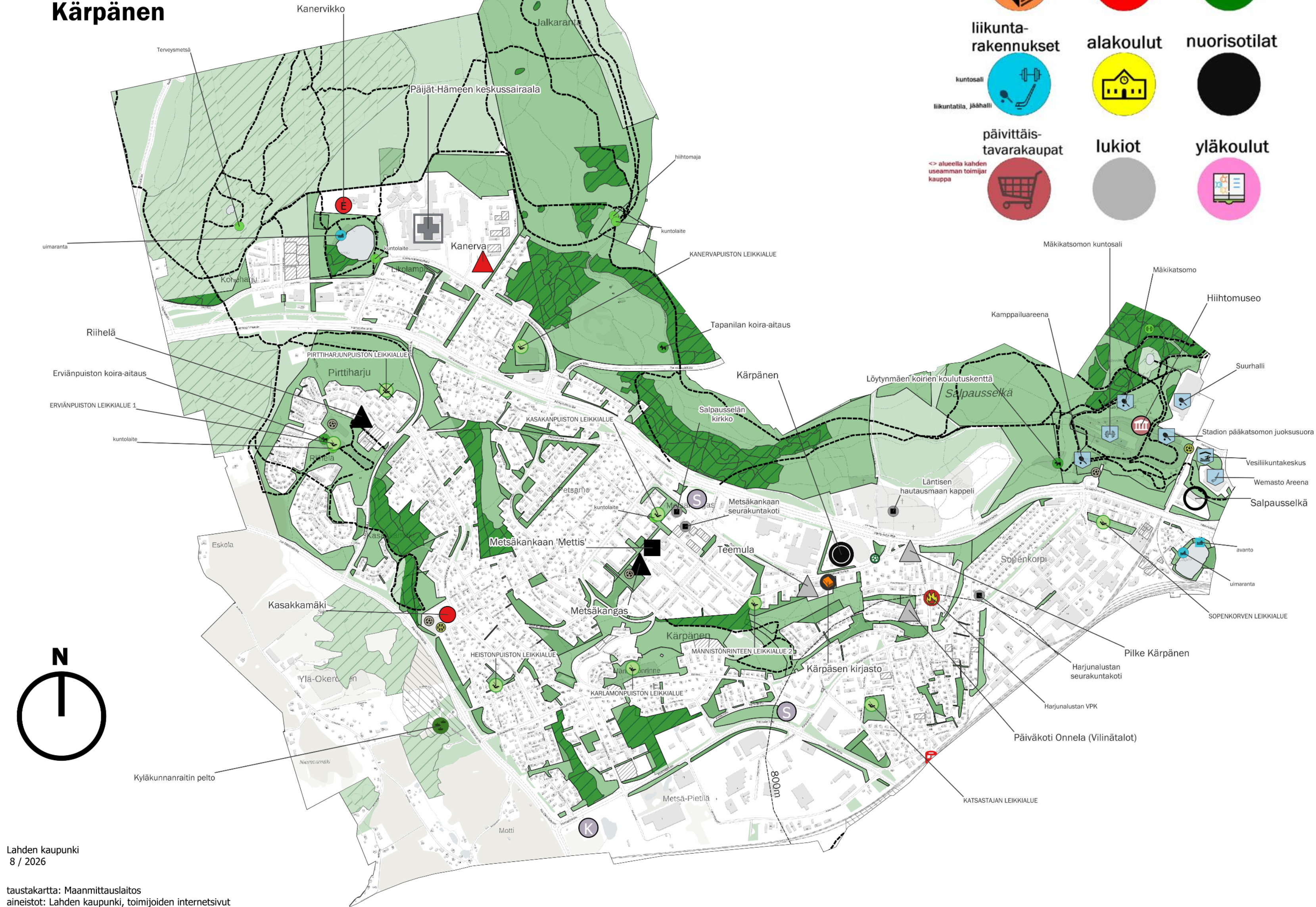
Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

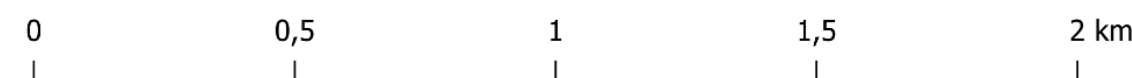
Aluepalveluohjelma 2026

Kärpänen

Lahden kaupunki
8 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

Palvelut alueittain

Kärpänen

kirjasto

terveyskeskukset,
sairaalat

päiväkoti

liikunta-
rakennukset

alakoulut

nuorisotilat

päivittäis-
tavarakaupat

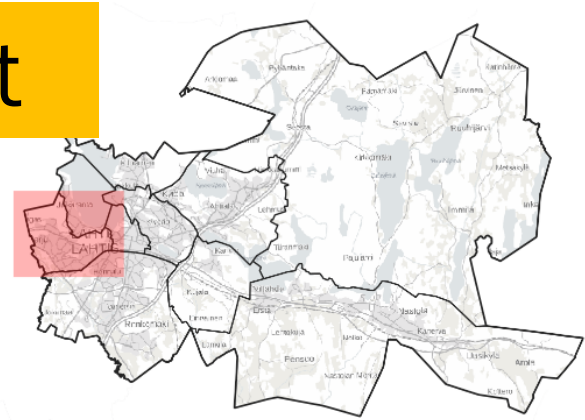
lukiot

yläkoulut

Nykyiset palvelut

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet

- tilapäinen rakennus
- muuttava kohde
- suunniteltu kohde
- tulevaisuuden muutostarve
- poistuva kohde
- muutto (koulut)
- muutto (nuorisotilat)
- muutto (päiväkodit)

Palvelurakennukset

Päiväkodit

- vuoropäiväkoti
- päiväkoti
- päiväkoti (yksityinen)

Koulut

alakoulu

yhtenäiskoulu

- Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
- Yhtenäiskoulu (Yksityinen)
- Erytiskoulu
- yläkoulu

lukio

lukio

lukio (yksityinen)

muut koulut

nuorisotilat

nuorisotila

nuorten työ- ja valmennuspalvelut

nuorten tukipalvelut ja hallinto

Kulttuurilaitokset

palvelutori

kirjastot

pelastuslaitokset

terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

- jäähalli
- kuntosali
- liikuntatila
- uimahalli

Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet

liikuntapaikat ja -laitteet

- hiekkakenttä
- nurmikenttä
- tekonurmikenttä
- pesäpallokenttä
- koripallokenttä
- tenniskenttä
- lentopallokenttä
- uimarannat ja -paikat
- virikstysrannat
- ulkokuntosali

ulkoilureitit ja ladut

leikkipaikat

viijelypalstat

- asemakaavan viheralueet
- suojelumetsät asemakaava-alueella
- metsä hoitoluokat M2-M4 [asema-kaavan ulkopuolella]
- suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]

ruokakaupat

K-ryhmä

Lidl

S-ryhmä

uskonnolliset rakennukset

yleiskaavavaranto - asumisen alueet

asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

kaupallisen keskustan rajaus

juna-asemat / -seisakkeet

nykyinen

suunniteltu

800 m vyöhyke juna-aseman ympärillä

Palveluverkon muutosehdotus 10: Kanervikon erityiskoulu sijoitetaan keskussairaalan läheisyyteen 2030-luvun alussa

- Kanervikon erityiskoulu toimii ns. sairaalakouluna yhtenäiskoulun periaatteilla. Koulun oppilasmäärä vaihtelee. Koululle on kunnostettu tilat noin viideksi vuodeksi keskussairaalan läheisyyteen. Hyvinvointialueen kanssa on käyty keskusteluja koulun sijoittumisesta sairaalan yhteyteen, mutta se ei ole mahdollista.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Kanervikon erityiskoulu sijoitetaan ensisijaisesti yhdessä hyvinvointialueen kanssa keskussairaalan yhteyteen tai toissijaisesti omiin tiloihin keskussairaalan läheisyyteen 2030-luvun alussa.
- **Perustelut:** Sairaalakoulun tulee sijaita keskussairaalan välittömässä läheisyydessä, jotta sairaalassa olevien lasten ja nuorten koulupäivän toteutus onnistuu häiritsemättä potilaiden toipumista. Hyvinvointialueelta saadun tiedon mukaan sairaalakoulua ei voida sijoittaa heidän tiloihinsa lähitulevaisuudessa.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** Vaikutukset erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden koulupolkuun ja palvelujen laatuun, oppilaiden kuljetus-, matka- ja turvallisuusvaikutukset, vaikutukset oppilaiden hyvinvointiin, osallisuuteen ja tuen jatkuvuuteen, uusien tilojen vaikutus koulun ja sairaalan henkilöstön yhteistyön mahdollistamiseen

Palveluverkon muutosehdotus 11: Kanervan päiväkodista luovutaan 2030-luvulla

- Kanervan päiväkodissa on 93 lasta kuudessa ryhmässä. Rakennus vaatii peruskorjauksen lähivuosina.
- **Toimikunta ehdottaa**, että luovutaan Kanervan päiväkodista 2030-luvulla.
- **Perustelut:** Alueen lapsimäärän ennustetaan vähenevän ja palvelu voidaan järjestää alueen muissa yksiköissä. Ratkaisu tukee palveluverkon tiivistämistä.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** varhaiskasvatuspalvelujen saavutettavuus, vaikutukset alueen palvelutasoon, vetovoimaan ja kehittämisen mahdollisuuksiin, korvaavien varhaiskasvatuspalvelujen riittävyys ja toimivuus.

Palveluverkon muutosehdotus 12:

Kasakkamäen peruskoulu yhdistetään Kärpäsen peruskouluun

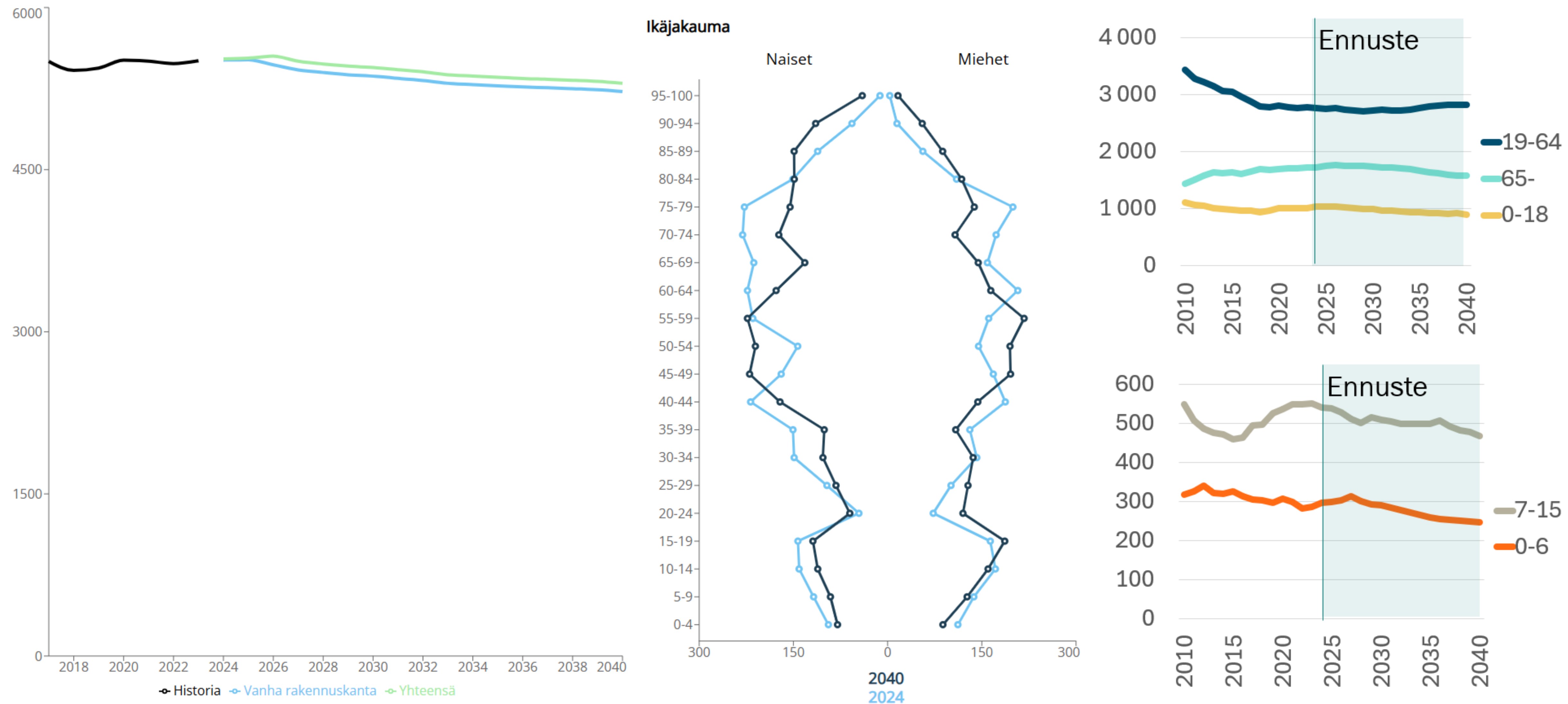
- Kasakkamäen peruskoulu toimii alakouluna, jossa on noin 260 oppilasta. Lisäksi tiloissa toimii kaksi esikouluryhmää. Koulun oppilaat menevät yläkouluun Kärpäsen yhtenäiskouluun. Koulun tekninen käyttöikä on ylitetty ja olisi vaatinut jo peruskorjausta. Koulurakennukseen toteutetaan parhaillaan kattavaa kuntotutkimusta, ja rakennuksen osalta on mahdollisesti varauduttava nopeisiin palveluverkkoratkaisuihin.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Kasakkamäen peruskoulua ei peruskorjata tai rakenneta tilalle uutta koulua ja sen toiminta yhdistetään Kärpäsen peruskouluun. 1.-2.-luokkalaisten ja esioppilaiden sijoittumista tarkastellaan Kasakkamäen-Riihelän alueella. 3.-6.-luokkalaisten sijoittumista väliaikaistiloihin tarkastellaan Kärpäsen ja Metsäkankaan alueella ennen sijoittumista pysyvästi Kärpäsen peruskouluun. Huomioidaan, että lapset eivät joudu käymään koko koulupolkua väliaikaisissa tiloissa.
- **Perustelut:** Väestösuunnitteiden mukaan alueen lasten määrä laskee ja oppilaat mahtuvat alueen muihin kohteisiin 2030-luvun alkupuolella. Väliajalle on tarpeen tehdä lisätilasuunnitelmia. 1.-2.-luokkalaisten ja esioppilaiden osalta toiminta on tarkoituksenmukaista säilyttää Kasakkamäki-Riihelä alueella. Ratkaisu tukee alkuopetuksen ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä ja ensimmäisten luokkien koulumatkojen lyhyyttä. 3.-6.-luokkalaisten osalta toteutetaan väliaikaistilat heille osoitetun yläkoulun läheisyydestä Kärpäsen-Metsäkankaan alueelta. Näin voidaan hyödyntää Kärpäsen koulun erikoisluokkatiloja 3.-6.-luokkalaisten opetuksessa. Väliaikaisista lisätiloista voidaan luopua 2040 mennessä oppilasmäärän laskiessa ja mahdollisten Kärpäsen koulun muutostöiden valmistuttua.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** lasten turvalliset koulumatkat ja koulupolun jatkuvuus, väistötilojen ja mahdollisten vaiheittaisten ratkaisujen vaikutukset, vaikutukset koulumatkaetuuteen, **Lahti** kaupungin investointiohjelmaan, alueen elinvoimaan ja kehitykseen

Jalkaranta

- Suuralue sijoittuu Salpausselältä Vesijärveen viettävälle rinteelle rajautuen idässä Teivaanmäkeen ja lännessä Hollolan kunnanrajaan.
- Asuntokanta on suurelta osin pientaloja kerrostalojen keskittyessä Jalkarannantien varteen monitoimitalon lähelle ja alueen itäreunalle.
- Rakentamismahdollisuudet ovat vähäiset.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 21,2 % (Lahti 42,4 %).
- Joukkoliikennettä keskitetään Jalkarannantielle, täydentävää palvelua mm. Tarjantiellä ja Rautakankareella.
- Tarjoaa peruspalvelut.

Jalkarannan suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

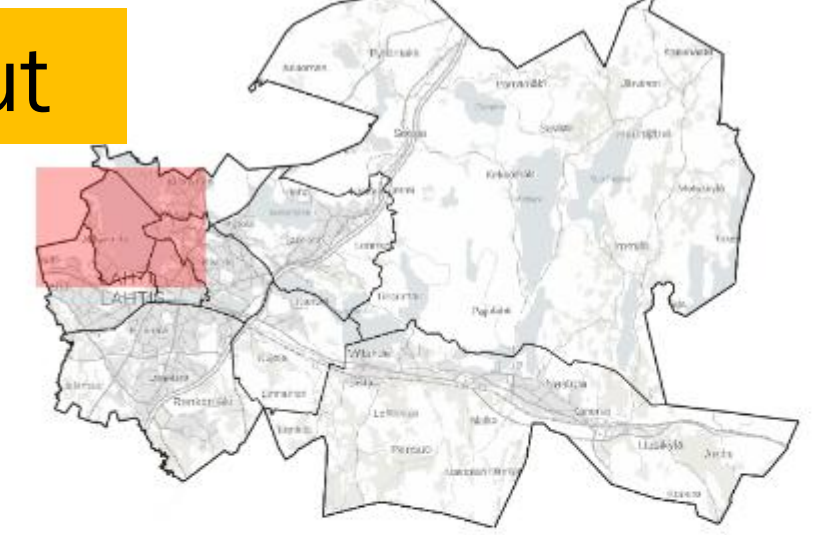
Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Aluepalveluohjelma 2026

Jalkaranta

Nykyiset palvelut

Palvelut alueittain

Jalkaranta

kirjasto

terveyskeskukset, sairaalat

päiväkoti

liikunta-rakennukset

alakoulut

nuorisotilat

päivittäis-tavarakaupat

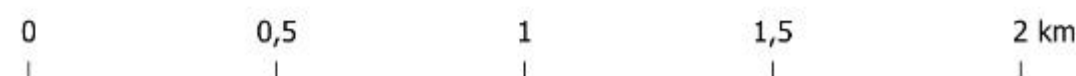
lukiot

yläkoulut

<-> alueella yhden toimijan kauppa

Lahden kaupunki
kaavoitus 4 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet

- tilapäinen rakennus
- muuttava kohde
- suunniteltu kohde
- tulevaisuuden muutostarve
- poistuva kohde

Palvelurakennukset

Päiväkodit

- vuoropäiväkoti
- päiväkotiki
- päiväkotiki (yksityinen)

Koulut

- alakoulu

yhtenäiskoulut

- Yhtenäiskoulu
- Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
- Yhtenäiskoulu (Yksityinen)
- Erityiskoulu - Tulevaisuuden muutostarve
- yläkoulu

lukio

- lukio
- lukio (yksityinen)
- muut koulut

nuorisotilat

- nuorisotila
- nuorten työ- ja valmennuspalvelut
- nuorten tukipalvelut ja hallinto
- palvelutori
- kirjastot
- pelastuslaitokset

- terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

- jäähalli
- kuntosali
- liikuntatila
- uimahalli

Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet

liikuntapaikat ja -laitteet

- hiekkakenttä
- nurmikenttä
- tekonurmikenttä
- pesäpallokenttä
- koripallokenttä
- tenniskenttä
- lentopallokenttä
- uimarannat ja -paikat
- ulkokuntosali
- muut kentät, liikuntalaitteet

----- ulkoilureitit ja ladut

- leikkipaikat
- viljelypalstat
- koirapuistot

- asemakaavan viheralueet
- suojelumetsät asemakaava-alueella
- metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
- suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]

ruokakaupat

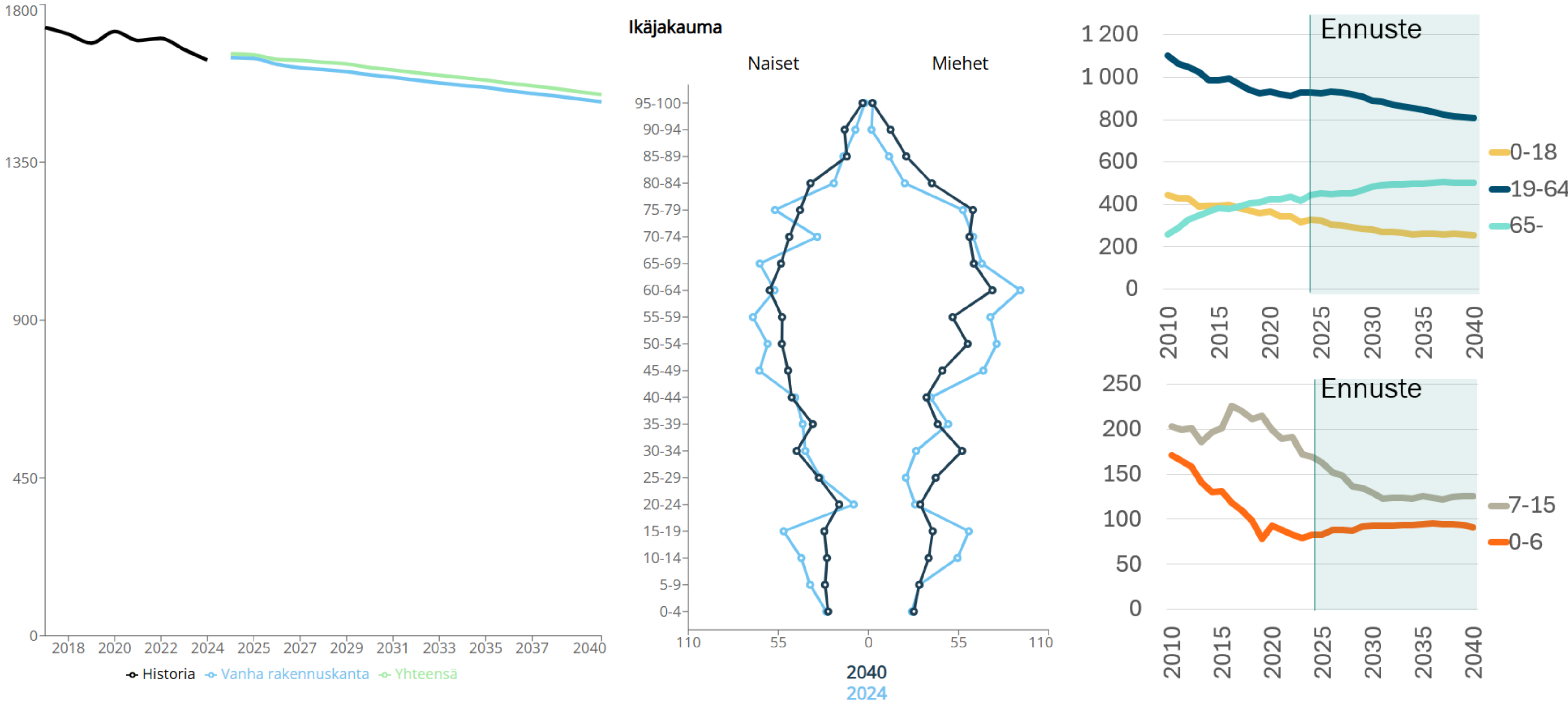
- K-ryhmä
- Lidl
- S-ryhmä
- uskonnolliset rakennukset
- yleiskaavavaranto - asumisen alueet
- asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Nastola pohjoinen

- Alue käsittää entisen Nastolan kunnan maaseutualueet nauhataajaman pohjoispuolella naapurikuntiin rajautuen. Alueella on Lapakiston luonnonsuojelualue ja runsaasti vesistöjä.
- Asuntokanta on pientaloja ja maatilojen tilakeskuksia alueen kylissä Pyhäntaalla, Seestassa ja Ruuhijärvellä sekä haja-asutuksena. Järvien rannoilla on paljon loma-asutusta.
- Alueella on hajarakennuspaikkoja.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 3,9 % (Lahti 42,4 %).
- Yksittäisiä joukkoliikenteen vuoroja tietyillä reiteillä.
- Vain vähän palveluita.

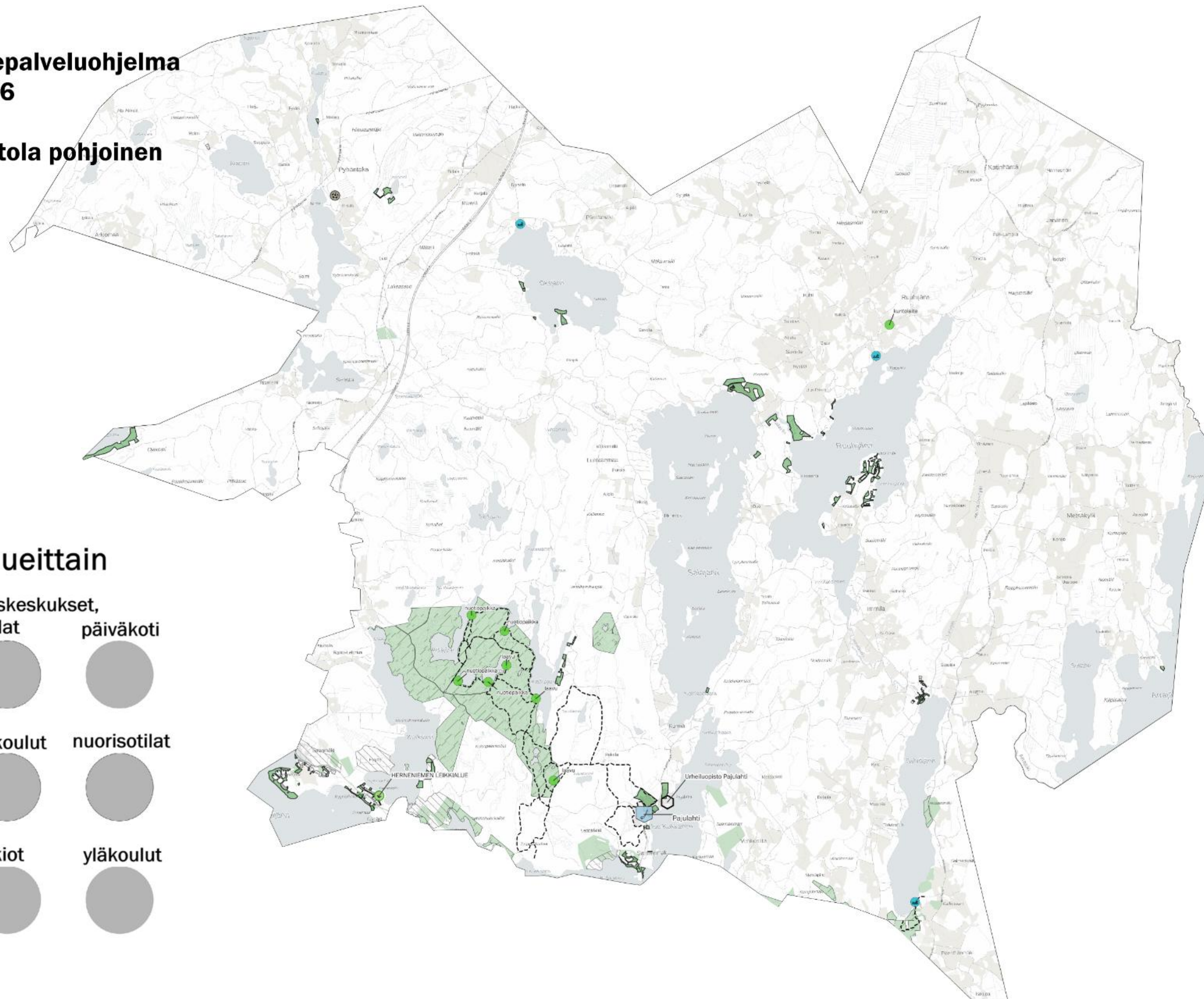

Pohjoisen Nastolan väestönkehitys ja ikäjakauma

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista
Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.
Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Nastola pohjoinen

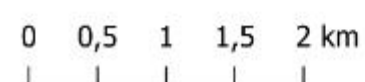

Nastola pohjoinen

kirjasto	terveyskeskukset, sairaalat	päiväkoti
		
kunta- kennukset	alakoulut	nuorisotilat
		
päivittäis- tavara kaupat	lukiot	yläkoulut
		

Lahden kaupunki
kaavoitus 5 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

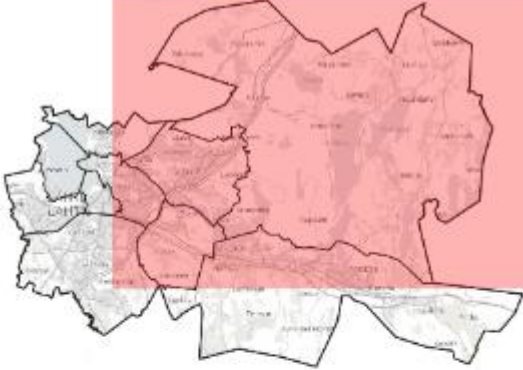

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet Liikuntarakennukset

	tilapäinen rakennus		jäähalli
	muuttava kohde		kuntosali
	suunniteltu kohde		liikuntatila
	tulevaisuuden muutostarve		uimahalli
	poistuva kohde	Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet	
	muutto (koulut)	liikuntapaikat ja -laitteet	
	muutto (nuorisotilat)		hiekkakenttä
	muutto (päiväkodit)		nurmikenttä
Palvelurakennukset			tekonurmikenttä
Päiväkodit			pesäpallokenttä
	vuoropäiväkoti		koripallokenttä
	päiväkoti		tenniskenttä
	päiväkoti (yksityinen)		lentopallokenttä
Koulut			uimarannat ja -paikat
	alakoulu		ulkokuntosali
yhtenäiskoulut			muut kentät, liikuntalaitteet
	Yhtenäiskoulu	----	ulkoilureitit ja ladut
	Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)		leikkipaikat
	Yhtenäiskoulu (Yksityinen)		viljelypalstat
	Erytiskoulu		koirapuistot
	yläkoulu		asemakaavan viheralueet
lukio			suojelumetsät asemakaava-alueella
	lukio		metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
	lukio (yksityinen)		suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
	muut koulut	ruokakaupat	
nuorisotilat			K-ryhmä
	nuorisotila		Lidl
	nuorten työ- ja valmennuspalvelut		S-ryhmä
	nuorten tukipalvelut ja hallinto		uskonnolliset rakennukset
	palvelutori		yleiskaavavaranto - asumisen alueet
	kirjastot		asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)
	pelastuslaitokset		
terveyskeskukset ja sairaalat			

Aluepalveluohjelma 2026
palveluverkko vuonna 2040
Nastola pohjoinen

PALVELUVERKKO 2040

Ohjelmassa ei
palveluverkko-
muutoksia tälle
alueelle

Lahden kaupunki
kaavoitus 5 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

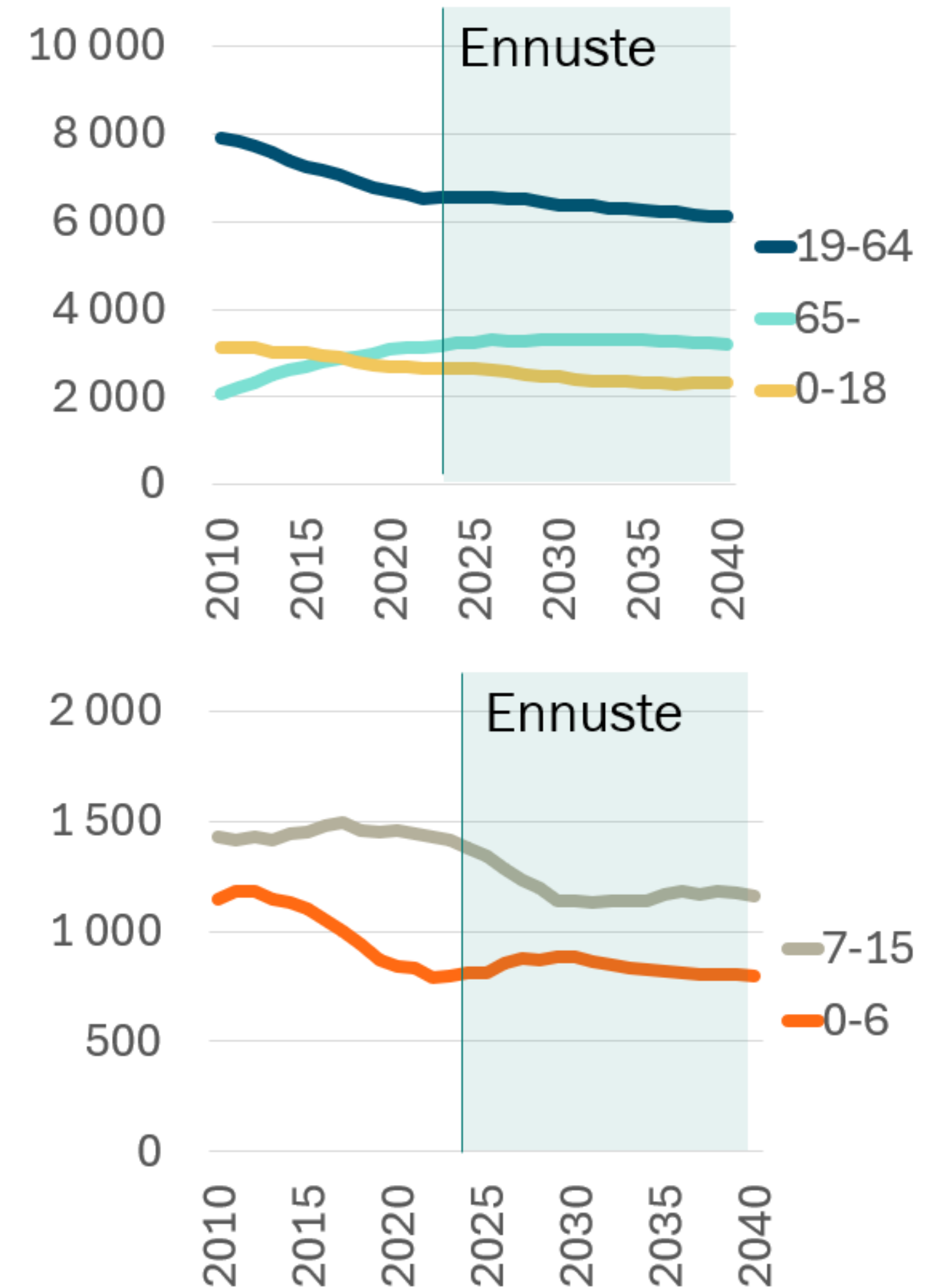
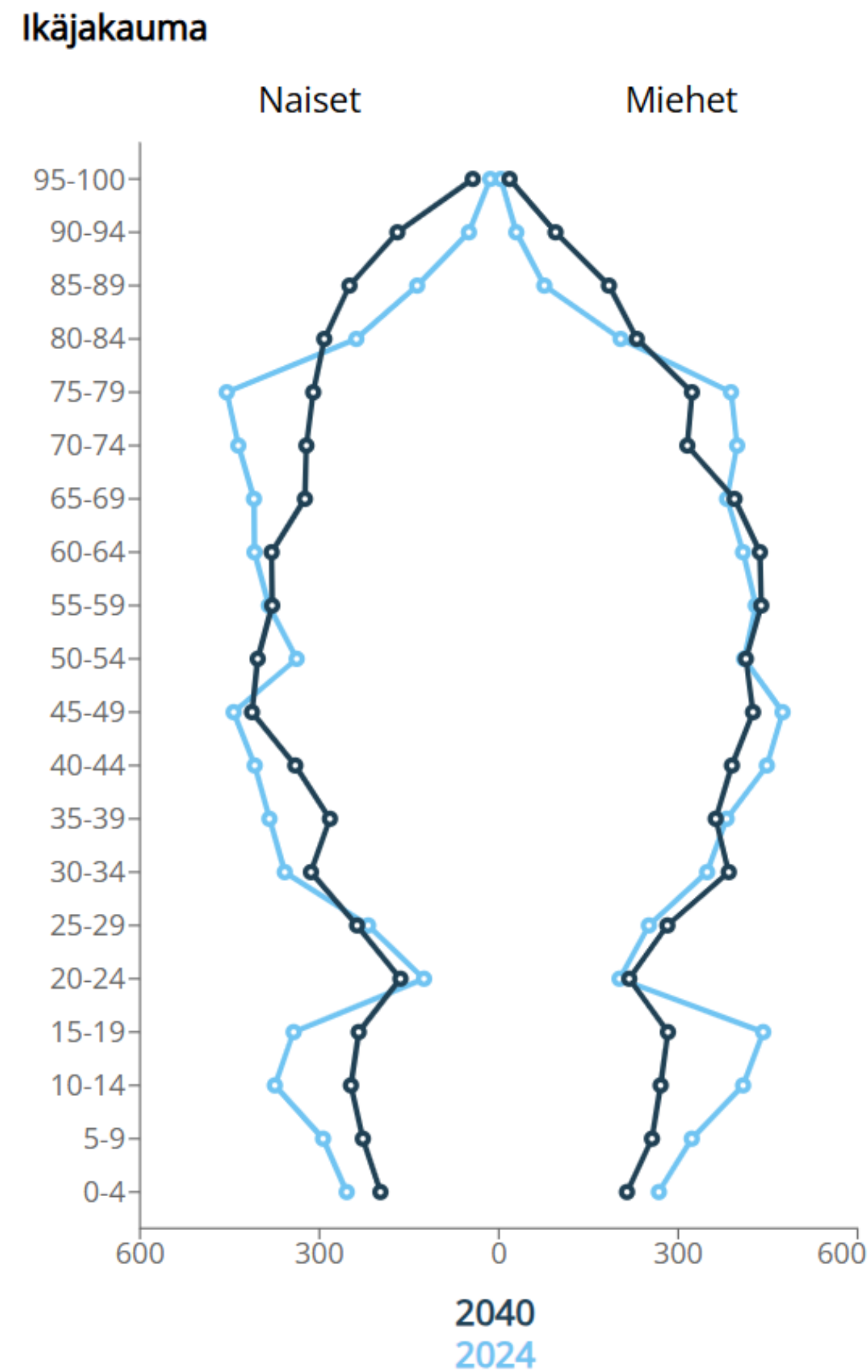
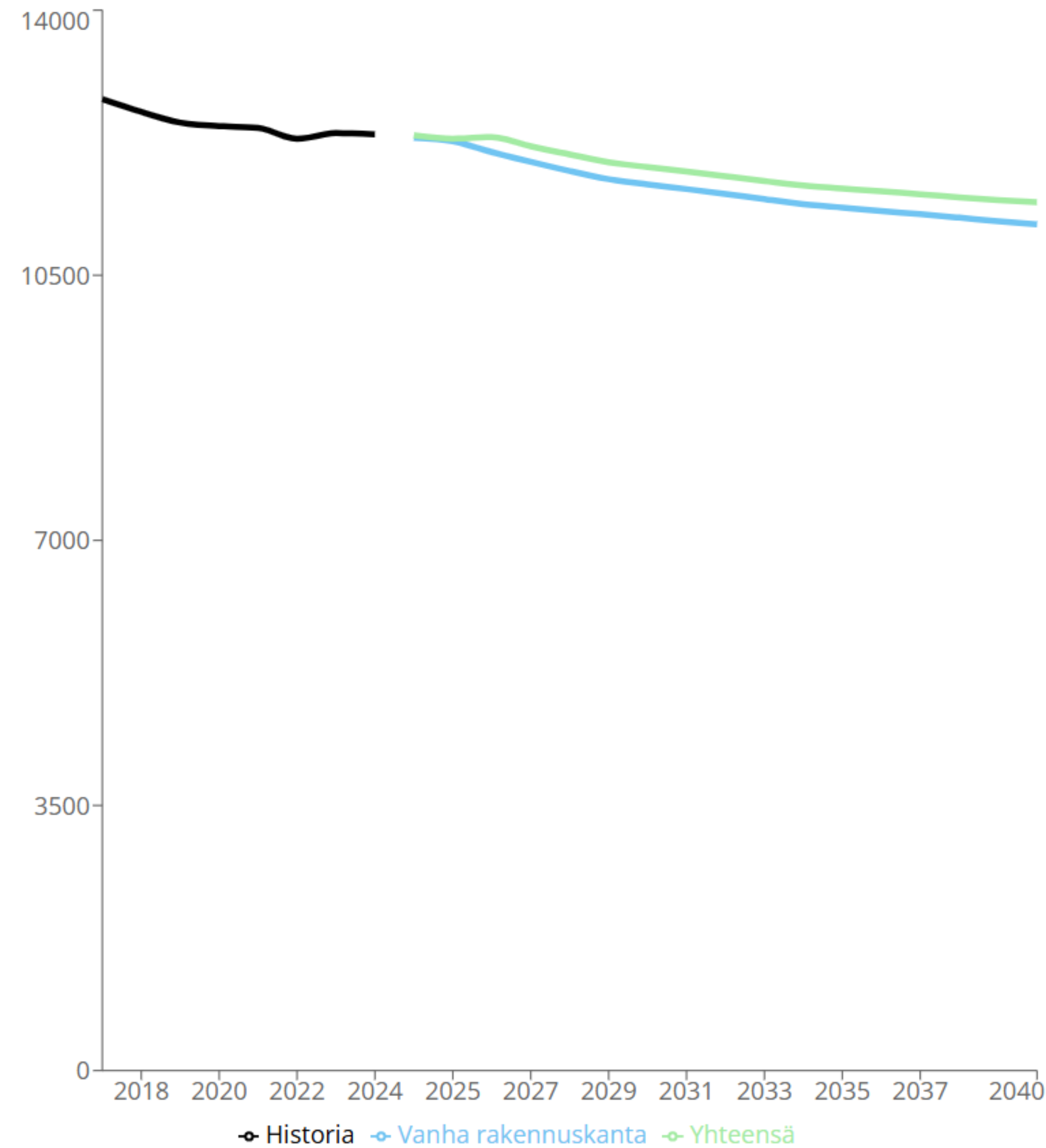
- Palvelut**
- Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
- tulevaisuuden muutostarve
- Palvelurakennukset**
- Päiväkodit**
- vuoropäiväkoti
 - päiväkoti
 - päiväkoti (yksityinen)
- Koulut**
- alakoulu
 - yhtenäiskoulu
 - yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
 - yhtenäiskoulu (Yksityinen)
 - erityiskoulu
 - yläkoulu
 - lukio
 - lukio (yksityinen)
 - muut koulut
- nuorisotilat**
- nuorisotila
 - Nuorten työ- ja valmennuspalvelut
 - nuorten tukipalvelut ja hallinto
- palvelutori**
- kirjastot
 - pelustuslaitokset
- terveyskeskukset ja sairaalat**
- Liikuntarakennukset**
- jäähalli
 - kuntosali
 - liikuntatila
 - uimahalli
- Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet**
- liikuntapaikat ja -laitteet**
- hiekkakenttä
 - nurmikenttä
 - tekonurmikenttä
 - pesäpallokenttä
 - koripallokenttä
 - tenniskenttä
 - lentopallokenttä
 - uimarannat ja -paikat
 - ulkokuntosali, kuntolulaitteet
- ulkoilureitit ja ladut**
- leikkipaikat
 - viljelypalstat
- asemakaavan viheralueet**
- suojelumetsät asemakaava-alueella
 - metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
 - suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
- ruokakaupat**
- K-ryhmä
 - Lidl
 - S-ryhmä
 - uskonnolliset rakennukset
 - yleiskaavavaranto - asumisen alueet
 - asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Nastola etelä

- Alue käsittää Salpausselällä sijaitsevan Nastolan nauhataajaman ja sen eteläpuoliset maaseutualueet litin ja Orimattilan rajoihin asti.
- Asuntokanta on kerrostalovoittoista kirkonkylän ja Rakokiven alueella, kun taas pientalovoittoista Villähteen, Uudenkylän ja eteläisten osien kylä- ja haja-asutusalueilla.
- Koiskalassa ja etenkin nauhataajamassa on runsaasti rakentamisen mahdollisuuksia. Maaseutualueella on hajarakennuspaikkoja.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 26,9 % (Lahti 42,4 %).
- Tiheä joukkoliikennepalvelu Rakokivessä sekä kerrostaloalueilla.
- Tarjoaa peruspalvelut.

Eteläisen Nastolan väestönkehitys ja ikäjakauma

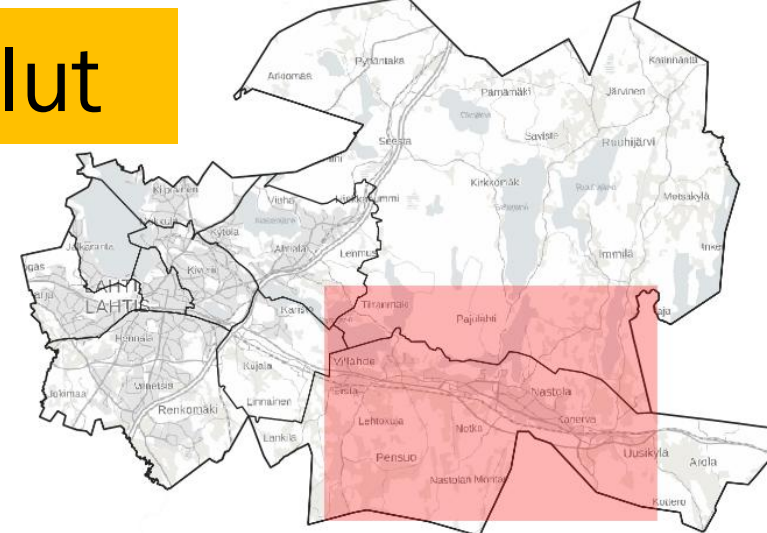
Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

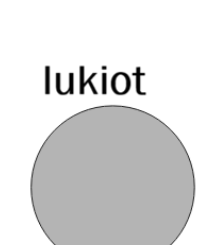
Aluepalveluohjelma
2026

Nastola - eteläinen

Palvelut alueittain

Nastola eteläinen

alueella vähintään
kahden toimijan
päivittäistavarakaupat

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet

- tilapäinen rakennus
- muuttava kohde
- suunniteltu kohde
- tulevaisuuden muutostarve
- poistuva kohde
- muutto (koulut)
- muutto (nuorisotilat)
- muutto (päiväkodit)

Palvelurakennukset

Päiväkodit

- vuoropäiväkoti
- päiväkoti
- päiväkoti (yksityinen)

Koulut

- alakoulu
- yhtenäiskoulu
- Yhtenäiskoulu
- Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
- Yhtenäiskoulu (Yksityinen)
- Erityiskoulu
- yläkoulu
- lukio
- lukio (yksityinen)
- muut koulut

nuorisotilat

- nuorisotila
- nuorten työ- ja valmennuspalvelut
- nuorten tukipalvelut ja hallinto
- Kulttuurilaitokset
- palvelutori
- kirjastot
- pelastuslaitokset

terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

- jäähalli
- kuntosali
- liikuntatila
- uimahalli

Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkoalueet

- liikuntapaikat ja -laitteet
- hiekkakenttä
- nurmikenttä
- tekonurmikenttä
- pesäpallokenttä
- koripallokenttä
- tenniskenttä
- lentopallokenttä
- uimarannat ja -paikat
- virikistysrannat
- ulkokuntosali
- ulkoilureitit ja ladut
- leikkipaikat
- viljelypalstat
- asemakaavan viheralueet
- suojeumetsät asemakaava-alueella

- metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
- suojeumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
- ruokakaupat
- K-ryhmä
- Lidl
- S-ryhmä
- uskonnolliset rakennukset
- yleiskaavavaranto - asumisen alueet
- asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)
- kaupallisen keskustan rajaus
- juna-asemat / -seisakkeet
- nykyinen
- suunniteltu
- 800 m vyöhyke juna-aseman ympärillä

Lahden kaupunki
kaavoitus 4 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

0 0,5 1 1,5 2 km

Palveluverkon muutosehdotus 13: Kartanon koulun Kärriytien toimipiste ja Erstan päiväkotit uudistetaan samanaikaisesti peruskorjaten ja mahdollisesti osittain uutta rakentaen

- Erstan päiväkodissa on noin 100 lasta kolmessa varhaiskasvatusryhmässä ja kahdessa esiopetusryhmässä. Toinen esiopetusryhmä toimii Kartanon koulun Kärriytien koulurakennuksessa. Erstan päiväkodin rakennus on peruskorjauksen tarpeessa.
- Kartanon peruskoulu toimii Kankaantien ja Kärriytien toimipisteissä. Peruskoulussa on yhteensä noin 380 oppilasta. Kummassakin toimipisteessä toimii yksi esiopetusryhmä. Kärriytien toimipiste on peruskorjauksen tarpeessa seuraavan viiden vuoden kuluessa.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Kartanon koulun Kärriytien toimipiste ja Erstan päiväkotit uudistetaan samanaikaisesti peruskorjaten ja mahdollisesti osittain uutta rakentaen. Samalla tutkitaan mahdollisuudet sijoittaa toiminnot ensisijaisesti samaan rakennukseen. Koulusta tulee kaksisarjainen alakoulu, ja päiväkotiin sijoitetaan seitsemän ryhmää.
- **Perustelut:** Kohteet ovat peruskorjaustarpeessa lähivuosina. Alueen kouluikäisten lasten määrä laskee väestösuunnitteen mukaan 2030 mennessä. Samanaikaisella peruskorjauksella voidaan saavuttaa synergiaetuja toiminnan ja yhteisten tilojen osalta. Kankaantien toimipiste säilyy 2040-luvulla 0-2 luokkien käytössä aikaisempien suunnitelmien mukaisesti.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** vaikutukset tilojen muuntojoustavuuteen, asuinalueen kehitykseen, investointiohjelmaan, kasvatus- ja koulupolun yhtenäisyyteen, palvelun saavutettavuus

Palveluverkon selvityskohteet: Nastola etelä

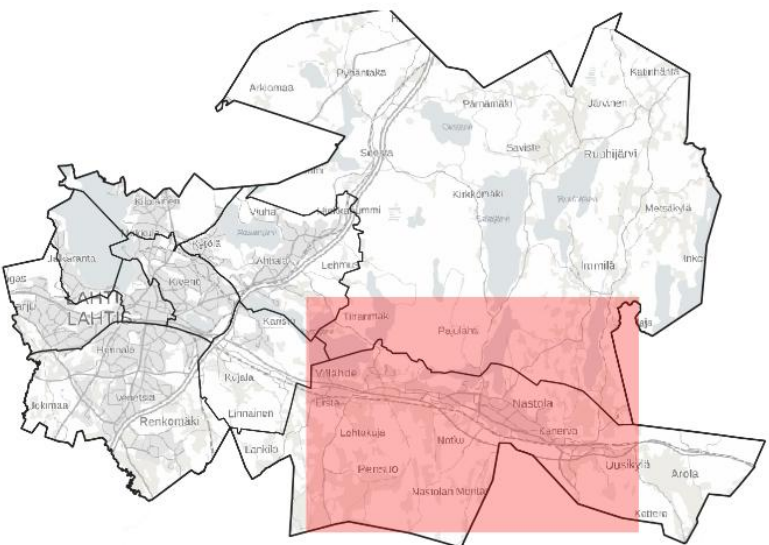
Tutkitaan mahdollisuudet sijoittaa yläkoulu ja nuorisotila Rakokiveen

- Kukkasen peruskoulu toimii Nastopolissa yläkouluna ja siellä on noin 440 oppilasta. Yläkoulun sijoittumisesta Nastolan palveluverkkoon on tarpeen tehdä päätös seuraavan 5-10 vuoden kuluessa. Yläkoulu ja nuorisotilat suunnitellaan samaan rakennukseen.
- Yläkoulun sijoittamisen selvittämistä Rakokiveen puoltaa Monitoimitalo Loiston palveluiden ja tilojen mahdollinen hyödyntäminen sekä Rakokiven keskuksen vetovoiman vahvistaminen. Oppilasmäärän laskun myötä monitoimitaloon vapautuu tiloja, joita voidaan hyödyntää myös yläkoulun käytössä silloin, jos yläkoulu rakennetaan monitoimitalon lähelle. Kirjaston läheisyys mahdollistaa sen hyödyntämisen osana koulupäivää ja opetusta sekä tarjoaa nuorille matalan kynnyksen turvallisen kohtaamis- ja opiskelupaikan.
- **Selvityksessä erityisesti huomioitavat näkökulmat:** Vaikutukset Rakokiven asemaan Nastolan aluekeskuksena sekä alueen elinvoimaan, palvelun saavutettavuus ja joukkoliikenne, koulumatkat ja matkaetuudet, koulupolkujen yhtenäisyys, vaikutukset yhteisöllisyyteen, kohtaamispaikkoihin ja alueen vetovoimaan

Aluepalveluohjelma 2026

Palveluverkko 2040

Nastola - eteläinen

PALVELUVERKKO 2040

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet

tulevaisuuden muutostarve

Palvelurakennukset

Päiväkodit

vuoropäiväkoti

päiväkoti

päiväkoti (yksityinen)

Koulut

alakoulu

yhtenäiskoulu

yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)

yhtenäiskoulu (Yksityinen)

erityiskoulu

yläkoulu

lukio

lukio (yksityinen)

muut koulut

nuorisotilat

nuorisotila

Nuorten työ- ja valmennuspalvelut

nuorten tukipalvelut ja hallinto

palvelutori

kirjastot

pelastuslaitokset

terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

jäähalli

kuntosali

liikuntatila

uimahalli

liikuntapaikat ja -laitteet

hiekkakenttä

nurmikenttä

tekonurmikenttä

pesäpallokenttä

koripallokenttä

tenniskenttä

lentopallokenttä

uimarannat

virkistysrannat

talviuintipaikka / avanto

ulkoilureitit ja ladut

leikkipaikat

viljelypalstat

asemakaavan viheralueet

suojelumetsät asemakaava-

alueella

metsä hoitoluokat M2-M4 [asema-

kaavan ulkopuolella]

suojelumetsä [asemakaavan

ulkopuolella]

ruokakaupat

K-ryhmä

Lidl

S-ryhmä

uskonnolliset rakennukset

yleiskaavavaranto - asumisen alueet

asemakaavavaranto - asumisen tontit

(rakentamattomat)

keskustan_kaupallinen_rajaus

juna-asemat / -seisakkeet

nykyinen

suunniteltu

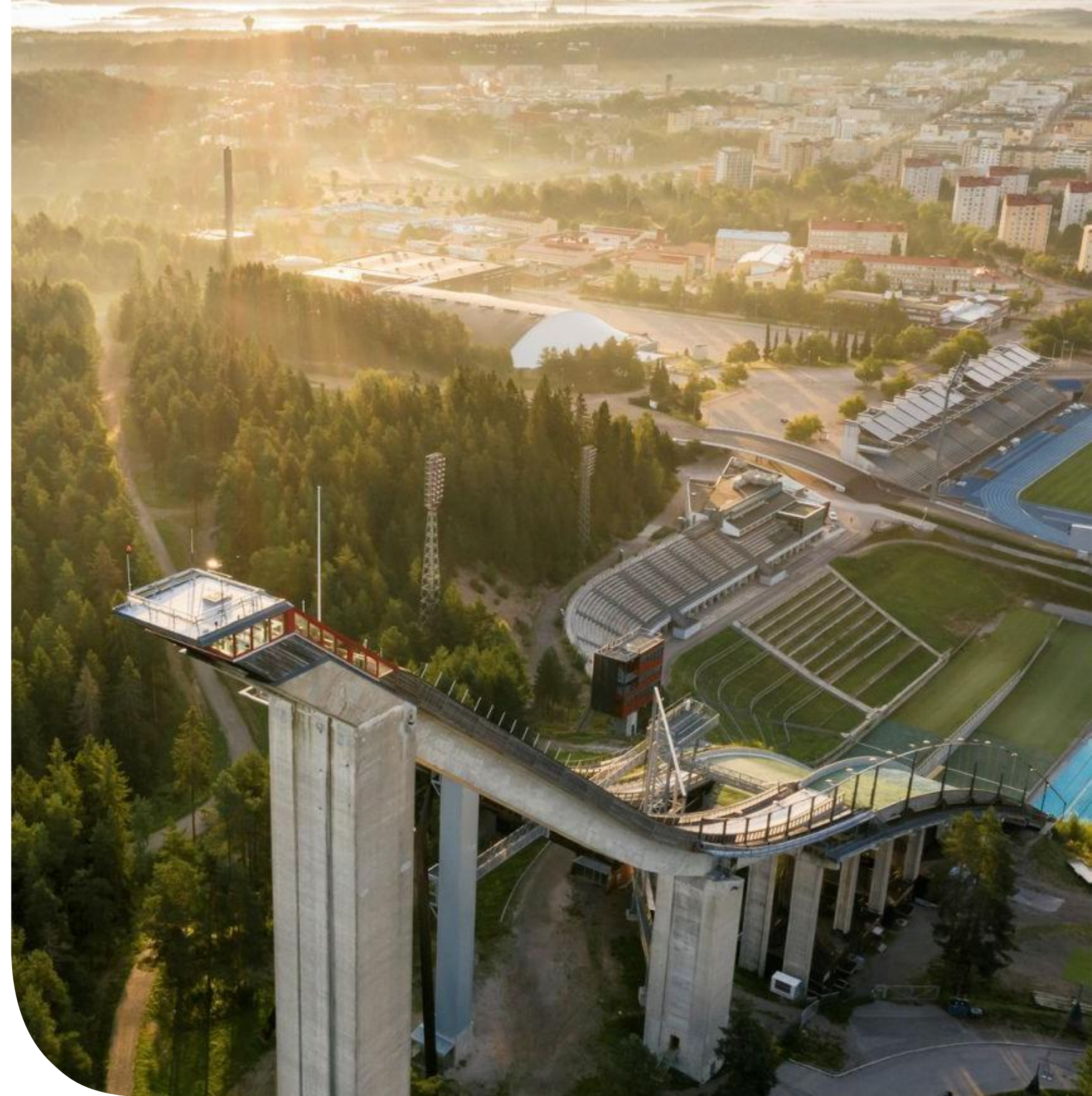
800 m vyöhyke juna-aseman ympärillä

0 0,5 1 1,5 2 km

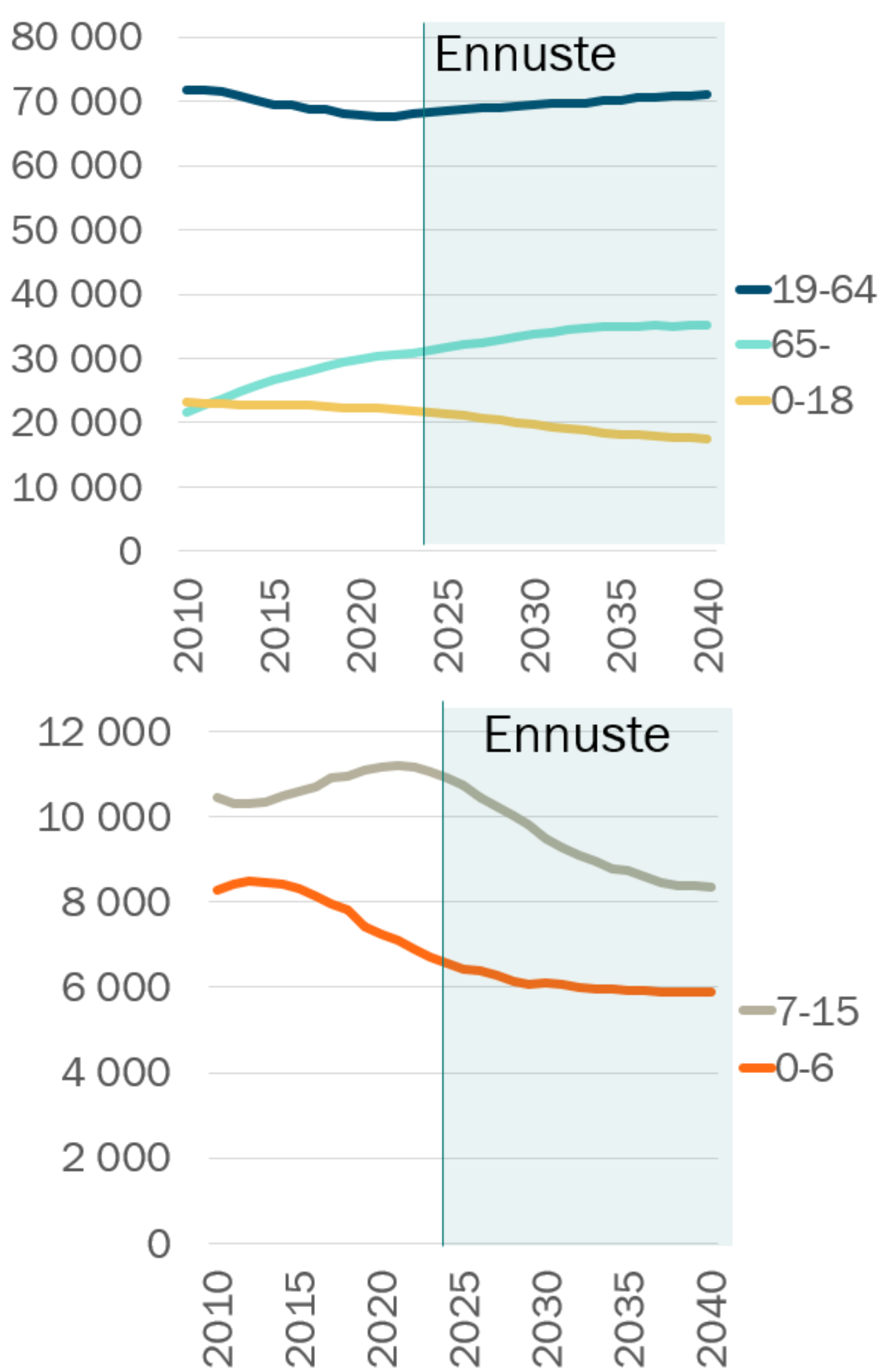
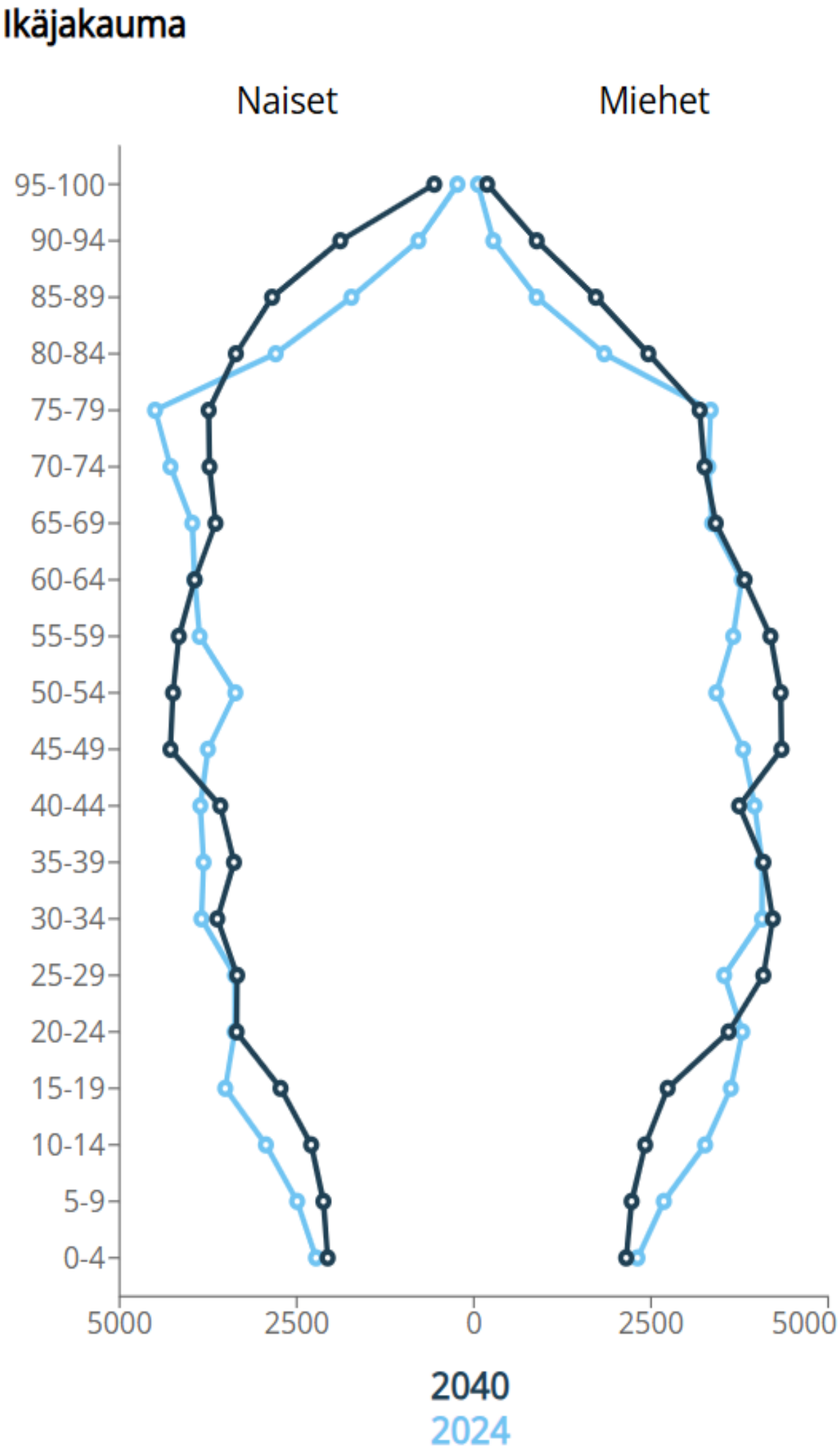
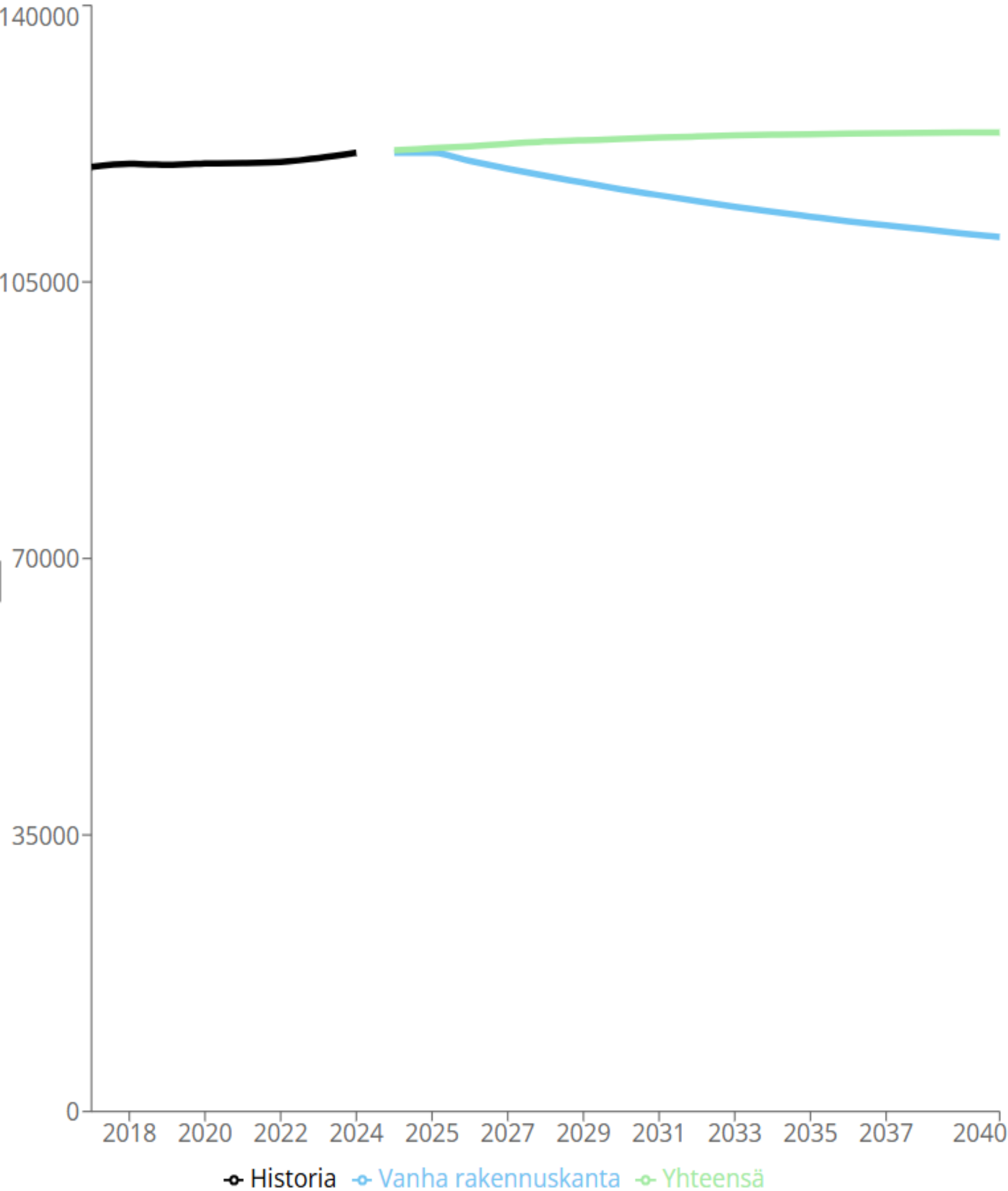
taustakartta: Maanmittauslaitos

aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

Koko kaupunki ja yhteen veto

Koko kaupungin ennustettu väestönkehitys ja ikäjakauma

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyy nykyisellään ilman uudisrakentamista
Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.
Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Palveluverkon muutosehdotusehdotus 14: Keskitetään ulkoliikuntapaikkojen hallinnointi liikuntapalveluille

- Lahden kaupungin ulkoliikuntapaikkoja hallinnoi tällä hetkellä sekä elinvoiman palvelualueeseen kuuluva liikuntapalvelut sekä kaupunkiympäristön palvelualueeseen kuuluvat kaupunkitekniikka ja kaupunkisuunnittelu. Eri yksiköiden välillä on toiminnassa päällekkäisyyttä esimerkiksi uimarantojen ja ulkoliikuntavälineiden osalta. Hajautettu hallinnointi voi johtaa samankaltaisten kohteiden erilaiseen kunnossapidon tasoon sekä vaikeuttaa kokonaisuuden johdonmukaista kehittämistä.
- **Toimikunta ehdottaa**, että ulkoliikuntapaikkojen hallinnointi keskitetään liikuntapalveluille. Samassa yhteydessä toteutetaan selvitys lakkautuvien leikkialueiden tulevasta hallinnoinnista ja kehittämisestä puistoina tai liikunta-alueina.
- **Perustelut:** Keskittämällä ulkoliikuntapaikkojen hallinnointi liikuntapalveluille voidaan selkeyttää vastuutahoja, yhdenmukaistaa käytäntöjä ja parantaa palvelujen laatua ja tasapuolisuutta koko kaupungin alueella. Liikuntapalveluilla on toiminnallinen osaaminen, kokonaisnäkemys liikuntapaikkaverkostosta sekä asukkaiden liikuntatarpeista, mikä tukee tavoitteellista ja kustannustehokasta ylläpitoa ja kehittämistä. Keskitetty hallinnointi tukee myös kaupungin liikuntapaikkasuunnittelua ja pitkän aikavälin investointien ja kunnossapidon priorisointia.
- **Vaikutusten arvioinnissa erityisesti huomioitavat näkökulmat:** taloudelliset vaikutukset, vaikutukset yhteistyöhön seurojen, yhdistysten ja muiden käyttäjäryhmien kanssa, vaikutukset henkilöstöresursseihin ja osaamiseen

Palveluverkon selvityskohteet: Koko kaupunki

Selvitetään maauimalan toteuttamismahdollisuuksia

- Lahden Urheilukeskuksen maauimala palveli kaupunkilaisia vuodesta 1973 vuoteen 2024. Maauimala suljettiin vuonna 2025 sen teknisen käyttöiän päätyttyä, koska rakenteiden kunto edellyttäisi laajaa peruskorjausta. Lisäksi maauimalan esteettömyydessä tunnistettiin merkittäviä puutteita, joita pelkkä peruskorjaus ei poistaisi. Uuden vesiliikuntakeskuksen hankesuunnitelma ei sisällä maauimalaa.
- Maauimala lisäisi Lahden kesäaikaisia liikunta- ja virkistysmahdollisuuksia sekä vahvistaisi kaupungin vetovoimaa asukkaiden ja matkailijoiden näkökulmasta.
- **Selvityksessä erityisesti huomioitavat näkökulmat:** palvelutarve, mahdolliset sijaintivaihtoehdot, toteutusmallit, kustannukset sekä vaikutukset kuntalaisten hyvinvointiin, liikuntapalveluihin ja kaupungin vetovoimaan

Palveluverkon muutosehdotukset, yhteenveto

1. Villa Piiparin päiväkodin Onnelan toimipisteen toimintaa ei jatketa
2. Lahden uimahalli suljetaan vesiliikuntakeskuksen valmistuessa
3. Mukkulan alueelle rakennetaan monitoimitalo
4. Möysän päiväkoti siirretään keskustan alueelle 2030-luvulla
5. Ruoriniemen päiväkodin toiminta siirtyy Kivimaan monitoimitalon yhteyteen
6. Herrasmannin päiväkodista luovutaan 2030-luvulla
7. Laune-Hennalan päiväkoti toteutetaan Hennalaan
8. Asemantaustan päiväkodista luovutaan
9. Saksalan uimahalli suljetaan vesiliikuntakeskuksen valmistuessa
10. Kanervikon erityiskoulu sijoitetaan keskussairaalan läheisyyteen 2030-luvun alussa
11. Kanervan päiväkodista luovutaan 2030-luvulla
12. Kasakkamäen peruskoulu yhdistetään Kärpäsen peruskouluun
13. Kartanon koulun Kärtytien toimipiste ja Erstan päiväkoti uudistetaan samanaikaisesti peruskorjaten ja mahdollisesti osittain uutta rakentaen
14. Keskitetään ulkoliikuntapaikkojen hallinnointi liikuntapalveluille

Palveluverkon selvityskohteet, yhteenveto

1. Tutkitaan mahdollisuudet sijoittaa Palvelutori vuoden 2029 jälkeen kaupunkikonsernin tiloihin
2. Tutkitaan mahdollisuudet sijoittaa yläkoulu ja nuorisotila Rakokiveen
3. Selvitetään maauimalan toteuttamismahdollisuuksia

Palveluverkkomuutosten talousvaikutusten arviot

- Seuraavan sivun taulukossa on esitetty alustavia suuruusluokka-arvioita palveluverkon muutosten vaikutuksista käyttötalousmenoihin ja talonrakennusinvestointeihin. Rakentamisen kustannukset tarkentuvat hankesuunnitelmavaiheessa.
- Käyttötalousmenot ovat palvelujen järjestämisestä ja ylläpidosta aiheutuvia jatkuvia vuosittaisia kustannuksia. Negatiivinen luku tarkoittaa, että kustannukset vähenevät ja positiivinen luku, että lisääntyvät. Kustannusneutraali tarkoittaa että toimenpiteen ei tässä vaiheessa arvioida muuttavan vuosittaisia toimintamenoja.
- Talonrakennusinvestoinnit tarkoittavat palvelurakennusten rakentamiseen, peruskorjaamiseen ja merkittäviin tilamuutoksiin liittyviä kertaluontoisia investointimenoja. Negatiivinen luku kuvaa alustavaa arviota investointitarpeen vähenemisestä tai poistumisesta verrattuna tilanteeseen, jossa palvelurakennus rakennettaisiin tai peruskorjattaisiin. Positiivinen luku kuvaa alustavaa arviota rakennettavan tai peruskorjattavan palvelurakennuksen investointikustannuksista.
- Seuraavan sivun talousvaikutustaulukko ei sisällä palvelurakennuksen irtaimen tai mahdollisen alueinfran rakentamisen investointikustannuksia eikä mahdollisesti käytöstä poistuvan palvelurakennuksen tulevia käyttötalousmenoja kuten tyhjän rakennuksen ylläpitomenoja eikä mahdollisia purkukustannuksia.

Alustavia suuruusluokka-arvioita palveluverkon muutosten vaikutuksista käyttötalousmenoihin ja talonrakennusinvestointeihin.

Rakentamisen kustannukset tarkentuvat hankesuunnitelmavaiheessa.

Palveluverkkomuutos	Käyttötalousmenot/vuosi	Talonrakennus-investointi
Villa Piiparin päiväkodin Onnelan toimipisteen toimintaa ei jatketa	-0,6 M€	-3,9 M€
Lahden uimahalli suljetaan vesiliikuntakeskuksen valmistuessa	-0,7 M€	-15 - -20 M€
Mukkulan alueelle rakennetaan monitoimitalo	kustannusneutraali	+36,7 M€
Möysän päiväkotia siirretään keskustan alueelle 2030-luvulla	kustannusneutraali	+5,8 M€
Ruoriniemen päiväkodin toiminta siirtyy Kivimaan monitoimitalon yhteyteen	kustannusneutraali	-4--6 M€
- Ruoriniemin päiväkodin väliaikaiset tilat	+0,3 M€/vuosi	
Herrasmannin päiväkodista luovutaan 2030-luvulla	-0,9 M€	-7--8 M€
- Herrasmannin päiväkodin väliaikaiset tilat	kustannusneutraali	+2,1 M€
Laune-Hennalan päiväkotia toteutetaan Hennalaan	kustannusneutraali	+7,4 M€
Asemantaustan päiväkodista luovutaan	-1,1 M€	-4,7 M€
Saksalan uimahalli suljetaan vesiliikuntakeskuksen valmistuessa	-0,75 M€	- 12 - -15 M€
Kanervikon erityiskoulu sijoitetaan keskussairaalan läheisyyteen 2030-luvun alussa	kustannusneutraali	+4,7 M€
Kanervan päiväkodista luovutaan 2030-luvulla	-1,3 M€	-5,8 M€
Kasakkamäen peruskoulu yhdistetään Kärpäsen peruskouluun	-1,6 M€	-10 M€
- 1-2 luokkien tilat Kasakkamäki-Riihelän alueelle	kustannusneutraali	+3 - +4 M€
- Väliaikaiset tilat	+1,2 M€	
Kartanon koulun Kärkytien toimipiste ja Erstan päiväkotia uudistetaan samanaikaisesti peruskorjaten ja mahdollisesti osittain uutta rakentaen	+0,4 M€	+13,5 M€

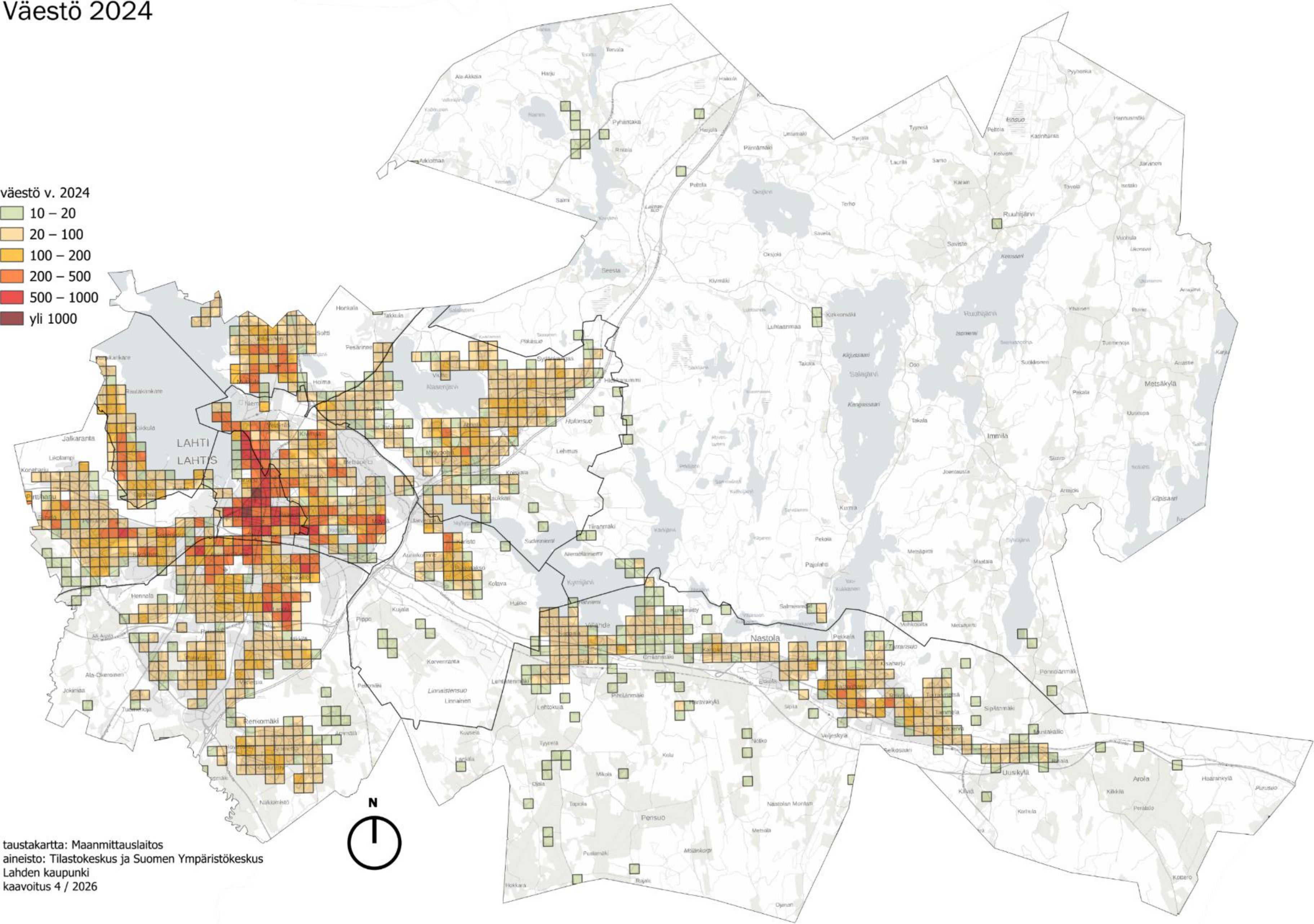
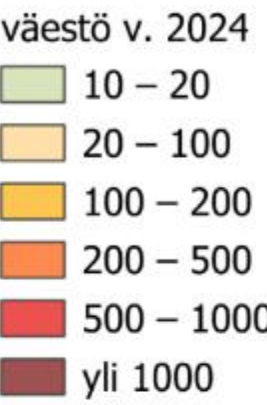
Lahti

Liitekartat väestötiedoista

Lisää alueittaista karttamateriaalia lahti.fi/aluepalveluohjelma

20.8.2026

Väestö 2024

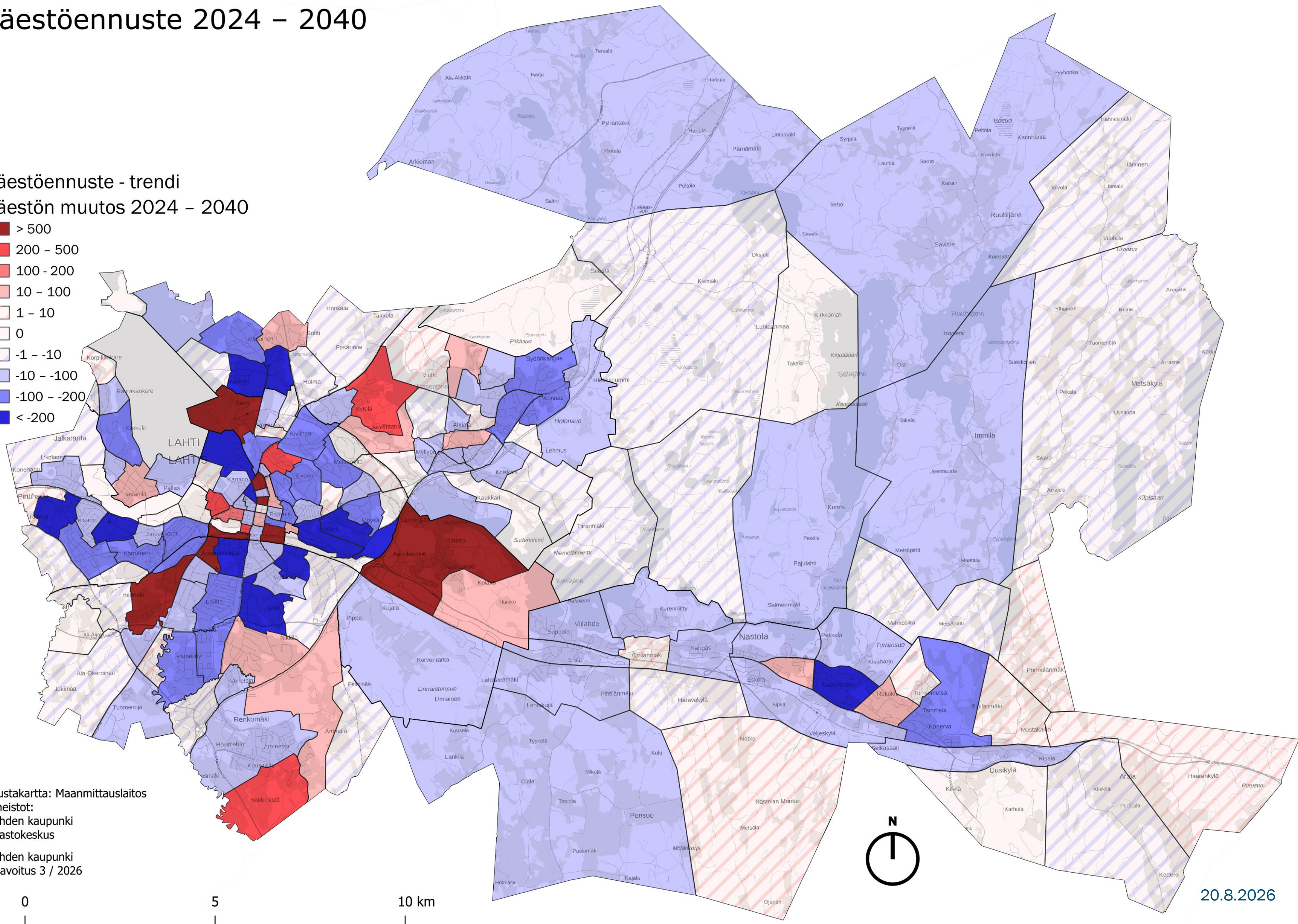

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineisto: Tilastokeskus ja Suomen Ympäristökeskus
Lahden kaupunki
kaavoitus 4 / 2026

Väestöennuste 2024 – 2040

väestöennuste - trendi
väestön muutos 2024 – 2040

- > 500
- 200 – 500
- 100 – 200
- 10 – 100
- 1 – 10
- 0
- 1 – -10
- 10 – -100
- 100 – -200
- < -200

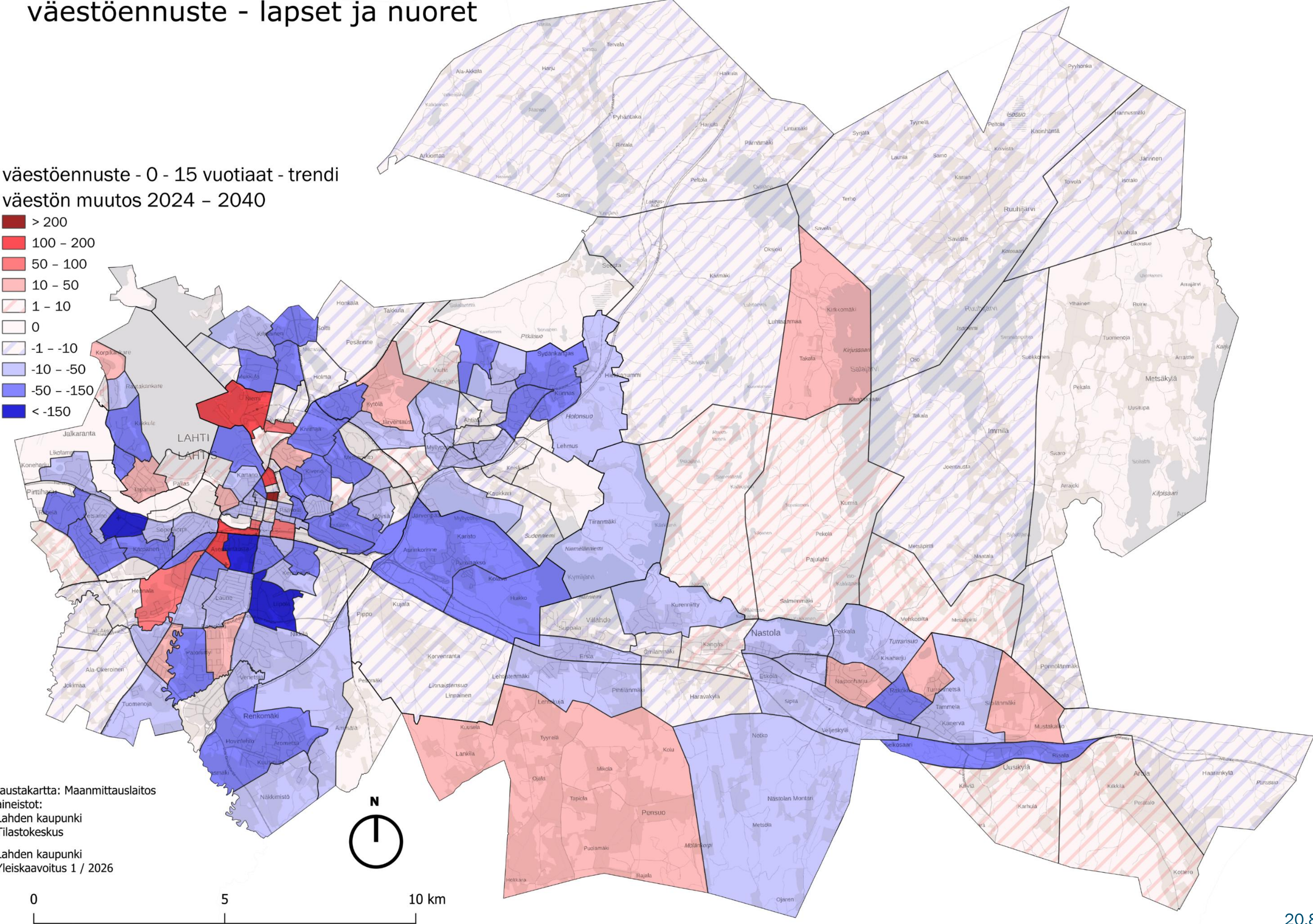

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot:
Lahden kaupunki
Tilastokeskus
Lahden kaupunki
Kaavoitus 3 / 2026

väestöennuste - lapset ja nuoret

väestöennuste - 0 - 15 vuotiaat - trendi
väestön muutos 2024 – 2040

- > 200
- 100 – 200
- 50 – 100
- 10 – 50
- 1 – 10
- 0
- 1 – -10
- 10 – -50
- 50 – -150
- < -150

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot:
Lahden kaupunki
Tilastokeskus
Lahden kaupunki
Yleiskaavoitus 1 / 2026

Väestöennuste 2040

-ikääntyneen väestön muutos Lahdessa

väestöennuste - trendi
yli 65-vuotiaan väestön muutos 2024 – 2040

- > 500
- 200 – 500
- 100 - 200
- 0 – 100
- 0 – -100
- < - 100

